

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

VESTBIRK HØJSKOLE

AARSSKRIFT

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

19

26

Glædelig Julefest! Grimvald Nielsen

VESTBIRK HØJSKOLE

AARSSKRIFT

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

19

26

Statens pædagogiske Studieramling
København

Mod Haven ved Løvspring.

Læsestuen.

Menneskesindet. —

Nedenstående fremsættes her efter
opfordring fra flere tilhørere.

I.

En dansk litteraturhistoriker påstår, at selv om Johannes Ewald ikke havde skrevet andet end de to ord: „sortladne hav“, så vilde disse være tilstrækkelige til at bevare hans navn, så længe vort sprog lever. Man kan med mindst lige så stor grund sige det samme om de fire linjer, hvormed Grundtvig skriver folkehøjskolens program:

„Hvad solskin er for det sorte muld,
er sand oplysning for muldets frænde,
langt mere værd end det røde guld
det er sin Gud og sig selv at kende.“

Solen er jo kilden til alt liv, frugtbarhed og farvepragt på Jorden, og det samme kan den sande oplysning om Gud og vort eget indre blive for mennesket.

Og dog har jeg sommetider syntes, at dette skønne skoleideal bærer på en mangel. Muligt, at den slet ikke findes, hvis vi nedfælder idealet på rette måde i virkelighedens verden. Jeg tænker på kendskabet til vore medmennesker, menneskekundskaben, hvis store betydning mange ikke tidlig nok i deres liv får øjnene lukket op for. Og dog er det i vort forhold til andre mennesker, at vi oplever vore rigeste glæder, dybeste sorger, største ærgrelser og skuffelser. Gennem mennesker skimter vi Himmeriges salighed og Helvedes bundløse rædsel. De kan rense os eller oversprøjte os med smuds, skaffe os hjemlig fred og glæde eller søvnløse nætters ængstelse og kvaler.

I en tid, hvor alverden jager efter kundskaber og mange løber rundt med en fåbelig overtro på populariseret videnskab,

kan det vel ikke være af vejen en gang imellem at minde om, hvilken betydning det på så mange måder kan have for vort liv at blive solide menneskekendere. —

Nu ved jeg fuldt vel, at man kan ikke sætte menneskekundskab på en skoles timeplan ved siden af regning, skrivning og gymnastik; men der kan dog — særlig i historietimerne — gøres noget. En god lærer kan også på dette område hjælpe sine lærlinge over dørtrinet, som jo er Verdens højeste bjerg. Gode menneskeskildringer, ledsaget af klare billeder, virker indirekte i den rigtige retning. Dette var f. e. Thomas Carlyles fremgangsmåde. Han lagde sit øre ned til fremragende menneskers bryst og lyttede. Han vilde høre de dybe kræfter længst inde i sjælene. Han sagde: „Jeg arbejder på en dyb undersøgelse af menneskesindets aller inderste lag.“

Det er slet ingen skade til, at forældre, lærere og alle opdragere tales ved om denne side af deres gerning. Ja, de unge har også godt af så tidlig som muligt at få menneskekundskaben præsenteret. De går jo så tidt og jamrer over, hvor dårligt de bliver forstået på deres livsvej —

ingen i Verden
kan mere ret mig forstå;
de passer den travle færden,
og jeg — jeg må ene gå.

De føler „ensomhedens store sang“ bruse om ørerne. Og det er jo ikke så sært. Lad os mindes, hvor vanskeligt det er at komme til klarhed over os selv. Vi har jo i bedste tilfælde kun temmelig ufuldkomment lært os selv at kende. En alvorlig samtale, en indholdsrig prædiken, et digterværk kan afdække ny, hidtil ukendte egne i mit sind. Mit hidtidige selvkendskab har altså været mangelfuldt. Biskop Monrad mente, at dersom vi alvorlig granskede os selv, vilde vi hver dag støde på noget nyt i sjælens evige verden. Der ligger stadig uløste gåder i vort indre. Jeg vil aldrig i fremtiden helt ud nå at kende mig selv til bunds og endnu mindre de andre. Dertil er vi alle sammen for indholdsrige. Så må vi da dømme dem mildt, som misforstår os. —

Menneskekundskab kræver energi, tålmodighed og et ved-

holdende livslangt arbejde; men det er ikke nogen utaknemlig opgave. Alt arbejde i denne retning udvikler én selv og løser adskillige vanskelige spørgsmål på en såre naturlig og ligefrem måde. Vi er her inde på et område, hvor det gamle bibelord tidt og ofte finder stadfæstelse, at hvad der ligger skjult for de vise og forstandige, åbenbares for de små og umyndige. Børn er tidt ypperlige menneskekendere, ikke som følge af bibliotheksstudier og rejser; men fordi deres fantasi er ren. I den afspejles vi tidt på en forunderlig klar måde. Det er derfor ganske rigtigt, som Bjørnson skrev:

„Hvad stort på Jord er funden,
det barnet i os altid fandt.“

Barneøjet ser klart. Det er først som voksne, at vi bliver dumme. Derfor gælder det i opdragelsen langt mere om, hvad vi er, end hvad vi siger gennem formaninger og moraliseringer. En noget tavs moder eller fader, som er indholdsrig, karakterstærk og gudfrygtig, vejer mere til end 100 lærebøger med skriftsteder og anmærkninger. Vi opdrager mere ved, hvad vi er inderst i vort hjerte end ved, hvad vi siger. —

Denne personlighedsværdi afspejler sig i det ydre, i ansigtet og hele væremåden, hvad ikke blot børnene men også somme tider dyrene forstår at tyde. Løver og tigre stod stille, mens de kristne knælede ned og bad i Colosseum. En slange omsnoede Børresen inde i trækirken, men ansigtets genskin af hans bøn til Gud fik slangen til at sno sig bort uden at fortrædige ham. Hos Steen Blicher former dyrenes menneskekundskab sig til en dyb medfølelse i ulykkens dage.

Nå — de udprægede skikkelser er jo til et vist punkt ikke så vanskelige at granske. Når vore elever i skolens foredragsal ser billeder af Grundtvig, Ingemann, Søren Kierkegaard, Termansen og Øhlenschläger, så falder de naturligvis ikke på, at disse er nogle sjovere, som er kravlet op af en kælderhals efter et slag „seks og treds“ om en „genstand“. Og går jeg ind i Liverpools vokskabinet og ser på fremstillingen af landets største forbrydere i det sidste århundrede, bliver jeg ret snart uhyggelig stemt, skønt jeg ved, at det kun er voks. Jeg skynder mig da ned til den smukke, unge lady, som i

salens baggrund spiller: „Gud velsigne dronningen“; men opdager snart, at også hun er voks og skynder mig ud.

Langt sværere er en søndagsvandring fra Frederiksberg runddel ind gennem hovedstaden og ud ad Langelinje, en studietur, hvor jeg lægger mærke til alle ansigter. Det er med dem som med bladene på det store træ: der er ikke to, som helt ligner hinanden. Da går det første gang op for mig, at ethvert eneste menneske har sit ejendommelige ydre — og følgelig også indre. Hvis alle de milliarder, som har levet fra skabningens morgenstund indtil nu, stod i flok og klynge, vilde man næppe finde to, som nøjagtig var ens. Hvert menneske er en ejendommelighed, som ingen anden har, eller nogensinde ejede, mage til. Vel må vi synge med Grundtvig:

„Mennesket er et vidunder stort,
billed af Gud i det høje“

og i ærefrygt undres over den almægtige skabers uendelige rigdom. Dette kan nok fremkalde den rette selvfølelse, som er indrammet af ydmyghed. Vi nynner derfor med Kaalund:

„Og yder mit værk kun et uset frø
til åndens evige sommer,
så lad kun mit navn forglemmes og dø;
koraldyrets lig i den dybe sø,
vi bygger dog med på den voksende ø
og bereder den verden, som kommer.“

De lærde fortæller os, at vi nu under arbejdet med at lære mennesket at kende kan skelne imellem 729 forskellige temperamenter. Må jeg her indflette den bemærkning, at da jeg havde læst Jacob Knudsens betydelige bog „Sind“, syntes jeg, at vi godt kunde afskaffe det fremmede ord „temperament“ og sige „sind“ i stedet for. Vi taler jo dog om let, tungt, lyst, mørkt, godt og ondt sind. Hver af disse 729 træder ind i livet med en ejendommelighed, skønt mange mennesker fejlagtig tror, at alle andre er indrettet omtrent lige som de selv. Derfra stammer de fleste tragedier i vort samliv. Menneskenaturens forskellighed er uendelig. Derfor over- eller undervurderer man så tidt sine medmennesker og får så svært ved at hjælpe dem på rette måde. Man klapper måske melankolikeren på

skulderen og siger: „Op med hovedet, gamle dreng! Det klarer sig nok alltsammen.“ Og så synker han kun dybere ned i sit tungsind.

Vort sindelag, temperamentet, formes ved den for hver enkelt ejendommelige måde, hvorpå sjælens kræfter er stemt i forhold til hinanden, modtager og gengiver alle livets indtryk og erfaringer. En stor sorg virker på enkelte mennesker voldsomt og stærkt i øjeblikket, men varer ikke så længe; den giver snart plads for ny indtryk. Andre føler den derimod ikke så meget lige straks, men den bliver siddende og glider i årenes løb dybere ned i sindet. I et hjem, hvor jeg opholdt mig nogle år i min ungdomstid, døde den ældste søn i tiårsalderen af difteritis. Dette tog så stærkt på moderen, at hun ligefrem blev bange for en sjælelig sprængning; der var sindsygdøm i hendes slægt. Jeg måtte blive hos hende i dagligstuen om aftenen, indtil hendes mand kom hjem. Men det varede ikke så længe, før hun atter var i den gamle ligevægt. Manden syntes straks ikke særlig forandret, lidt blegere var han og sov næppe ret meget om natten. Flere år efter traf jeg ham ved sønnens grav, og da sagde han: „Ja, det er mærkeligt. Vor elskelige drengs død hviler næsten tungere på mig nu, end dengang vi mistede ham.“ —

Den, som nu af dette vil tage anledning til at fremhæve den ene ægtefælle på den andens bekostning, vil derved kun tilkendegive, at han savner menneskekundskab. Hver af dem sørgede over barnet på sin ejendommelige måde, ud fra sin natur. Den hverken kan eller skal vi løbe fra. —

Mange optræder særlig iagttagende over for alt, hvad der møder dem, bruger deres øjne og øren godt, suger til sig af alle kræfter; men herved bliver det. De er modtagende. På en måde tilskuere. Andre arbejder ivrigt med det indsamlede, vil have det bragt i orden, bliver virksomme, griber ind, og så siger de til de andre: „Bestil dog noget, menneske!“ De har nemlig erfaret, at når der arbejdes med lyst, og der skabes resultater, så bliver dette en dyb kilde til glæde. Holder man et foredrag i samlingshuset om arbejdets velsignelse, så nikker de forstående. Men der er andre, for hvem arbejdet

er lige så fattigt på glæde, som musik er for den, for hvem tonerne ikke er andet end støj, ubehagelige lyde. En taler står måske ved et efterårsmøde og citerer Thomas Carlyles lidenskabelige ord: „Der er uendeligt håb i arbejde, selv om det kun er for at samle penge. Tydelig udtalt: alt sandt arbejde er religion, og hvor som helst religionen ikke er arbejde, må den gå hen og dvæle blandt Brahminer og spindende Dervisher, eller hvor den vil. Hos mig skal den ikke finde nogen havn.“ Da låner de sidstnævnte ham et uforstående blik, i hvilket der ubevidst ligger en bøn til alle os, som kender arbejdets velsignelse, om socialt, pædagogisk og religiøst at hjælpe de mange — sagtens endnu flertallet af landets befolkning — ind i den samme livsbevarende glæde. Men dette er ikke så let, thi ét menneske kan eje en sprudlende glædesfølelse i noget, som for en anden er fuldkommen sjælelig tørt og goldt.

Når vi gransker menneskesindet, opdager vi snart, at dette for en del har legemlige årsager, at der er en sammenhæng imellem legemets og sjælens liv, som vi iøvrigt aldrig bliver helt klar over. Den vrede mand, som skælder ud og fægter med armene, falder noget til ro, når han får plads på stolen. Det er derfor, at jævne folk siger, når han eksploderer: „Sæt Dig dog ned, Mand!“

Vi var en gang tre lærere ved en højskole. Den ene — undertegnede — tænkte bedst, når han gik en lang, ensom tur; den anden siddende ved sit skrivebord; den tredje liggende længe i sengen om morgenen uden at have nydt nogen mad. — Livet former det gerne således, at lærerne ved en højskole i reglen bliver, og også helst for elevernes skyld skal være, meget forskellige af temperament. Det kan bl. a. gamle Askovitter snakke med om, som havde Schrøder, Nutzhorn, la Cour og Jens Nørregård til lærere samtidig. Enten la Cour brugte kridtet på den sorte tavle så energisk, at kun Jens Johansen, Ladelund, kunde følge ham, eller han ledede en morgengudstjeneste, så skinnede dog uendelighedens og evighedens lys klart i vore hjerter. Når Jens Nørregård krydsede klinge med højskolens modstandere, boltrede han sig muntert som fisken

i vandet; bataillen var en livsens fest for kaptajnen. Imens gik Ludvig Schrøder ude i haven og pintes, så tårerne stod ham i øjnene. Han kunde jo slet ikke diskutere og skulde vel ikke have været i landstinget. Men hvilke dybder har han ikke ved sit ord ført os ind i: hos Grundtvig, i heltesagnet og historien, og hvilke storladne håb om højskolens fremtid i Nordens lande, Amerika og vidt ud over Jorden rejste sig ikke i vore sind under hans førerskab. Nutzhorn tog os rolig ved hånden og førte os længere ind i tonernes verden, end vi nogensinde før havde været. Han var i slægt med folkevisen, og så længe vi lever, hører vi denne elskelige skikkelse nynne:

»Folkevisen i det lave,
 hvad skal Du dog lignes ved?
 Du, der som en Himmelgave
 faldt til os fra skyen ned.

Tone din er sorg med glæde,
 lavsang est fra dybet Du,
 alt som når havruer kvæde
 midt imellem smil og gru.«

Temperamentet, sindelaget, er naturgrunden i os, hvorpå personligheden skal bygges op. Men, som sagt, de, der tror, at disse sjælelige jordbundsforhold er ens hos alle mennesker, vil høste bitre fejltagelser.

Forskellige planter og kornarter kræver forskellig jordbund at vokse i: muld, sand, hedejord og mose. Således er det også med kræfterne i vort sind. Men det er så heldigt, at der kan gro noget godt alle vegne og komme det for mennesket bedst mulige og mest lykkelige ud af ethvert sindelag. Derfor kan vi så godt stryge alle de frugtesløse ønsker om et andet sind end det, som er bleven vort.

Nu vil jeg en stund lade videnskaben arbejde videre med sine 729 temperamenter, der rimeligvis vil formere sig stærkt ved knopskydning i denne sære overgangstid, hvor menneskesindet er i en underlig bevægelse og uro. Imens prøver jeg så på at samle min smule menneskekundskab sammen om de fire gammelkendte herrer: sangvinikeren, melankolikeren,

kolerikeren og flegmatikeren, og hvad jeg siger om dem, gælder naturligvis helt ud om kvinderne også. Vi har da for os fire strømlejer i sjælelivet, hvori alle de 729 iøvrigt godt kan finde deres plads.

II.

Sangvinikeren er udrustet med en stærk og hurtigmærkende følelse, der til at begynde med dog ikke fører livsindtrykkene dybt ind i personligheden. De ligger foreløbig ligesom elektriciteten, der ledes til konduktoren, på overfladen, men forplantes med en utrolig hurtighed. Hans stemningsliv er hurtigt skiftende; han kan græde med de sørgende og le med de glade. Han er helt ud greben hver gang. De sidst modtagne indtryk overvælder ham og skyder de forrige til side. Han bliver da behagelig i omgang, kan ikke godt rejse kritik imod nogen, men formes af sine omgivelser. Det er således slet ikke hykleri, hvis meget verdsligsindede sangvinske damer giver sig til at snakke kristeligt, når de kommer til en indre missionsk visit.

Som barnet går sangvinikeren fuldstændig op i nutiden og fyldes af den. Jeg sidder i min ungdomstid som referentovre i Herthadalen, da 14,000 sjællændere er samlet for at protestere imod det Estrupske provisorium. Så kommer Drachmann — den store sangviniker — op på tribunen og ser ud over dette folkehav. Hans mund står — som nysgerrige børns — vidt åben. Stemningen breder sig lynsnart i hans sind, og så udbryder han: „Her er jo noget fuldbåret mægtigt! Det skulde de blege Brandesianere der inde i København se, så fik de lært, at der er noget, som hedder en dansk bevægelse!“ Denne Drachmann begyndte jo med at skrive om den engelske socialisme, svingede senere frem og tilbage mellem venstre og højre, altsammen i fuld sangvinsk ærlighed. Hver af hans stemninger var, lige som „Fiskerjentens“ hos Bjørnson fuldt følt i øjeblikket.

Sangvinikeren har slet ikke altid, som mange mener, et let sind. Det bliver mørkt under stadig modgang. Man forstår let, at han er heftig, blusser hurtig op og eksploderer.

men bliver venlig og mild igen i forbavsende kort tid. En gang, da jeg var sammen med Bjørnson, sad han og talte om fredssagen. „Vi skal afvæbne,“ sagde han, „og de små nationer må begynde, f. e. Danmark.“ „Hvorfor ikke Norge?“ spurgte jeg. „Nej, vi har en konsulatsag.“ „Ja“, svarede jeg, „men det har vi danske også nede i Sønderjylland, og den vejer meget mere til end Eders.“ „Nu skal Du tie stille!“ „Det kan jeg ikke.“ „Du skal!“ råbte han harmdirrende; men et øjeblik efter føjede han mildt og stille til: „Kære Grønvald Nielsen, Du er min bedste ven.“ Han havde jo, som adskillige andre sangvinikere, så mange „bedste venner“. I dette venskab ligger der dog sommetider et lille stænk af troløshed. Sangvinikeren er ustadig, skifter ofte mening og savner evne til at holde ud. Han kan løftes højt i en begejstret stemning og synke dybt ned i forsagthed. Ofte bliver han en trækfugl, flytter bopæl, og det ny sted ejer til at begynde med alle herligheder. Han lovpriser det i veltalende ord. Snart lærer han, at der er brodne kar alle vegne; farvetonen, som lå hen over ejendommen, naboerne og egnen, forandres og bliver snart så mørk som vel mulig. Så flytter han påny og synes aldrig at blive klogere. —

Udprægede sangvinikere træffer vi ofte bedst i storbyer, hvor der er anledning til at se og høre så meget. Snart er der ét og snart noget andet, som sætter sindet i bevægelse. Det ene indtryk jager det andet bort som skyerne på en stormvejrdsdag. Tænker vi på nationerne, så har franskmændene en god del sangvinitet. For nogle år siden sejlede jeg over Kanalen fra den engelske kyst til den franske, fra Newhaven til Dieppe. Aldrig så snart var jeg kommen ind i toget, som skulde føre os til Paris, før min genbo begyndte at stirre på mig. Han var franskmænd og antog mig for en tysker; brynene rynkedes, og han var meget urolig. Lige så snart han hørte, at jeg var dansk, forandrede hans væsen fuldstændig; han blev mild, smilende og overstrømmende elskværdig. „Ja“, sagde han, „I fik prygl 1864, og vi lige sådan 1870; men revanche, revanche!“ Så strakte han armen ud og pegede i retning ad Berlin.

Korintherne var i Oldtiden et sangvinsk folkefærd. Derfor skriver den solide menneskekender Paulus til dem, som han gør, og former i 1. Korintherbrevs 13. kapitel den herligste lovsang til kærlighedens pris. Sagen er jo nemlig den, at når sangvinikeren, optimisten med den lyse tro og de mange ideer, kommer under indflydelse af kærligheden, så kan han opdrages til en helstøbt personlighed. På ham passer Søren Kierkegaards ord, at den, der vil gentagelsen, bliver en mand. Under kærlighedens gentagelse ranker sangvinikeren sig op til fasthed, pålidelighed, karakter. Tidt er det en kærlig ægtefælle, som besørger denne opdragelse. Således med én af mine gamle Askovkammerater, en lidt flygtig herre, som hustruen opdrog til en virkelig mand.

Der fremkommer ved en sådan lejlighed et herligt resultat, thi fyrigheden, friskheden og den levende optagethed er bleven reddet gennem det alt sammen.

Bjørnson synger i sin hymne til hjemmets pris:

„Jeg har det herligste rejsefølge,
skønt det sig stundom kan listig dølge
men når Du så mig så søndagsglad,
var det, fordi at vi flere sad;
og når Du hørte mig dæmpet synge,
de sad i tonen som i en gyng.“

Disse linjer hjælper os til at forstå det brev, som denne store sangviniker engang skrev hjem nede fra Køln. Han havde gået en tid ensom og forstemt; men så kommer han ude på Rhinbroen i stor stemning. Det hedder i brevet: „Da jeg i forgårs aftes gik over Köllnerbrücke alene og beklem, med den store, mægtige Rhin til begge sider, hvori de tusende lys kastede lange fortonende striber, og Kølnerdomen lige foran i aftenmørket, og glansen over byen bag den og Himlen med stjerner over, da bad jeg til Gud og sagde: Herre, saml det gode i mig, så jeg kan bestå, led mig mod de halvt lysende mål der henne bag det mørke, og byg kærligheden altid større op i mig; thi den omslutter det ægteste, jeg har; gør mit sind klart, så det genspejler Verdens under, der er din storhed, og se langmodigt ned paa mig fra din Himmel. Mine

kære, som sidder tilbage i erindringen, lad dem stadig føres til min tanke, så jeg bliver tro mod hjem og pligt og mit lille fædreland, for hvilket jeg i mit liv vil virke, lad det stige som en morgen op af en tungsindig nat, og lad mig få lov til at være med som en fin stråle deri. Gør mig stor i min længsel, men ydmyg i min gerning og hold mig sammen om det ene fornødne." --

Blandt livsaldrene ejer barndomstiden mest af dette sind. Hør, hvad Grundtvig nynner:

»Øjeblikket for hvert et barn
ligner en spraglet sommerfugl
solbeskinnet med sommerlyst,
som ved Sankt Hansdag, så ved Jul.
Barnehånden har altid il,
griber i gråden efter smil,
griber vel fejl, så her så hist,
griber dog øjeblikket vist.«

I vor bedste bog, Det ny testament, er fortalt os noget om én af de mest udprægede og herligste sangvinikere, som har levet, nemlig apostelen Peter. Hvor hurtigt og stærkt gribes han ikke af, hvad der sker! Da Jesus taler om, at han snart skal gå bort, træder Peter hen og irettesætter ham. Jesu lidelse virker så stærkt på ham, at han aflægger et begejstret løfte om at stå mandsmoden ved hans side; men ak: da han senere overvældes af håbløshed og frygt, fornægter han sin elskede herre og mester. I dirrende harmfølelse trækker han sværdet i urtegården, og da så frygten falder over ham, flygter han med de andre. I rædsel fornægter han, og da så Jesus ser på ham, brister han i gråd som et barn. Hvem skulde tro, at denne Peter kunde blive en helstøbt personlighed, fast i livet og trofast i døden. En klippemand. Det kom af, at han var så lykkelig at finde den rette opdrager og give sig ham i vold.

III.

Melankolikeren har, lige som sangvinikeren, en fin følelse; den er mere sart, men ikke så barnlig modtagelig for alt, hvad der sker. Følelsens døre åbner sig hos ham kun ud-

efter for det, som sindet trænger til; men disse indtryk borer sig til gengæld dybt ned, fastholdes og bevares langt længere end hos sangvinikeren. Ja, han kan endogså komme til — for eksempel ved at høre en dømmesyg kolportør, der er fattig på menneskekundskab — at ruge indtil tungsind over indtrykkene. Og som det er sundt at tænke, således forbruges der sjælelig kraft gennem det at gå og ruge håbløst.

Kommer der en kurre på tråden mellem sangvinikeren og en god ven, indser han hurtig sin uret, går hen og henter gennem en fortrolig samtale tilgivelse, og så vandrer han sorgløst videre. Melankolikeren kan også angre, dybere endda måske, og når vennen siger til ham: „Lad os dog mindes, hvor meget herligt vi har haft sammen i svundne dage, livet er så kort; for hver dag, der går, rykker vi døden én dag nærmere“, ja, så græder han, trykker vennens hånd varmt og går trøstet bort; men dagen efter kommer allerede tvivlen. „Mente min ven det nu også oprigtigt, sådan helt ud?“ Dennes ædelmodighed har afsat lidt smertefølelse i sindet.

Medens sangvinikeren har i eje barnets største evne, troen, så bliver melankolikeren mistænksom. H. C. Andersens brede lune, som vi kender fra æventyrene, kom rigt nok frem, så længe han var den fortællende i kredsen; men når andre talte, sad han tidt mistænksom og undersøgte, om der ikke var stikpiller til ham. Da hans unge venner i det Collinske hus, lige før han skulde rejse til England, spøjte med, at han hentede sig nok en kæreste derovre, så sang de:

„Kom hjem, men kom endelig betids
med dampskibet eller med smakken;
kom kun med din engelske miss,
vi skal mjave og klø hende i nakken.“

Det skal da have været rent vidunderligt at se hans ansigtsfordrejelser, og det blev ligefremt et bevinget ord i kredsen, at E. Collin skrev viserne, og Andersen „skar ansigter“ til dem. — Hvor han kom frem i Verden, lagde han om aftenen på stolen i soveværelset, efter at han flere gange havde forvisset sig om, at døren var låset, en seddel, hvorpå der stod:

„Her hviler den danske digter H. C. Andersen. Han er skindød!“ At de da aldrig skulde begrave ham spillevende.

Rasmus Kr. Rask forlod et middagsbord hos sine bedste venner i mistænksom frygt for, at de havde blandet en dødbringende gift i suppen. —

Melankolikeren er ikke altid sørgmodig. Han opbevarer lige så godt lyse som mørke indtryk. Men siden „synden er kommen i Verden ind, har mer vi af ørk end af Eden“, derfor optræder tungsindet hyppigere hos ham end glæden. — I sit sjæleliv tumler han mere med fortidens minder og fremtidens håb end de andre. „Stig op af graven Du slægt, som døde. — Hvad Danmark var, skal det atter blive.“ I trange tider glider hans sjæl tilbage til hans egen eller folkets fortid, og ligesom melankolikeren N. J. Termansen erfarer han, at det er i den høje ro, der omgiver de svundne tider, at menneskelivet viser os sit sande billede, så lyset der fra stråler med klarhed både ud over dets vej og dets sande mål. Dette er en herlig egenskab, moderskødet for vor bedste romantiske digtning; men dens indehaver kan let blive en upraktisk drømmer, der nødig griber ind i livet. Han lader sommetider alt gå sin skæve gang; intet er jo tåbeligere end at ville danne tilværelsen om. Nej, da skriver han hellere efter en højskolekammerat, og så nyder de minderne om rige ungdomsdage på skolen. Lidt selvophøjelse og foragt for mængden følger let med. Der er meget af alt dette nævnte, lyst og mørkt, i ungdommens sind.

En af de herligste melankolikere, som vi kender, er apostelen Johannes. Hvor rigt lever han ikke i mindet om Frelseren! Indtrykkene af Jesus skaber musik i hans sjæl, så længe han lever. Som få andre ejer han den gode melankolis dybsind, og han kan føre os op på åndens skønneste højder. Hans sind er så ægte ungdommeligt, breder sig ikke ud i det mangfoldige, men samler sig om lyset, livet og kærligheden. Hans vidnesbyrd herom stråler af den daglige selvfornyelse, som er ungdommens inderste kærne. „Børnlille, elsker hverandre!“ Denne bøn til de lyttende tabte aldrig noget af sin friskhed.

IV.

Kolerikeren er et viljesmenneske. At lære og tilegne sig noget kan for sangvinikeren og melankolikeren ofte blive en dyb glæde, der fører hen til, hvad professor la Cour kaldte „opfattelsens lyksalighed“. De samler ind. Kolerikeren vil skabe. Da Schiller flygtede fra sin swabiske hjemstavn, hørte han ude i bjergene atter og atter ordene: frembring! frembring! Manddomsårene er særlig dette sjælelivs alder. Der må skabes resultater.

„Øjeblikket for mand og viv
er som den travle høstens tid,
lejligheden må gribes da,
det man kun har for slæb og slid;
øjeblikket er kostbart nu,
alting går galt, det er en gru,
reddes må lidt, hvor lidt det er,
børnene skal ha' noget hver.“

Kommer vi i selskab hos kolerikeren, så må vi med ud på marken, ind i kostalden, hen til dragkisteskuffen, gennem værkstedet med de færdiglavede møbler, stadig for at se resultater. Ak — vi opdragere har så lidt at pege på; vi må vente på fremtiden og — ligesom Morten Luthers skolemester — blotte vore hoveder for børnene og de unge i håbet om, hvad vort arbejde vil bringe i blomstring og frugt senere i livet. Somme tider kan vi, når årene er gået, Gud ske lov overraskes til den gode side.

Hvad der ikke passer for kolerikeren, tager han straks fat på at danne om. Han drømmer ikke, ruger eller ærgrer sig som de andre. Nej, han bliver energisk, ofte hård og hensynsløs imod dem, som står ham imod. Han omsætter sine følelser i vilje og handling, gemmer sig ikke ind i fromme ønsker, men former bestemte planer, på hvis virkeliggørelse han anspænder sin forstand til det yderste. Hans dannelsesideal har Grundtvig formet ved at sige: Du må for det første kunne tænke dine følelser, for det andet udtale dine tanker, og endelig for det tredie være Dig dit eget ord bevidst! —

Kolerikeren får ofte en stor tillid til egne evner og kræfter

og bliver som følge heraf ikke så lidt egensindig. Som politiker — og der er mange kolerikere blandt dem — bruger han sine medmennesker som redskaber, og hvis han ikke er af fin støbning, kan han her misbruge sine evner. Jeg hørte en gang ved et møde en sådan stå og skamrose tilhørerne. Senere, da vi blev ene to i en kupé, spurgte jeg ham: „Mente De virkelig alt det, De stod og sagde?“ Han svarede: „Nej, Gu gjorde jeg ej; men vi skal jo have valg på torsdag!“

Kolerikeren er skarpsindig, og hans lugtesans er stærkt udviklet både i ligefrem og overført betydning. På en politisk kampdag sætter han sig ved vælgermødet altid sådan, at han kan se ud over forsamlingen, mens hans modstander har ordet. Han lægger da mærke til, hvad der især slår an hos tilhørerne, og på dette hugger han lidt efter løs med al sin kraft. Der kan gå stærke bølger i hans sind; men han forstår at lægge bånd på sin hidsighed for at få sine planer virkeliggjort.

Hvis han er slagsbroder ved møderne og i rigsdagen, kan han derfor meget godt være en kærlig ægtefælle og fader. Dette er tidt tilfældet. En fremragende dansk politikers hustru har sagt til mig: „Ingen kan være bedre og kærligere i sit hjem end min mand. Han kommer jo af med alle sine uar-tigheder i folketinget og ude på møderne“. —

Hvis en koleriker skejer ud, tømmer han gerne syndens bæger til bunds, før han vender om. Han stanses næppe af stærke ord i prædikener eller højskoleforedrag. Derimod kan en stilfærdig udtalelse af et menneske, som holder af ham og må lide for hans skyld, få ham til at bryde af og lægge sit liv over i et fuldstændig nyt plan. Således er det gået med et par af Amerikas største afholdsagitorer.

Med hensyn til kolerikerens livsarbejde har det så uhyre meget at sige, hvad der griber dem i barndommens og ungdommens dage. Man behøver bare at genkalde i erindringen hovedtrækkene i Bismarcks og Gladstones saga, de to store viljesmennesker, som på en måde hver for sig skabte en hel nation i deres billede.

Den ædle koleriker kan ikke bruge mange ord om sine dybeste følelser; derfor bliver hans varme hjerte ikke altid

kendt iblandt mennesker; men til gengæld skuffer han os ikke, som af og til sangvinikeren kan gøre det med de veltalende ord og lange breve om hans varme hjerte. „Pas på din mund, bette Kresten, at dit hjerte ikke skal blive koldt“, sagde Kolds moder til sin søn. Hun var så meget menneskekender, at hun vidste, man kan tømme sit hjerte med ord. Dette gør kolerikeren ikke. Læg mærke til ham rundt om i Blichers noveller og læs Bjørnsons digt „Bergliot“. Da hendes mand, Ejnar Tambarskælver er falden i slaget, udtrykker denne viljestærke enke sin dybe sorg ved at sige til kusken:

„Kør langsomt —
sådan kørte Ejnar altid,
og vi kommer tidsnok hjem.“

Apostelen Paulus er en af historiens mest udprægede og helstøbte kolerikere. Alt hos ham er vilje, arbejde, handling. Som national farisæer bekæmper han de kristne, denne tåbelige sekt, som han tror taler nedsættende om Jerusalems tempel, der lå omgivet af så megen ærefrygt i enhver israelitis bevidsthed. Med ypperstepræstens brev i lommen drager han afsted for at udrydde de kristne af Jorden. Men da bægeret er tømt til bunds, kommer omvendelsen pludselig på vejen til Damaskus, og han må — som så mange banebrydere — nogle år ind i stilheden, før han ret kan træde frem som Jesu Kristi tjener. Men da kan han også i største ydmyghed sige, at han har arbejdet mere end alle de andre. Han ser på sig selv som den største blandt syndere; thi han har forfulgt Guds menighed. Dette er helt anderledes dybe toner end de almindelige: Ja, Herre Gud, vi er jo alle syndere og Vorherre en død skyldig! De toner, som fik Søren Kierkegaard til at udbrude: Hvis Du bare vil være pjat, pjat, så skal Du se, hvor let Du kommer igennem Verden.

Også Paulus fandt den bedste opdrager, og derfor blev han et ædelt, udpræget viljesmenneske. —

V.

Blandt flegmatikerne leder vi som oftest forgæves efter de store banebrydere; men vi finder blandt dem mange lykkelige mænd og kvinder — og vi vælger dem tidt ind i sognerådet. Der er nemlig hos dem en rolig ligevægt, som fremmer samarbejdet og gør hjemlivet fredfyldt. Flegmatikeren bruser ikke som sangvinikeren; tynges heller ikke som melankolikeren af store længsler og bryder ikke på som kolerikeren for at om-danne fåbelige ting i samfundet. Han arbejder rolig for at komme i besiddelse af og bevare de værdier, som han sætter pris på. Hans idealer hæver sig ikke højt. Planerne er ikke dristige. Han bliver ingen drømmer; men hvad der er praktisk og nyttigt, arbejder han bramfrit for at nå. Han er moderat og sindig, elsker den gyldne middelvej og vandrer stille gennem livet. Hvis han ikke berøres af åndelige kræfter i sin opvækst, bliver han gerne noget sløv og ligegyldig — hvad vi altid i vort liv må være på vagt imod; thi sløvheden bliver ofte i det lange løb fremskridtets værste fjende, den vokser nemlig til trods imod det ny, der banker på. „Da budet kom,“ skriver Paulus, „levede synden op.“ Når de store idealer af-dækkes i vort folk, kommer den værste modstand frem i så-danne egne, hvor man flegmatisk har druntet omkring, sløvt og ligegyldigt i nogle slægtled.

Upåvirket af det gode bliver forstandigheden, som hos flegmatikeren træder mest i forgrunden, let til snusfornuft. Med en ikke ringe selvbevidsthed vurderer flegmatikeren, som en jævn borger, sit eget værd, og menneskelig billighed er for ham både lov og evangelium. Han ryster på hovedet af alle stærke ord.

Man finder flest af dette sindelags egenskaber i alderdommen; men én af de skønneste: den sjælelige ligevægt kan dog komme smukt frem både i ungdommens og især i mandommens dage. Jeg mindes fra min barndom en torvedag i Svendborg. Politikeren I. A. Hansen skulde holde møde, og jeg havde fået tilladelse til at overvære det, når jeg var færdig med at sælge smørret og æggene, som jeg vandrede der ud med. I. A. Hansen havde tre modstandere, som var forberedt på at

bekæmpe ham og delte arbejdet imellem sig. Det var en byfoged, en oberst og en præst. Under deres foredrag sad flegmatikeren hele tiden oppe på tribunen og smilte, som om dette ikke kom ham ved, skønt det forekom mig, at de næsten knuste ham. Da de var færdige, tog han fat, og under forsamlingens bifald trak han dem til vands, én efter én. Jeg fulgte hans tale med den største beundring. Da han nogle gange havde brugt udtrykket „hr. pastoren“, råbte præsten, en fyrig sangviniker, op til ham: „Her er vi ikke præster! Vi er alle sammen danske borgere!“ „Nu vel,“ svarede I. A. Hansen, „hr. borger M. mener altså . . . men jeg vil gøre hr. borgeren opmærksom på . . .“ og nu varierede han dette borgernavn på den mest irriterende måde, stadig under forsamlingens latter-salver. Præsten kom ud af fatning, opslog sin paraply, skønt det var dejligt, regnfrit vejr; snublede da han gik ned fra tribunen og løb så hen ad gaden fulgt af en skare drenge, der istemte vilde fryderåb. Så tørnede han imod en tysk bagers store ølmave og blev i den anledning skældt frygteligt ud.

VI.

Ingen af os ejer et enkelt temperament ublandet. Vi må nøje granske os selv for at udfinde, hvor meget der er af hvert slags og indrette vor selvopdragelse der efter. I samme grad som vi får travlt med den, kommer vi til at virke opdragende på vore omgivelser.

I samlivet med andre mennesker føler vi os ofte draget netop til de personer, som ejer, hvad vi selv savner. Det kan ligefrem gøre så godt at mødes med et menneskesind, der er forskelligt fra vort eget. Udtalelser som denne: „Det er da sært, at hun vilde gifte sig med ham, de er da så grundforforskellige,“ kommer fra folk med ringe menneskekundskab. Hvis de to nævnte var ganske ens, så havde de næppe fattet kærlighed til hinanden — vi elsker det, som vi savner — og kom de endelig sammen i et ægteskab, så døde de nok af kedsommelighed, før hvedebrødsdagene var forbi, hvis de i det hele fik andet end surbrød at leve af.

Men der er i de store forskelligheder, som tiltrækker hinanden, når forholdet ellers er ægte, et dybt fællesskab. De mennesker, som daglig skal leve sammen, må helst kunne le og græde over det samme, føle sig i et åndeligt slægtskab. Derfor er der rundt i landet så mange gode ægteskaber, hvor mand og hustru har funden hinanden og er bleven trolovet på en højskole — for eksempel Vestbirk og Askov. Tilhørere og læsere må godt smile af sidstnævnte, men det er dog ramme alvor. Min erfaring skriver under til virkelighed.

Det kan blive en kær opgave for et menneske at lære sig selv og sine medmennesker at kende. Den, der får rigtig begyndt her med, hører aldrig op. Vi skal helst alle sammen eje viljen til at forstå hinanden ret, og da gør det ikke så meget, at opgaven er såre vanskelig, thi

„Viljen ser Vorherre på,
giver kraften vinge.“

Lad os kun lytte opmærksomt og bruge øjnene godt for at kunne høre og se klart, hvad der rører sig i menneskesindet — vort eget og de andres.

Vi kristne kan her finde en fortrinlig hjælp gennem læsningen af vor bedste bog: Biblen. Den er mere end nogen anden bog fuld af menneskekundskab. I Ny testamente mødes vi med en skikkelse, der har alle temperamenternes lyssider og ejendommeligheder i deres fuldkommenhed, uden spor af skygger, fordi han var uden skyld. Det er Vorherre og Frelser. Hans følelse sættes let i gang; sommetider behøvede de lidende blot at røre ved fligen af hans klædebon, så hjalp han dem. Hjalp dem kongeligt alle sammen, hvor uværdige så end moralisterne fandt dem at være. En røver tog han med sig ind i Paradis. Denne følelse gled aldrig bort i stemninger, den blev siddende i sindet og skinnede så klart, at han opdagede det barnlige i Verden, bedre end nogen før ham havde gjort, og han gav det nøglen i hænde, som kan lukke op ind til livets smukkeste værelser i tid og evighed.

„Hvo ikke blir som én af disse små,
så talte han, ej Himlens veje finder.“

Som melankoliker så han langt og klart i fortid og fremtid, det tabte og genvundne Paradis. Alverdens elendighed, sygdom, sorg og død blev til en lille indskudssætning i evighedens stilebog. Derfor blev han den eneste opdrager på Jorden, som turde sige til sine lærlinge: „Værer da fuldkomne, som Eders himmelske Fader er fuldkommen“. Den fuldkomne glæde ombølgede ham i minde og håb. — —

„Så er da ikke brustet
fuldkommenhedens bånd.“

Han ejede kolerikerens helstøbte vilje. Den blev som en stålfjeder bøjet dybt ned, så han i sin navnløse lidelse for vor skyld kunde udbyde: „Min Gud, min Gud, hvorfor har Du forladt mig.“ Han der ellers — før nogen anden i Verden — altid kaldte Gud for en fader. Men fjederen knækkede ikke over som for så mange syndige mennesker. Den hævede sig opad med de vidunderlige sejrstoner: „Det er fuldbragt.“ Og salmisten får have ret, når han synger: „Et bedre ord blev aldrig sagt.“

Og hvilken himmelsk sjælsro kunde der ikke hvile over ham! Noget af det, som greb mig stærkest, når mor i mørkningstimerne fortalte bibelhistorie, var fortællingen om sejladsen over Genesareth sø. Efter en anstrængt dag lagde Jesus sig til hvile på skibet, støttende hovedet til den brune læderpude, og han faldt i søvn. Men stormen kom, diciplene blev bange og vækkede ham. Da rejste han sig, og mens det piftede i takkel og tov, sagde han til dem: „Hvorfor er I så frygtagtige, I lidet troende?“ Så løftede han armen. Vi ser hans lange østerlandske kappe flagre for vinden, og han byder storm og bølger lægge sig. Hvilken højtidsfuld sjælsro. Med ham ombord skal vi nok, trods storm, bølgegang og for liden tro, nå over til kysten på den anden side — „de levendes land!“ —

Grønvald Nielsen.

Folkehøjskolen i disse Aar.

Tale fra Elevmødet.

Da vi i Dag er samlet saa mange af dem, der slaar Kreds om Højskolen her, saa har jeg Lyst til at tale om noget meget nærliggende, nemlig om selve Højskolen. Ikke om Vestbirk Højskole især, men om Højskolen i det hele taget i denne Tid. Der er saa mange, der spørger til den, og der gaar saa mange forkerte Opfattelser af den rundt mellem os, saa der kan nok være Grund til at sige lidt om den.

Det er jo desværre en Kendsgerning, at Højskolen, der udadtil staar i sin Glans — den breder sig som bekendt i vore Nabolande — indadtil er i en stærk Krise i disse Aar.

Man lægger jo altid meget Mærke til Tallene, og nu er der en Del Nedgang i Elevtallet; hvor meget er vanskeligt at sige, da de blandes en Del med Husmandsskolernes og Gymnastikhøjskolernes, men det bliver da flere Hundrede aarlig. Naar saa mange større Skoler for Tiden har en betydelig Nedgang i Elevtallet, saa skyldes det til Dels en Forskydning, især til en Del mindre Skoler, og det er efter min Mening en Fordel, for det er nok galt, naar en Skole er for lille, men det er ogsaa galt, naar den er for stor. Jeg kender meget gode Højskoler med 20 til 30 Elever, og jeg ved noget om, at det ikke altid er alle, der kommer rigtig med, hvor der er 200 paa en almindelig Højskole.

Efter den store Tilgang i Aarene efter Krigen, maatte vi jo ogsaa vente en Nedgang igen, og det kan maaske være en Trøst for os, at vi var lige saa langt nede i de første Krigsaar. Da var Aarsagerne maaske ogsaa lettere at paa-pege, skønt de er vel tydelige nok nu: økonomisk Tryk, Materialisme og Forlystelsessyge, der giver sig Udslag i, at

mange nøjes med Efterskolen eller Realskolen og Fagskolerne. *)

Tallene har jo deres at fortælle, og de maa stadig være os en Paamindelse om at gøre vort Arbejde paa bedst mulig Maade. Men vi skal passe paa ikke at lægge for megen Vægt paa dem. Jeg ved nok, det er nødvendigt, at der er et vist Antal Elever paa en Skole, og det kan endda knibe meget, selv for en større Skole, blot Elevtallet gaar 25 % ned, naar alt er indrettet paa et større Tal. Men det er nu ikke Tallet, det kommer an paa, hvor vi har med Mennesker og aandelige Værdier at gøre. Vi begaar derfor en stor Fejl ved blot at dømme en Skole efter Elevtallet, som vi er tilbøjelige til det.

Vi er vist ikke i Tvivl om, at det første Slægtleds Højskoleelever betød mindst lige saa meget som det andet Slægtleds, skønt de ikke var nær saa mange. Det er da især det første Slægtleds Elever, der satte alt det nye i Gang i Aarene efter 64, baade i den materielle og i den aandelige Verden. Og naar først en Bevægelse har faaet Folk saadan med sig, at den er ved at blive en Modesag, saa staar den altid Fare for at faa mere Tilløb, end godt er. Det er nu engang bedre selv at ville paa Højskole end at blive sendt af sine Forældre eller blot at følge Trop, fordi alle de andre skal af Sted. Det gjorde ikke Opgaven lettere for det andet Slægtleds Højskolemænd, at de fik saa stort et Elevtal, og vi, der staar i tredje Slægtleds Højskole, skal ikke være altfor kede af, at vi ikke faar saa mange at tale til, for vi kan være forvissede om, at det ikke er de bedste, som bliver borte i de trykkende Tider. Vi har allerede gjort en Del Erfaringer i saa Henseende. Det giver straks et varmere Haandslag, naar man maa sætte noget ind paa at komme paa Højskole, og Elever og Lærere har fra første Færd af den Føling med

*) Siden har jeg hørt fortælle om en god grundtvigsk Familie, hørende til en af vore bedste frie Menigheder, og i en god borgerlig Stilling, og hvor det var en Selvfølge, at Datteren skulde og vilde paa Højskole, at hun i Sommer har været paa Husholdningsskole i Stedet, overtalt dertil af sin Kæreste. Hendes Bedsteforældre, paa begge Sider, har været med til at oprette saavel Højskolen som den frie Menighed paa Egnen. Gaar det saadan med det grønne Træ, hvordan skal det saa gaa med de andre?

hinanden, der er en Betingelse for, at Højskolegerningen kan lykkes.

Der mangler ikke gode Raad til os Højskolefolk, men de stiler desværre mere efter at skaffe os mange Elever end efter at gøre det bedre for dem, vi allerede har. Nogle siger, vi skal lægge mere Vægt paa Kundskaber, indføre nye Fag og lægge Vægt paa Elevens Selvarbejde. Nogle vil, Højskolen skal arbejde for Georgeismen, andre vil, vi skal slaa til Lyd for Afholdssagen o. s. v.

Mange Steder er Bøgerne kommen mere i Brug; vi har faaet større Bogsamlinger og Læsestuer, og vi gør et direkte Arbejde for at lære Eleverne at bruge de Skatte, som Bøgerne gemmer.

Og det er jo kun godt alt dette. Vi skal være praktiske, vi skal søge at følge med i Tidens Rørelser. Men det bliver dog kun Hjælpemidler, som vi maa og skal bruge, saa langt som de fremmer det egentlige. Men gaar det imod Hovedsagen, maa vi lade det ligge. Vi kan lægge Vægt paa Kundskaber og Fag, saa langt som de hjælper Eleverne til Dygtiggørelse af deres Evner, men vi maa sige stop, naar det vil tage deres Sind fra det, vi først og fremmest samles om paa Folkehøjskolen.

Det ligger meget nær at spørge: hvad er det, de unge selv ønsker at faa paa Højskolen? Hvis man spørger dem, der er i Færd med at søge til Højskolen, saa vil man vist i de fleste Tilfælde faa et Svar som f. Eks.: „Vi skal have vore Skolekundskaber opfriskede“. Og det er jo et meget godt Ønske; det er noget, de unge har Brug for i vore Dage. Men hvis man i al Almindelighed vil tage det som et Udtryk for, at de unge ønsker, at vi skal lægge hele Vægten paa Kundskaber og Fagdannelse, saa tager man meget fejl.

Nej, bag ved Ordet om at faa Kundskaberne opfriskede ligger som Regel et ideelt Ønske om at faa nogen Klarhed over sit eget Liv og over Livet i det hele taget, altsaa et meget ideelt Ønske, en Søgen frem mod selve det rige Liv,

vi alle har Adgang til. Det kan knibe for os andre at give det rette Udtryk for dette, og vi forstaaer da vist, at det i de fleste Tilfælde er helt umuligt for de ganske unge, der søger til Højskolen. Ja, man fristes til at sige, at hvis de var helt klare over, hvad de vilde der, saa behøver de ikke at komme der.

Men er det dog ikke for meget sagt, at det er det inderste hos de unge, jeg der taler om? Vi mærker jo ikke meget til denne ideelle Søgen hos dem i det daglige. Naar man ser, at de unge er mest optaget af Baller, Biografteater, Gadesjov og meget andet tomt eller ligefrem af nedbrydende Ting, saa faar man dog Indtryk af noget helt andet. Og det er jo desværre sandt, at den Side ogsaa er der og maaske mere fremtrædende hos Nutidens unge end før. Men naar vi andre forser os paa dem, saa er det dog nok især, fordi Formerne er noget anderledes, end da vi var unge. Om Tingene egentlig var bedre da, er et stort Spørgsmaal; den ældre Slægt har altid klaget over de unge, og det kan da ikke altid være med Rette.

I alle Tilfælde er det ikke rigtigt at dømme hele Nutidens Ungdom som en Biografteater-Ungdom eller lignende. Der er for det første mange gode Ungdomskredse rundt i vort Land, mange unge, der søger helt andre Steder hen, unge, som man altid kan finde, hvor der er noget virkelig godt at hente. Og selv de, der er optaget af det tomme eller endnu værre, maa heller ikke dømmes alene efter det. Det kan endda være saadan (jeg siger ikke, at det *altid* er det), at det er deres ideelle Søgen, der giver sig saa mærkelige Udslag.

Vil vi dømme Nutidens unge, saa maa vi først og fremmest huske paa, hvordan vi selv var, da vi var unge. Selv om vi er saa lykkelige, at vi er vokset op i de bedste Hjem og har haft vores Gang i de bedste Ungdomskredse, saa kender vi dog nok noget til at famle os frem gennem saa meget af det andet, det vanskelige, vi mødte paa vor Vej.

Paa Højskolen er vi saa lykkelig stillet, at vi ofte mødes med noget af det bedste hos de unge. Naar vi staar foran dem i Foredragssalen og har Lykke til at dele med dem noget

af al den Rigdom, der er givet os som Danske eller som Kristne, saa kan vi se, hvordan det lyser ud af Øjnene paa dem, se hvor de higer efter at være med i det bedste, der er givet os.

Og dette møder vi hos selv de mest forkuede. Somme Tider kan det være længe, inden det tør op hos en eller anden tung og fortrykt Karl, men vi kan dog som Regel se, at det bryder og gærer i dem, selv naar de er undselige ved det og ikke vil være bekendt, at de er optaget af det, vi har at dele med hinanden.

Det er denne aandelige Higen, vi maa bygge paa, for den findes hos alle, selv hos den mest fortrykte, saa sandt der er noget af det evige, noget af Gud selv hos hver eneste en af os! Det gælder blot om at faa det kaldt frem til Udfoldelse. Og det bliver derpaa, at Højskolen maa staa eller falde. Laver vi den om efter alle mulige Udvendigheder, kan den maaske nok blive stor og stærk i det ydre, og vi kan jo godt blive ved at kalde den Højskole, men den har da intet med den egentlige Højskole at gøre, og det er dog den, vi er sat til at tjene i onde og gode Dage.

Vi er nok nogenlunde enige om, at det første Slægtleds Højskole var den bedst mulige, den var Idealets Skole som ingen anden. Den var Ordets Skole, og det var det aandelige Liv, der var Hovedsagen der. Den havde ogsaa de praktiske Ting med, allerede fra Kolds Tid, men alle Vidnesbyrd fra de gode gamle Skoler taler tydeligt nok om, at det var Aandens Skole, man her havde for sig.

Og hvis vi saa vil spørge efter denne Skoles Betydning, saa er det vel saadan, at det er i den ydre Verden, vi lettest finder Sporene af den. Det var denne Skoles Elever, der gik foran i det store Arbejde for Landbrugets Udvikling, og det er dem, vi finder i Ledelsen af alle de store Andelsforetagender, saa vi kan ikke bebrejde det første Slægtleds Højskole, at den var *for* aandelig; nej, i den stod man med begge Ben fast paa den Jord, der har fostret os, og som vi er skabte til at leve paa.

Men det er en overfladisk Betragtning, som kun finder Sporene i de ydre Ting.

Tænk paa Sønderjylland. Havde det været muligt at føre den sønderjyske Sag igennem til 1920, hvis ikke Højskolen, og hvad dertil hører, havde været? Næsten alle de ledende i det nationale Arbejde der nede, lige fra H. P. Hanssen og ned til Tillidsmændene rundt i Sognene, er gamle Højskoleelever. Grundlaget for Danskheden dernede er de gode sønderjyske Hjem, men Ungdomsskolerne har været disse Hjems store Hjælpere.

Paa samme Maade vil vi erfare, at de gamle Højskoleelever har været at finde rundt om i de grundtvigske Menighedskredse. Det er dem, der har dannet Fri- og Valgmenigheder, og det er for en stor Del dem, der fylder Kirkerne i de gode grundtvigske Sognemenigheder.

Og hvilken Rigdom var der ikke i Hjemlivet omkring hos disse gamle Højskoleelever. Alle vi, der er udgaaet fra disse Hjem, vi ved i hvert Fald noget om, hvad de betyder, for de er simpelthen Grundlaget for vort Liv.

Men alt det gode, vi kan sige om den Højskole, der nu hører Historien til, kan det andet end sætte Nutidens Højskole i Skygge, for vi kan jo ikke taale Sammenligning med de gamle? Nej, det kan det knibe med, men jeg tror dog, at Nutidens Højskolemænd godt paa visse Punkter kan taale denne Sammenligning. Jeg tror f. Eks., at der er flere af de yngre, af Slægtledet fra omkring 1920, der har ligesaa store Evner som de gamle og ogsaa kan staa Maal med dem i Uddannelse. Jeg kan heller ikke tvivle paa, at de har Hjærte for Sagen, men de samler sig maaske knap saa meget om dette ene: at sætte alt ind paa at tjene den Sag, som de har faaet at røgte.

Men vil det da sige, at vi kan slaa os til Ro med, at alt er saare vel, naar vi er enige om, at Nutidens Højskole, som den gamle, skal være Aandslivets Skole, og enige om, at dens Arbejdere er saa dygtige som nogensinde, for saa maa Resultatet da blive ligesaa godt som for 10—20 eller 40—50 Aar siden.

Nej, saa let gaar det ikke. Der er saa meget i Tiden, der er helt anderledes end før; hver Tid har sit Præg, og selv om Nutidens Højskolelærere er ligesaa dygtige som Fortidens og gerne vil tjene det samme Aandsliv, saa er Sagen dog ikke klaret dermed.

Ligesom hver Tid maa være sig selv, saadan maa hvert enkelt Menneske ogsaa være sig selv for at blive til noget, og det gælder da ikke mindst os Højskolelærere. Det nytter ikke, vi vil prøve paa at være en Kold, en Trier, en la Cour, en Begtrup eller en Grønvald Nielsen. Vi maa være os selv, og vi maa gaa vore egne Veje, hvis vi skal have noget som helst Haab om at faa Lykke til at bære vor dyre Sag frem i en ny Dag.

Men saa kan vi ogsaa forlange at blive taget som dem, vi er, og ikke at blive dømt ud fra den Sammenligning, der har dræbt saa meget for os, baade i Kirke- og Skoleliv. Og vi har dog vist Lov at sige, at der blandt de yngre Højskolemænd er en Del, der har Betingelser for at føre Arbejdet videre paa deres egen Maade. Det kunde være fristende at nævne Navne, men det er vist bedre at lade enhver finde sine.

Hverken Højskolen i København eller Bevægelsen „8 Dage paa Højskole“ er af nogen helt ny Dato, men det bryder og gærer dog stadig blandt yngre Folk, der har Forbindelse med disse Ting, og paa „den internationale Højskole“ sættes der i disse Aar ind med unge friske Kræfter.

Et andet Livstegn ser jeg deri, at unge modige Mænd har taget Arbejdet op nede i den nye Grænseegn, og i det hele taget er der, især blandt de yngste i Laget, ved at vaagne en stærk Forstaaelse af, at vi maa rykke frem paa ny i det danske Genrejsningsarbejde nede i Sønderjylland, saavel Syd som Nord for den nye Grænse. Vi skal ikke gentage det Arbejde, de gamle Højskolemænd gjorde i Nordslesvig, men vi skal paa vor egen Maade tage et tilsvarende Arbejde op blandt Danske der nede, hvor Kaarene nu alligevel er ændrede saa meget, især omkring den nye Grænse.

Ligeledes sporer jeg en Strømning blandt flere unge, der ikke gaar ud paa at gøre Højskolen til en Kirke, men som

bliver klar over, at den maa øve en Johannes Døber Gerning. Dette har været trængt noget i Baggrunden i den Tid, da det brød ind over os med den stærke Sans for Samfundsforholdene. Skal Højskolen svare til sit Navn, maa den arbejde for at løfte og højne hele Menneskelivet; det vil sige, den maa skabe Mulighed for, at det enkelte Menneskeliv kan komme til sin rette Udfoldelse, og sker dette, saa vil den religiøse Trang vækkes, Sansen for Menighedslivet vil vaagne hos de unge. Det maa altid være en stor Glæde for os at mærke dette hos vore gamle Elever; for det er et godt Tegn paa, at deres Menneskeliv er i Vækst, naar de kommer saa vidt, at de søger det beriget i Menighedslivet.

Men det er ikke Højskolens Mænd, det alene kommer an paa, om Højskolen skal blive ved at betyde noget eller ikke. Det afhænger ogsaa af jer, Højskolens gamle Elever, det afhænger af alle dem i vort Land, der har taget Arv fra og staar i Gæld til den gamle Højskole. Kun hvis de bliver tro mod det Liv, de der har lært at leve, saa tro mod det, at det skyder nye Skud i deres Hjem, kun da kan Højskolen leve videre.

Ja, naar alt kommer til alt, saa er det vel netop det, om vi alle er tro mod den Sag, der er bleven vor store fælles Sag. Det gælder om, at vi kan stille os som Tjenere, tage mod det Liv, Gud vil give os og lytte til hans Røst, saa vi kan finde frem ad de Veje, han vil føre os ad. Og saa maa vi lægge Højskolens Sag saavel som hele vort Folks Sag og Menighedens Sag i Guds Haand.

Men det skulde jo heller ikke være saa svært, naar vi tror paa, at han har en Gerning at gøre med det danske Folk. Vilhelm Birkedal skal engang have sagt: „Gud kan ikke undvære sit Danmark“. I Tro paa, at dette er rigtigt, har vi vist ogsaa Lov at sige: Gud kan ikke undvære sin Folkehøjskole, det bedste Skud paa det nordiske Folketræ!

Kristen Nørgaard.

„Hvad synger Du om så højt i det blå?“

I.

Det er vel værd at lytte til de Sange, et Folk synger. Nogle vil måske straks sige, det er dårlige Sange, der synges, som ikke er værd at høre på.

Jeg vil alligevel påstå, det er værd at lytte endda nøje til. Ad den Vej tror jeg nemlig, man kan få noget at vide om, hvad der ej blot klinger lifligt i *Øret*, men også er til Glæde for *Hjertet*. Man synger jo nemlig om det, man er glad ved og elsker. Man kan vist sige, at gennem de Sange, et Folk helst synger, kan man lytte sig frem til det, der står for Folkebevidstheden som det største og bedste, som Idealet.

Jeg ser nok, det kan være vanskeligt at blive klar over, hvilke Sange selv et lille Folk som det danske — som Helhed — helst synger. Vi har vist meget faa virkelig *Folkesange*, jeg mener dermed Sange, som er fælles for hele det danske Folk, hvori *alle* Danske kan mødes.

Vi har vel ikke engang nogen egentlig *Nationalsang*. Der er vistnok en Del Mennesker, og de bliver måske flere og flere — forhåbentlig dog aldrig de fleste — der kun synger de sidste Viser fra Sommer- eller Vinterrevuerne derinde i den store Stad eller den mindre By, der dog aldrig er så lille, at den ikke har sin Revu med „aktuelle“ Viser, der uden smålig Personsanseelse slår ned på og udleverer til Grinet alle og alt...

Der er andre Mennesker, der ganske og aldeles fordømmer den Slags Sange eller rettere Viser. De er heller ikke bedre værd. Men man går et stort Skridt videre og skyer også Sange, man med Rette kan kalde folkelige eller rent menneskelige. Man vil kun synge Salmer og religiøse Sange — „Hjemlands Toner“. Men dette Hjemland er ikke det jordiske men det himmelske Fædreland.

Så er der Mennesker, som slet ikke synger. Det er de for op-højede til, eller de gider ikke. Det er kedelige Folk den Slags.

Endelig er der Mennesker, som synger både mangt og meget. Det er Grundtvigianerne, eller maaske skal jeg hellere sige „Højskolefolket“. *Der var engang*, dette Folk sang meget. Sangen var så at sige Højskolefolkets Kendingsmærke. *Nu* er det måske ikke mere sådan. Udenfor Højskolen i hvert Fald, måske også indenfor. Sikkert er det jo da, at man kan høre Højskoleelever fra „gamle Dage“ klage over, at *nu* synger de unge, der kommer fra Højskolen, ikke som *de* sang, da *de* kom hjem.

Dette er sandt. De unge nu om Dage synger ikke, *som* de ældre sang. Det er ikke de samme Sange. Det kan man heller ikke vente eller forlange. Det vilde vel ikke være noget godt Tegn for den ny Tids Ungdom, om den „tam og tom, blot i sin Svaghed from, kun kan tralle *vore* Viser efter“. Og dog alligevel. Der *er* nogle, ja mange af Højskolens første Sange, som fortjener at blive sunget til alle Tider. De står jo da også fremdeles i Højskolens Sangbøger. Hvor meget de så synges, er et andet Spørgsmål.

Det kunde være en interessant Opgave at undersøge og sammenligne — indenfor Højskolens Verden blot — hvad der blev sunget før, og hvad der bliver sunget nu. Deraf kunde man måske i nogen Måde spore, i hvilken Retning Udviklingen er gået.

Det er også værd at lægge Mærke til, hvilke Sange man kan synge *udenad*. Det er vel dem, der har tiltalt mest, og som man lever mest med.

Jeg tænker ikke på Sange, som man i Børneskolerne *lærer udenad*, men kun på sådanne, som *synger* sig ind i en, så man ikke *kan* glemme dem igen.

Er der Sange, som *alle* kan synge udenad, så er *de* måske det bedste Udtryk for, hvad der er det fælles for alle. Jeg ved ikke, om det er muligt at finde en Sang, som alle Danske kan synge udenad. Kan vi synge: „Der er et yndigt Land“? Dog ikke alle Versene. Hvor mange ved egentlig, hvor mange Vers, der er? Mere vilde det endda knibe med:

„Kong Kristian stod ved højen Mast“. Ligeså med: „I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme . .“. Jeg kunde dog tænke mig, at *næsten* alle gamle Højskoleelever (for nu at blive ved dem) kunde synge udenad en åndelig Sang eller Salme som Grundtvigs: „Alt står i Guds Faderhånd“. Men *bedst* af alle vilde jeg næsten tro, man kunde synge:

Altid frejdig, når Du går Veje, Gud tør kende,
selv om du til Målet når først ved Verdens Ende.

Aldrig ræd for Mørkets Magt, Stjernerne vil lyse,
med et Fadervor i Pagt skal Du aldrig gyse.

Kæmp for alt, hvad Du har kært, dø, om så det gælder,
da er Livet ej så svært, Døden ikke heller.

Hvis dette er rigtigt, må denne lille Sang være det bedste Udtryk for det, som „Højskolefolket“ er fælles om, Idealet for det Menneske- og Folkeliv, man gerne vil leve.

Der er måske straks nogle Højskolefolk, der vil protestere: Den Sang kender jeg ganske vist godt, alt for godt, den er blevet forslidt og fortærsket for mig, den siger mig intet, udløser intet i mig, når jeg synger den, og jeg synger den ikke gerne! Ja, sådan kan det jo nok gå, selv med den allerbedste og allermest indholdsrige Sang eller Salme. Jeg synes nu ellers, at denne lille Sang ikke er så let at blive færdig med, skønt den er så kort og jo ikke indeholder så svært mange og dybsindige *Tanker*. Men de, der *er*, de er da vægtige nok, og der er ingen, der behøver at skamme sig ved at vedkende sig dem. Den skal være nået *meget* vidt, som kan sige, han er færdig med den Sang — i den Forstand mener jeg, at han er færdig med at leve og virkeliggøre det, der dér synges om. Ja, det er i det hele taget umuligt: der er da ingen, som er færdig med at kæmpe for, hvad han har kært, færdig med at sætte Livet ind derfor. Det er i hvert Fald ikke godt, om han er færdig med *det*. Så er man vist helt færdig med al Ting, så har man givet op for Livets Krav og Opgaver. Det var heller ikke godt, om man var færdig med at gå Veje, *Gud* tør kende, og måske er slået ind på andre. Så er jeg bange for, at man aldrig når Målet,

selv om man fik Lov at gå til Verdens Ende. Så blev der nemlig ingen Ting at gå efter, intet Mål; den hele Vandring blev uden Mål og derfor uden Mening. Men fører det hele ingen Ting til, er der så Grund til at have så travlt, som vi har i vor Tid? Og er der så Grund til at synge?

Men *er* der Veje, Gud kendes ved, så fører de også til et *virkeligt Mål*, hvad Døden umuligt kan siges at være. Guds Veje fører til et Sted, hvor Livet, han gav, kan udfolde sig helt og fuldt efter hans Tanke. Og det er godt, synes jeg, at have den Frejdighed, det Håb, det Mod, der kan vente og bide på Sejr; den Tro og Trofasthed, der i Sangen har fundet så jævnt og enfoldigt et Udtryk. Det passer for os danske, som jo helst færdes på det jævne og er sindige, men dog vel orienteret. Det er også godt, om vi, der jo alle er „på Vejen“, kan være fælles om dette, thi det er da noget, der kan bære både en Flok og et Folk, stort eller lille, og gøre det sundt, stærkt og virksomt, jævnt og muntert. Jeg synes, man kan sige, at i disse tre små Vers har vi kort udtrykt den ejendommelige Forening af ædel Menneskelighed og Religiositet, det må siges at have været den danske Højskoles Opgave at skabe eller genskabe i det danske Folk, en Opgave, der endnu langt fra er løst. Jeg siger *genskabe*, thi det er ikke noget egentlig nyt. Der er nemlig i denne Betragtning af Menneskelivet som et Liv i Kamp for alt, hvad man har kært, og sætte Livet til, om det skulde være — der i denne Betragtning noget meget gammelt, som vore gamle Fædre ret forstod. Det var deres Ideal, og de søgte altid og alle Vegne at virkeliggøre det. Jeg ved ikke, om de sang videre om det. Men de praktiserede det: de kæmpede for, hvad de troede på og anså for Sandhed og Ret, for det, de havde kært. Det var *Kæmpeånden*, der besjælede dem, hvilket ikke er det samme som Slagsbroderånd eller militaristisk Ånd. Nej, når de således kæmpede for Sandhed og Ret, så mente de, de gik i deres Guders Fodspor og på deres Veje, så var de med i den store verdensomspændende Kamp mellem Aser og Jætter, Sandhed og Løgn, Lys og Mørke, Liv og Død. Trud-Hammer, Sandhedens Hammer, Thors Hammer,

var deres Våbenmærke. Fordi de gamle, danske Kæmper således følte sig i Pagt med de verdensstyrende Kræfter, som engang skal overvinde og tilintetgøre det onde og den onde, Løgneren, Mørket og Døden, derfor var de så modige, derfor kunde de gå syngende i Døden, derfor kendte de ikke til Frygt eller Fejhed.

Og siden, da disse Kæmper blev grebne af „den hvide Krist“, da blev de dog ved med at kæmpe for, hvad de havde kært, det var stadig Sandheden, Retten, Lyset og Livet. Det er jo også Korsherrens Løsen at kæmpe mod Løgneren og Løgneren med alle hans Gerninger og alt hans Væsen, Mørket og Døden. Forsagelsen er jo virkelig en Kamp. Nu er de altså Kæmper i den hvide Krists Følge, han er deres „Drot“ og de er hans „Mænd“. Ja, Drotten kalder de ham, deres Herre og Frelser. Og som Mænd må de følge ham i Kampen. Vore gamle Fædre blev aldrig en Flok af Munke, der skyede og flyede Verden og dens Kamp. Deres Helgener var ikke Munke men kristne Helte. Og den Engel, de satte højest, det var Michael, der kæmper med Helveddragen.

Der er jo Sandhed i dette Syn på Livet, også Kristenlivet, som en Kamp mod Mørkets Magt, i Pagt med Lyset og Lysets og Livets Gud.

Når vi da synger den lille Sang om at kæmpe for alt, hvad vi har kært og gå Veje, Gud tør kende, da er vi inde i et Fællesskab, der rækker langt tilbage i Danmark, ja i Norden og videre ud, et Fællesskab, der rækker langt tilbage, men som dog også optager *dem* i Følget, som her hos os og viden om Verden op gennem Tiderne indtil i Dag har været med til at vandre ad Guds Veje, under Korsets Mærke, Forsagelsens (Kampens) og Troens (Trofasthedens og Troskabens) Veje. Stod de op af Gravene bag Højens Bautasten, de gamle Kæmper, og kom de frem alle de Kristne, „der Striden har stridt og Døden har lidt, gik ind til den evige Hvile,“ og hørte de os synge denne Sang — jeg tænker, de af fuldt Hjerte kunde og vilde stemme i med. Derfor:

Læ' wos alti' blyw ve' de'! Får si' Bå'n ka' kindes ve'!
Søen ett Sind da her i No'r hold' sæ ve, te ålt fårgor!

II

Vi har altså et Ideal tilfælles med vore Fædre. Det er allerede ikke så lidt, at Faderen kan kendes ved sit Barn på *den* Måde. Det er større endnu, at dette Ideal er i Overensstemmelse med Vorherres Jesu Kristi Ord og Liv og med de bedste kristne Slægters. Vi har det herligste Rejsefølge, skønt det sig stundom mon lønligt dølge... Men det er jo ikke nok at have et Ideal, vi kan synge om. Det gælder at virkeliggøre det i vort Liv, „gentage“ hvad vi skued skønt, hver Dag, som Livet nu lægger det nær for os dér, hvor vi virker. Det er jo nemlig Meningen med et Ideal, at det ikke blot skal vinke vor Sjæl, så vi glemmer det lave, men det skulde jo virkeliggøres netop her i det lave.

Jeg véd ikke ret, om det er for gammeldags at tale om Idealer i det hele i vore Dage. Eller det måske er blevet sådan, at man nok kan forlyste sig lidt med — hvis *det* nu ligger for ens Stemme — at synge derom, men ikke bryder sig om at kæmpe for dem. Er det et Tilfælde, at i den ældste af de Sange, der kan være Tale om som „Nationalsang“, Kong Kristian — — dér *kæmpes* der jo drabeligt. Og dér lyder det:

Og rask igennem Larm og Spil
og Kamp Sejer før mig til
min Grav!

Det er Kæmpeånden, der taler her.

I den anden: Der er et yndigt Land,

dér *hviler* deres Bene bag Højens Bautasten.

Og vel er det raske Svende, der bebor Danmark sammen med skønne Møer, og vel skal Danmark bestå, så længe Bøgen spejler sig i de blå Bølger, men der forlyder intet om, hvad Svendene er raske til, om *de* vil kæmpe for, at det yndige Land kan blive værnet, hvis det bliver truet af Fjender.

I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme —

dér er det også Minderne fra de gamle, store Dage, der dvæles ved. Men dér hæver man sig dog op til *en Bøn* om, at Danmark må få en Fremtid, der ligner de svundne rige Dage. Gud skal gøre det. Det er rigtigt nok. Men *det* er da også rigtigt,

at Gud ikke giver et Folk, der ikke selv vil gøre, hvad det kan for at værgе sit Land, nogen Fremtid, der ligner en Fortid, da man gjorde det... Gud hjælper vist kun det Folk og det Menneske, der har sit Liv så kært, at det sætter Livet ind på at bevare det.

Det er iøvrigt interessant at sammenligne disse Danmarks „Nationalsange“ med vore nærmeste Frænders, Nordmændenes og Svenskernes, som ikke savner *den* Tone: Viljen til at kæmpe for det Land, som er alles Fælleseje. Tænk på Norges: Ja, vi elsker dette Landet... der jo ender med et Løfte om at gå i ædle Fædres Spor:

Og som *fælles*-Kamp har hævet det af Nød til Sejr,
også vi, når det bli'r krævet, for dets Fred slår Lejr.

Eller Sveriges:

Kraft och mod, lif och blod vi offra för din ära.

Det er også interessant at se på de Sange, nyere danske Digtere har skrevet til Fædrelandets Pris. Jeg nævner her kun nogle enkelte:

Der er f. Eks. Niels Møllers Sang for Sønderjylland med Omkvædet i første og sidste Vers:

Frem i Tugt og Takt! Frem til Værk og Vagt!
Stærk til at møde Striden uforsagt.

Der er L. C. Nielsens:

Vort Hjem, Du danske Jord, der håbsom grøn af Havet gror,
gavmilde Muld med Mindeguld,
som klinger under Ploven!
Din Himmel hæver højt sit Tag, i bløde Drag
langs Fjorden blåner Skoven.
Vi værger dig i Armod's Kår, vi sværger dig, ihvor vi går
at trænges, hvis Du trues, til Værn omkring din Vår.

Eller Helge Rodes, der nu synges meget:

Om Din Frihed vil vi værne, holde Skjoldvagt om Din Fred,
ofre Dig en moden Kærne fra Din Jord i tusind Led.

Indånd Nordens frie Luft, Stilhed sød af Blomsterduft,
 Blæst, som Søen salter,
 medens vi med trofast Sind sætter al vor Gerning ind,
 Danmark! på Dit Alter.

Sidst vil jeg nævne den Sang, som i sin Tid — jeg véd
 ikke, om det gælder mere — var unge danske Mænds Opsang,
 når de gik til deres Gerning i Gymnastiksalen.

Modig Ungdom, ingen vege Sjæle! Tiden er ej til i Mag at dvæle:
 Vi har Brug for danske Mænd, *unge* Sener, stærke Spænd, Mænd
 med faste Viljer.

Modig Ungdom, som sin Kraft vil øve, som er rede til den store
 Prøve,
 møder frem med Mandemod, hvor *det gælder* Liv og Blod,
 Slægtens Arv og Eje.

Det er udmærket at kunne synge sådanne Sange, som
 bruser af Mod, Frejdighed og Offervilje, Vilje til at kæmpe
 for, hvad man har kært og dø derfor, om så det gælder. Men
 det er dog bedre at tage Tonen lidt lavere, hvis det er noget,
 man alligevel ikke vil virkeliggøre, når det kommer til Stykket;
 hvis det er et Ideal for ens Liv og Virke, man kun har i Mun-
 den. Jeg siger ikke, det *er* sådan. Jeg vil helst tro, det
 endnu er sådan i Danmark, at Mund og Hånd følges ad. Jeg
 vil så nødig tro, at det Billede af Mennesket, måske især den dan-
 ske Mand, som Paludan-Müller har givet os i Adam Homo — at
 det skulde passe i Virkeligheden: Adam Homo ender jo som The-
 aterdirektør, og ved sin Tiltræden holder han en Tale, hvori han
 fremsætter sin Livsbetragtning. Og den går da ud på, at her
 på Theatrets Scene har Idealet alene sin Plads. I Skuespillet, i
 Tragedien og Komedien skal Idealet fremstilles, i det virkelige
 Liv duer det ikke. Han har fået en genial Tanke, der gør ham
 færdig med Idealet i Virkelighedens Verden:

Lod Idealet sig realisere, så var jo intet Ideal der mere.
 Det altså var bestemt til ej at nåes,
 thi selv i Kunsten stod det som en Stjerne,
 hvis rene Lys kun i en Prisme såes;
 for Livet derimod i fjernest Fjerne.

Det som et Lys på Himlen burde blinke og huldt betagende bestandig vinke.
 Vi med et Suk vel nødes til at sige: *Det er for højt for svage dødelige.*

Men hvor kan det da bruges? Dér alene,
 hvor Livet og dets Kamp kun er et Spil;
 I Kunstens Sfære, på Theatrets Scene.
 hvor Kampen man kan ende, naar man vil;
 hvor man kan dyb Besindighed forene
 med Hjertets Nag og Lidenskabens Ild,
 hvor alle Fristelser kun er indbildte,
 og alle Tårer på en Måde spildte,
 ja dér — og med mit dér jeg mener her —
 ja her sit rette Hjem har Idealet.
 Her, hvor paa Lærredet det står afmalet
 i Paradiser uden Kundskabstræer,
 her hvor i Kunstens Sprog det blir udtalet,
 her hvor os Scenens Tolk det bringer nær,
 når med sin Pathos han os illustrerer
 dets Omrids i de store Karakterer
 Da, når det hviler trygt i Kunstens Skød,
 da, mine Herrer, kan om det man sige,
 hvad tit der siges om den unge Pige,
 der ved Forældres Død kom dybt i Nød,
 der gik omkring, forskudt af sine Lige,
 der næsten måtte betle for sit Brød:
 Se, Staklens Skæbne helt er omkalfatret,
 hun er forsørget, hun er gået til Theatret. —

Ja, så blodigt hudfletter Digteren Adam Homos Forhold til Idealet. Det er jo længe siden, det blev skrevet; det var i 1840erne, hvor *vi* nu dog — ved at se tilbage — synes, der var ikke så lidt af sand og ægte Idealitet i Danmark; hvor man ikke savnede Modet og Viljen til at sætte Livet ind og kæmpe for, hvad man havde kært. Det viste sig jo i 1848—50 både udadtil og indadtil.

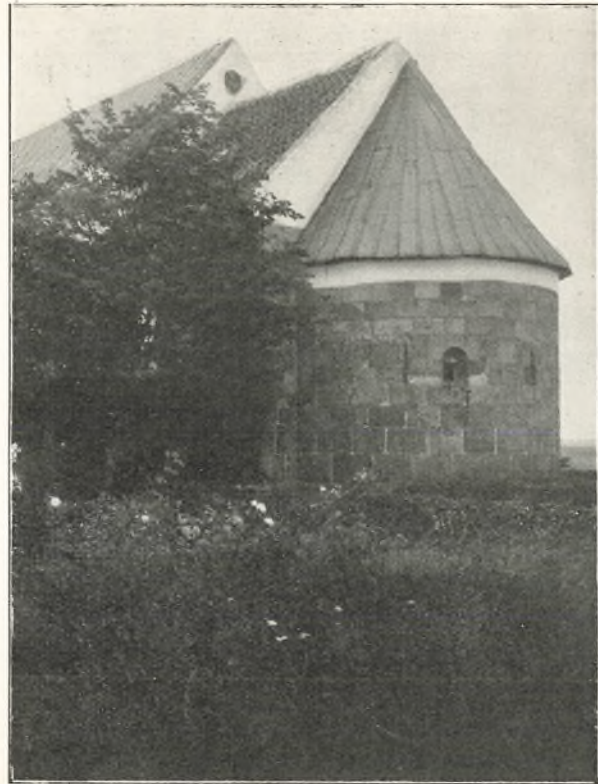
Det er ikke godt at vide, hvordan Paludan-Müller vilde se på vort Forhold til Idéen og Idealet, om han levede blandt os nu. . . Men hvorom alting er, vi må vel ønske, at vi aldrig her i Danmark må blive færdige med at synge den lille Sang af Chr. Richardt og fremfor alt, at vi ikke må blive færdige med „Gentagelsen“ i Livet af, hvad vi synger om i vore bedste Stunder, thi:

Da er Livet ej så svært,
 Døden ikke heller.

Thyge Thygesen.

Træden Kirke.

Træden Kirkes Korrunding.

Prædikestolen i Træden Kirke.

Døbefont og Døbefad i Træden Kirke.

Søndagen og dens Plads i vort Liv.

En Morgen efter Grønvald Nielsens Foredrag kom jeg igennem Foredragssalen. Han havde netop talt om Inge-mann og lagt Bogen med Morgen- og Aftensangene frem, Udgaven med Carl Thomsens Billeder. Det er ikke ofte, at det lykkes at smelte Tekst og Billeder sammen til en saadan Enhed, som her er sket. Tit forstyrrer Billeder i en Bog, man saa det helt anderledes ved Læsningen, men her føles de som noget naturligt. Den er saa dansk i sit Væsen, den Bog.

Jeg stod og bladede lidt i den og slog op paa det første Billede med Landsbykirken, som den ligger der oppe paa Bakken med sit hvide Taarn, medens Landsbyens Folk vandrer op imod den. Og saa faldt mine Øjne paa Verset oven over:

Nu ringer alle Klokker mod Sky,
det kimer i fjerne Riger,
hver Søndag Morgen højt paa ny
stor Glæde mod Himmelen stiger.

Jeg havde sunget det saa mange Gange, ogsaa med Tanke paa Indholdet, men i det Øjeblik var det, som gik der et Solstrejf hen over det og belyste det, saa jeg saa mere end før. Jeg stod der ikke ret længe, men Tanken iler hurtigt gennem baade Tider og Lande.

Jeg saa for mig en lang Række Søndag Morgener i mit Liv — min Barndoms Søndage i By og paa Land og Søndagenes Række siden hen. Mit Hjem laa i København, altsaa i Byen, men i Udkanten med Marker rundt om, saa det var egentlig nærmest paa Landet, og landlig var ogsaa vor Vej til Kirke; først ad en Vej med Træer og Haver og Marker

og saa over de gamle Fællede til Jakobskirken, der hvor Fælledparken nu er. Hvis det var stille nok, kunde vi høre Klokkerne helt hjem.

Og der var Søndag Morgener rigtig ude paa Landet nede paa Falster hos en aldrende Grandonkel i en ældgammel, hyggelig Præstegaard. Naar vi fulgtes ad over Vejen til Kirken med den ærværdige, hvidhaarede Præst, da syntes jeg, der var Højtid over Søndag Morgen. Der har altid for mig været noget eget over den Morgen — jeg synes, Solen skinner lidt anderledes den Dag end de andre Dage.

Og mange andre vidt forskellige Søndag Morgener hjemme og ude steg frem i smaa Glimt — en paa en Højde nede i Thüringerskoven lige overfor Wartburg, den berømmelige gamle Borg, som vi om lidt skulde over til. Vi sad seks unge danske og holdt vor egen lille Gudstjeneste der, medens Klokkerne kimedede til Kirke nede i Dalen i Eisenach By.

Eller i St. Paulskirken i London, hvor Tusinder sad samlede under Hvælvingerne, medens Sangen og Orgelbruset bæres gennem det mægtige Rum.

Eller Søndag Morgener, naar vi fra Højskolen fulgtes ad den halve Mil gennem Bakkelandet og Skoven over til Træden Kirke.

Nu ringer alle Klokker mod Sky,
det kimer i fjerne Riger —

De blev saa levende for mig de Linier. Jeg kom til at tænke paa, at naar Klokkerne ringer her i Jylland, saa rækker Lyden fra Kirke til Kirke, fra Sogn til Sogn ned gennem Landet ned over Sønderjylland, ned over Tyskland og videre ud til Siderne til de andre Riger. Alle Vegne, hvor Evangeliet forkyndes, kalder disse Klokker Søndag efter Søndag — omtrent ved samme Tid — Mennesker sammen.

Hver Søndag Morgen højt paa ny
stor Glæde mod Himmelen stiger.

Ugens naturlige Hvilepauser er Søvn og Søndagen — Søvn ind imellem Dagens Arbejde, Søndagen mellem Ugernes.

Det er mærkeligt at tænke paa, at vi sover en Tredjedel af vort Liv, og bliver vi 70 Aar, har vi holdt Søndag i 10 Aar.

I Søvn er vi i en Slags Dvale, hvor Nerverne hviler; den er nødvendig for Legeme og Sjæl, og vi vaagner fornyede og forfriskede. Man kan undertiden fristes til at ønske, at den kunde undværes, for der er saa meget, man gerne vil have gjort, men man opdager snart, at det gøres ikke ustraffet. Faar vi ret mange Gange for lidt Søvn, bliver vi forjaskede og sløje. For Børn er det aldeles afgørende; de voksne, som har lidt flere Kræfter, kan byde sig selv en Smule mere, men i Længden er det det samme.

Men vi trænger ikke alene til denne Uvirksomhedens Hvile, vi trænger ogsaa til denne forfriskende Vekslen fra det daglige Arbejde — til noget helt andet, som netop Søndagene er.

Det hører til det første af det, der er berettet os om Guds Værk, at han indstiftede Hviledagen. „Og Gud hvilede paa den syvende Dag, og han velsignede den og helligede den“.

Og saadan har det været siden. Mennesker har i deres Egensindighed og Lyst til at gøre anderledes prøvet paa at lave om paa det, men det gik ikke.

Under den store franske Revolution paabød Nationalkonventet i 1792, at hver tiende Dag skulde indføres som Hviledag og Søndagen have sin Afsked. Det var dels af Had til Kristendommen, og dels fordi det skulde være mere praktisk.

Hvordan gik det saa?

Den tyske Videnskabsmand og Statsmand Wilhelm von Humboldt (1767—1835) fortæller, at han under et Ophold i Paris saa dette System, og at det havde udviklet sig meget uheldigt. „Da ni Arbejdsdage øjensynlig var for meget, blev Følgen, at mange Mennesker tog sig en ekstra Hviledag i Mellemtiden, hvad der efterhaanden førte til Lediggang og til et umaadeligt Tab af Tid“.

Faa Aar efter var det afskaffet igen.

Paa den anden Side har et Folk som det engelske, for

hvem Søndagen i udpræget Grad er Hviledag, gjort rige Erfaringer om Værdien af virkelig at overholde den som saadan.

Den engelske Historiker og Politiker Thomas B. Macaulay saa ligefrem i den engelske Søndags strenge Overholdelse en af Hovedaarsagerne til det engelske Folks store nationale Kraft.

Og William Gladstone, som blev 89 Aar og bevarede sin Aandskraft til det sidste og sin Legemskraft, til kort før Døden kom, har sagt, at han kunde takke Søndagshvilen, som han altid saa vidt muligt søgte at sikre sig, for sit Livs Længde og sine Kræfters Opretholdelse.

Søndagen er blevet en af Menneskelivets Grundpiller.

Ligesom Søvn er givet os Mennesker som en Hvile-pause til at spænde fra i, er ogsaa Søndagen tænkt som en forfriskende Dag for Legeme og Sjæl — en Dag, hvor Arbejdet saa vidt muligt skulde hvile. Det vil ikke sige Ledig-gang og Tomhed, men at vi trænger til en Skiften, en Gaaen over til noget helt andet, noget, som kan fylde vor Sjæl og holde den i Live. Netop en saadan regelmæssigt skiftende Rytme er det sundeste for os, saadan som vi nu engang er indrettet.

Søndagen er en Gave, skænket os baade som en Hviledag og en Helligdag.

For mange er den — helt eller delvis — kun en Arbejdsdag mere, én som de andre.

For nogles Vedkommende kræver deres Stilling det, og saa kan de jo endda, om de har Sind til det, i det stille fejre Dagen paa forskellig Vis.

Og naturligvis skal Dyrene passes, og der skal laves Mad, og syge skal plejes, men alt for mange slider i det den Dag som de andre Dage.

Der var for en Del Aar siden her paa Skolen en ung Mand, som jeg lærte at kende godt og kom til at sætte højt baade i Tiden her og efter. Han er fra et godt Hjem i en syd-vestjysk Egn og vilde efter Skoletiden ud i en Plads i Øst-jylland. Det var ham om at gøre at komme i et Hjem, der

var noget ved, men han blev skuffet. Gaarden var paa over 100 Tdr. Land, laa i en god Egn, og alt tydede paa, at Ejeren og hans Kone, Folk henimod et halvt Hundrede Aar, sad godt i det. De var ret flinke at være hos, og han kunde helt godt lide dem, men der var én Ting, han ikke kunde forsone sig med, og det var Søndagsarbejdet. Han var vant til at gaa i Kirke og kom ogsaa i Begyndelsen og talte med Manden om, at han gerne vilde afsted til Kirke. Ja, det kunde han jo godt, men nu var der netop i Dag dette her, som var blevet opsat, og som de maatte have til Side i Dag.

Han tænkte, at det blev vel bedre senere, men de efterfølgende Søndage var det det samme igen. Der var altid noget af det, som hørte til Hverdagens Arbejde, som nødvendigvis skulde udføres om Søndagen. Kom han en sjælden Gang i Forvejen og bad sig fri til noget bestemt, var der ikke noget i Vejen, men ellers gik han — han var Forkarl — og de andre Karle Søndag efter Søndag og rodede med dette „nødvendige“ til helt ud paa Eftermiddagen og kom først sent paa Dagen i det pæne Tøj. Følgen var, at Forkarlens Hjælpere gik halvgnavne og utilpasse om og fik gjort for lidt ved det. Der var ingen Fart over Arbejdet. De kendte ikke til det at faa noget rubbet af sig og blive færdige.

Hvad var Grunden til det hos disse Folk. Ja, for det første naturligvis Mangel paa aandeligt Liv, men dernæst en stadig Smaabekymring for det timelige, skønt de sad godt i det og ikke engang havde nogen Børn at forsørge, og saa var det blevet til en Vane.

En anden Elev, han var fra Østjylland, skrev engang følgende i en Stil, der hed „Jyllands Øst- og Vestkyst“: „Arbejdstiden om Sommeren paa Østkystens Bøndergaarde er fra Kl. 6¹/₂—5¹/₂ med 2 Timers Fritid — altsaa 9 Timers Arbejde. Østjyderne er meget slemme til at arbejde om Søndagen om Sommeren paa de mindre Gaarde og Ejendomme. Mange har altid grusomt travlt om Søndagen; de synes, jo mere de da faar bestilt, des bedre. De søgne Dage er der ikke nogen særlig Fart over Arbejdet, da har de nemlig ingen

Lyst til det, men den kommer næste Søndag igen, og saadan gaar den ene Søndag efter den anden.

Paa Vestkysten er Arbejdstiden lidt længere end i Østjylland. Den begynder Kl. 7 om Morgenens og holder ikke op før Kl. 7 om Aftenen; mange Steder bliver de ved til Kl. er baade 8 og 9, men saa er der heller ingen, der arbejder om Søndagen.“

Saadan er der adskillige Mennesker, der har strøget Søndagen som Hviledag og Helligdag af LigeGYldighed eller Gerrighed eller Bekymring for Udkommet.

Følgen er for det første, at de mister Guds Velsignelse over deres Arbejde. Men iøvrigt er det stik imod al menneskelig Erfaring, at der ogsaa rent materielt skulde komme mere ud af det paa den Maade.

Englænderne og Skotterne er dog vist Verdens mest handlekraftige og praktiske Folk, men ingen har i den Grad brugt og værnet Helligdagen som de Folk; de har endog taget sig fri den halve Lørdag, de fleste af dem, og lagt mange Ting hen til Lørdag Eftermiddag, fordi Søndagen særlig skulde være forbeholdt Menighed og Hjem.

Og Vestjyderne har dog ikke Danmarks bedste Jord, men har alligevel klaret sig godt i økonomisk Henseende, samtidig med at de har brugt Søndagen som Søndag.

Mange Mennesker forstaar slet ikke at bruge Søndagen; de kan slet ikke hvile, gruer for Stilheden, kan slet ikke være i Ro, ja, holder maaske ikke engang af at være alene med sig selv — og derved komme til at se ind i sig selv. Ser de tilbage, bliver de urolige; der er saa meget, de ikke holder af at tænke paa. Ser de frem, kommer der ogsaa Uro over dem ved Tanken paa det, som skal komme.

Der er saa mange, der har en farende, rastløs Uro over sig.

Det er de Mennesker, Chr. K. F. Molbech taler til i sit skønne Digt om Stilheden, ja, i Grunden er der vel noget til de allerfleste af os i det.

Du Slægt, der som en Storm i Høst
 hen over Jorden haster,
 men aldrig i dit eget Bryst
 til Bunden Loddet kaster;
 du, som vil granske Livet ud,
 men glemmer Livets Kilde,
 søg dog engang dig selv og Gud,
 vær stille!

Hør op med denne vilde Larm,
 den hvileløse Trængsel,
 læg Øret til din egen Barin,
 hvor Sjælen bor i Fængsel;
 dæm op for dine Lysters Elv,
 lad Strømmene sig skille,
 søg saa paa Hjertets Bund dig selv,
 men stille.

Hør op at færdes uden Ro
 imellem Livets Døre;
 hvor kan i slig en Larin du tro,
 at du Guds Røst kan høre;
 han drager ej i Hjertet ind
 som Tordenstorm i Skoven,
 han kommer som en sagte Vind
 fra oven.

Du Slægt, som fuld af Harin og Had
 igennem Verden jager,
 mens bævende lig Espens Blad
 bestandig Tungen klager!
 Hvad er dit Maal, hvad er dit Med,
 hvad søger du i Vrimslen?
 Se, Blomsten vokser favs i Fred
 mod Himlen.

Hør, overalt i Mark og Lund
 en Bøn om Stilhed lyder,
 selv Middagssolens gyldne Mund
 i Skoven Stilhed byder;
 hør, Stjerneerne langs Himlens Kyst
 paa Sølvharper spille
 og beder dig med bønlig Røst:
 Vær stille!

O bøj til disse Stemmers Klang,
 du travle Slægt, dit Øre!
 der kommer dog den Tid engang,
 da du faar Lov at høre;
 naar Gravens dybe Klokker slaar,
 naar Dag og Nat sig skille,
 og Døden raaber kold og haard:
 Vær stille!

Det er med mange, som de bestandig tørstede. De har ikke lyttet efter den rolige, klare Stemme, som siger: „Den, som drikker af det Vand, jeg vil give ham, skal i al Evighed ikke tørste.“

For andre er Søndagen en Dag, hvor de slaar sig løs i Vildskab, en Dag, hvor de svækker og nedbryder sig legemligt og aandeligt.

Men der er vel ogsaa dem, for hvem Søndagen mest er blevet et Lovbud, noget stift, saa de gør sig ængstelige Spørgsmaal om, hvad de maa gøre, og hvad ikke, paa den Dag. Saadan har det i hvert Fald været i nogle Kredse i England og Skotland, hvor man f. Eks. ansaa det for Synd at sidde med et Haandarbejde om Søndagen — for det var jo at arbejde. Og saa kommer man til at dømme snævert om andres Maade at holde Søndag paa. Søndagen er — det skal vi holde fast — en Gave, og ikke et Lovbud. For Jøderne var Sabbaten et Lovbud til Hjælp ved det Folks særegne Opdragelse. Men Jesus bragte en ny Tid, løftede Hviledagen ud af den Snæverhed, Farisæerne havde spændt den ind i, disse mange Lovregler, som de gik og undersøgte hos hinanden, om de nu ogsaa overholdt.

Der staar i Markusevangeliet (2. Kap. V, 23—28) fortalt om, hvordan Jesus og nogle af hans Disciple paa en Sabbat kom gaaende henad en Marksti, og nogle af Disciplene, der var sultne, gav sig til at plukke nogle Aks og spiste Kernerne. Da var der nogle Farisæere, som skumlede over det og gik til ham og surgte ham, hvorfor de paa Hviledagen gjorde saadan noget, som ikke var tilladt.

Jesus svarede dem: „Har I aldrig lært, hvad David gjorde, da han var i Nød og meget sulten, baade han selv

og de, som var med ham, hvorledes han gik ind i Guds Hus, medens Abjatar var Ypperstepræst, og spiste Skuebrødene, som det ikke er tilladt andre end Præsterne at spise, og gav ogsaa deraf til dem, som var med ham.“

Og saa føjede Jesus til paa sin kongeligt myndige Maade:

Hviledagen er blevet til for Menneskets Skyld og ikke Mennesket for Hviledagens Skyld. Altsaa er Menneskesønnen Herre ogsaa over Hviledagen.

Ja —

„denne er Dagen, som Herren har gjort,
den skal hans Tjenere fryde“.

Den skal hverken have stiv Tvang over sig eller Arbejdsdragten eller det løsslupne, som gør bitter og træt bagefter. Den skulde være en Glædesdag, være først og fremmest Hjemmets og Menighedens Dag.

Hjemmets Dag bliver den jo ganske naturligt derved, at Børnene den Dag er fri fra Skolen og Forældrene fri fra Arbejdet — hvis de da er det.

Det er noget, der gaar af sig selv — og kan godt blive kedeligt.

Men vi skulde gøre noget for at udmærke og særpræge den Dag — hver paa sit Sted — bare med smaa Midler. Der skulde i ethvert Hjem være noget, der ganske stilfærdigt var Søndagens i det Hjem.

Der er fra mit eget Hjem et Billede, som staar ganske tydeligt for mig — Mo'r ved Klaveret med os Børn omkring. Søndag efter Søndag — vist de allerfleste — samledes vi der og sang Salmer og Fædrelandssange og andre Sange. Det kunde tit blive mange, for vi var ivrige til at vælge og foreslaa.

Hver den, der har haft et Hjem, hvor Søndagene ligger som en lang Perlerad af stille, lysende Festdage, har faaet en uforglemmelig og uvurderlig Skat med sig fra sit Barn-domshjem.

Vi prøver her paa Højskolen at give Søndagen lidt af det samme glade og hjemlige Præg ved Søndag Eftermiddag og

Aften at lave Ture, Sanglege og Oplæsninger eller ved at vise Lysbilleder. For Søndagene maatte jo ikke paa en Højskole blive kedelige Huller ind imellem de festlige Arbejdsdage.

Vi skal ogsaa passe paa i det daglige Liv ikke at tage Søndagen fra nogen, men gøre vort til, at de, som paa en eller anden Maade er afhængige af os, faar noget ud af den Dag.

Og den Dag skulde være Menighedens Dag. Der staar Kirkehusene som Midtpunkter i Byerne, hævende sig op over alt det øvrige, og nogle Steder er de ogsaa virkelig det aandelige Midtpunkt og Højdepunkt.

Disse gamle Kirker, som har set Slægterne komme og gaa, har lyttet til deres Lovsang, har taget imod hver enkelt ved Fødsel og Død, har været Rammen om Livets store Højtidsstunder, de er saadan vævede ind i Folkets Liv og Historie, at de slet ikke kan skilles fra det.

Og vi som dér i Menighedens Kreds fandt et Hjemsted for vor higende Sjæl her paa Jorden og for vor Evigheds-længsel, vi kan aldrig blive færdige med at takke for, hvad vi der fik, fra vi var ganske smaa.

Husene dog med Kirkenavn,
bygte til Frelserens Ære,
hvor han de smaa tog tit i Favn,
er os som Hjemmet saa kære,
herlige Ting i dem er sagt,
sluttet har der med os sin Pagt
han, som os Himmerig skænker.

Der mødte vi ham første Gang som helt spæde, da kærlige Hænder bar os op ad Kirkegulvet til Døbefonten, og han selv tog imod os der og gav os sin Velsignelse, som skulde vare alle Dage, være i os og over os som en tryk og værnende Virkelighed, som en Livskræftens Kilde, der aldrig maatte tørre ud.

Og da vi var blevet lidt ældre og selv kunde forstaa noget af det, vi dengang fik som en kostelig Gave, havde vi igen

en Højtidsdag dér, hvor vi blev taget op som bevidste Medlemmer af Menighedens Kreds. Jeg husker den saa tydeligt, den Dag, og synes, jeg endnu kan høre min gamle Præst sige det paa sin indtrængende alvorlige Maade, idet han stod foran mig paa Kirkegulvet: „Gud give dig Bestandighed i din Tro.“

Og siden hen gennem Aarene Gudstjenesternes lange Række — Juleaftener, hvor Træerne stod og lyste oppe i Korret, som var det „Lysvæld bag ved Lysvæld i Himlen ind“, og alle de mange enkelte Søndage, hvor Sangen vældede frem, og Ordet lød, og Velsignelsen lystes.

Hvad kan vel ligne
en Dag af dine,
som vi dem nød,
naar under Sang med dit vingede Ord
Sjælen af By over Stjernerne for.

Og naar vi knælede ned oppe ved Alteret, da oplevede vi dette, at være Mesteren selv saa nær, som vi kan komme ham her paa denne Jord, at være som en Ener til Bords hos ham selv, og samtidig var vi midt i Fællesskabet, midt i Menighedens Kreds, følte Enheden, som den vist kun kan opleves der.

Give da Gud, at hvor vi bo,
altid, naar Klokkerne ringe,
Folket forsamles i Jesu Tro
der, hvor det plejed at klinge:
Verden vel ej, men I mig ser,
alt, hvad jeg siger, se, det sker!
Fred være med eder alle!

Holger Budde-Lund.

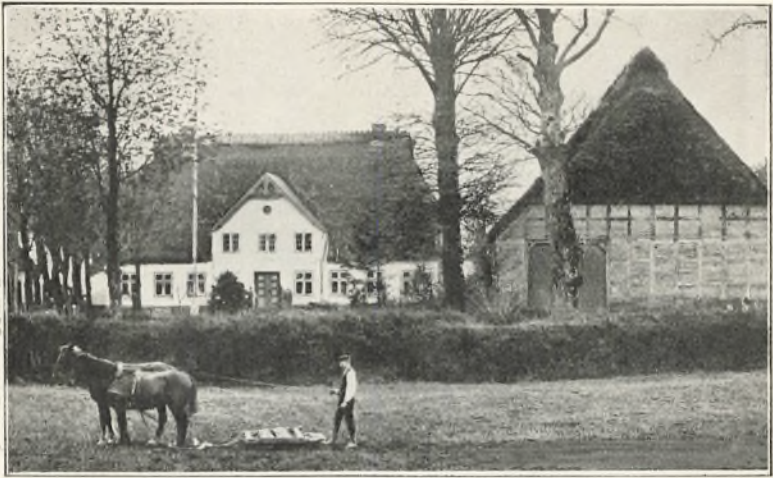

Ved Flensborg Fjord.

Mellem Flensborg Fjord og Danevirke.

Omkring 1. Sept. var min Kone og jeg Deltagere i et lille Højskolelærerkursus hos Skolens gamle Elev Niels Kjems og hans Hustru i Harreslev ved Flensborg. Der hørte vi nogle udmærkede Foredrag af flere af de ledende Mænd i Grænseegnene. Om de historiske Forhold talte f. Eks. fhv. Højskoleforstander Erik Appel, Amtsskolekonsulent Svendsen, Tønder, og fhv. Lærer Lorenzen fra Ballum, der næsten fængslede os allermost ved at fortælle om, hvordan det var at være dansk Lærer i den tyske Skole før 1920. Han prøvede det selv i over 25 Aar, indtil han maatte tage sin Afsked for ikke at blive tvangsforflyttet langt mod Syd. Om Forholdene, som de nu er Syd for Grænsen, og om det danske Arbejde der talte især Kjems selv, Redaktør Christiansen, „Flensborg Avis“, og Dr. Hansen, Duborgskolens Leder.

Fra Harreslev havde vi Lejlighed til at foretage udmærkede Ture til Flensborg, Lyksborg og videre ind i Angel, mod Vest bl. a. til Valsbøl og mod Syd ad den historiske Landevej over Sandemark, Oversø og Isted helt ned til Slesvig By og Danevirke. Og efter Kursusets Slutning foretog

Bondegaard i Angel.

min Kone og jeg en Cykeltur rundt i hele Sydslesvig gennem Angel til Slesvig og videre gennem „det sønderjyske Svejts“ ud til Eckernførde, derpaa tilbage til Rendsborg ved Ejderen og den store Kanal med Kæmpebroen. Herfra tog vi over de store Engstrækninger langs Ejderen og ud til den gamle Marskby Husum for endelig at cykle gennem Midtlandets Hedesogne tilbage til Flensborg og Harreslev.

Det er nogle af vore Indtryk fra Mødedagene i Harreslev og fra disse Ture i Egnen der nede, jeg gerne vilde fortælle lidt om her i Aarsskriftet, samtidig med at jeg viser nogle Billeder dernede fra. Der vilde jeg gerne have haft mange flere, men Pladsen tillader det ikke, og saa udelader jeg de mest kendte som Nørreport og den danske Kirke i Flensborg.

Hvis man deler Sønderjylland i tre Dele, saa faar vi jo som Nordslesvig Landet mellem Kongeaaen og Flensborg Fjord og som Sydslesvig det smalle Stykke mellem Ejderen og Danevirke-Sli, Landet med Skov og Sumpe, der var ubeboet til helt op mod den historiske Tid, og som nu ved sine tyske Stednavne viser, at Tyskerne bosatte sig her samtidig med Danskerne, skønt det fra første Færd hørte det danske Rige til. Mellem disse to Omraader, altsaa mellem Flensborg

Fra en vestslesvigsk Landsby.

Fjord og Danevirke-Sli, har vi saa det, vi kalder Mellem-slesvig, og det er da især det, vi skulde se lidt nøjere paa her.

Det kan nu deles i tre Sprogomraader. Længst mod Vest har vi Frisland, hvor Friserne stadig bor til helt op mod Tønder, og hvor Sproget jo er Frisisk. Dernæst har vi Midtlandet, hvor Sproget, især i Sognene op mod den nye Grænse, endnu er Dansk. Og endelig ude mod Øst det rige Angel, hvor Sproget nu desværre paa enkelte Undtagelser nær er Plattysk, rigtignok med mange sønderjyske Ord og Vendinger, saa det er et Plattysk, der ikke tales andre Steder.

Frisland, der er noget helt for sig, skal jeg ikke sige mere om her, men Resten, Omraadet for det danske Arbejde, maa igen deles i tre Dele.

Det er naturligt, om vore Øjne da først falder paa de danskstalende Sogne i Midtlandet, lige fra Hanved i Øst til Aventoft i Vest, hvor vort Sprog endnu har holdt sig nogenlunde, og hvor gammel Danskhed er tydelig nok, selv om den er oversmurt med en tysk Fernis. Her havde vi, min Kone og jeg, en morsom og betegnende Oplevelse paa Cykelturen. Det var et Sted omtrent midt mellem Husum og Flensborg, at vi var i Færd med igen at stige paa Cyklen, efter

Lorenz Jepsens Gaard i Valsbøl. Kirkesalen til venstre.

at vi havde spist vor Mad paa Grøftekanten, at en overordnet Politimand cyklede forbi os med sin store Ulvehund. Han kørte imidlertid saa langsomt — jeg tænkte af Hensyn til Hunden — at vi hurtigt indhentede ham, men knap var vi foran ham igen, før han raabte: „Halt, mein Herr“, og vi maatte jo saa af Cyklerne og frem med vore Pas. Da han saa, at de var danske, blev han straks noget forundret, men han læste dem dog nøje igennem, før han gav os dem tilbage med en Undskyldning. Han havde antaget os for at være to Sølvstjyve, som i denne Tid hjemsøgte disse Egne, og dem lignede vi efter Billederne. Det blev min Kone meget ked af, men han trøstede hende med, at „det var ogsaa saadan nogle pæne Folk, i Tøjet“, og saa cyklede han videre. Det varede dog ikke længe, før han atter stod af Cyklen for at vente paa os, og saa fulgtes vi ad ind ad Flensborg til. Og da fortalte han op om baade det ene og det andet, men det, der forundrede os mest, var dog, at han var slaaet over i det dejligste Sønderjysk. „Æ ka jo et snak ret møj Dansk, men æ ka da snak saa møj, saa vi ka bliv færdig med hverandre“, sagde han bl. a. paa meget bedre Sønderjysk, end jeg kan gengive.

Det danske Forsamlingshus i Harreslev.

Det var vist ikke før 1920, man kunde opleve at blive tiltalt paa Dansk af en saadan tysk Embedsmand. Men han var øjensynlig hjemmehørende der i Midtlandet, og da han saa kom i Snak med et Par danske Mennesker, saa blev han pludselig sig selv igen. Men saadan ligger det danske der jo, naar vi blot faar det tyske Embedsvæsen og alle de tyske Løgne om Sprog og Afstamning pillet væk.

For det andet har vi Flensborg By, Sønderjyllands Hovedstad og Danskhedens gamle Fæstning, hvor en Række af Førerne har haft deres Sæde. Den By er jo noget for sig selv. Ved Afstemningen 1920 havde den over en Fjerdepart danske Stemmer, og der meldte sig straks over 1000 Børn til de danske Skoler. Alligevel var Sproget her bleven overvældende Tysk. Men nu kommer det danske Sprog mere og mere frem, og her er Danskerne i det hele taget saa stærke, saa her regner man med dem som en Kendsgerning, og her faar de nogenlunde Lov at være i Fred.

Her skal vi danske ikke komme og prøve at tale Tysk i Forretningerne, sagde Dr. Hansen til os. Det kan vi gaa længere Syd paa med, hvis vi trænger til at øve os i saa Hen-

seende. Her har man altid, om ikke af anden Grund saa af Forretningshensyn, en, der er det danske Sprog mægtig.

Endelig har vi som før nævnt Østlandet, det rige og fede Angel med den gamle danske Bondebefolkning, der er gaaet over til det plattyske Sprog, og hvoraf de allerfleste i Øjeblikket er tysksindede.

Fælles for hele Mellemslesvig var, at det var det mest udsatte i den nationale Kamp. Men Flensborg gik dog oftest i Spidsen, og derfra stammer Kr. Povlsen, fra et tysktalende, men godt dansk Hjem; betegnende nok for saa meget der nede blev det en saadan Mand, der rejste den nationale Kamp omkring 1830. Men for Mellemslesvig naaede den folkelige Rejsning devsværre ikke ret langt før 1848.

Men saa skulde der raades Bod i Tiden mellem Krigene. Allerede 1810, da alle paa Landet endnu talte Dansk, vilde Frederik VI have indført Dansk i Kirke og Skole. Efter 1850 skulde det være Alvor. Man udsendte Spørgeskemaer til Præsterne for at undersøge Forholdene, og derefter blev der indført Dansk hveranden Søndag i Kirken, og det blev eneste Sprog i Skolen, med Undtagelse af 4 Timer Tysk om Ugen, i hele Flensborg og Tønder Amter og i enkelte Sogne i Slesvig og Husum Amter.

Enkelte Steder gik man for vidt, og man var noget smaalig med Udførelsen, og Tyskerne var paa Vagt, Parterne var jo rejst mod hinanden i 30erne og 40erne, saa der blev megen Modstand at slaas med.

Der var kommen mange gode og dygtige Præster derved, som Fejlberg i Valsbøl og Christiansen i Medelby, og de forstod at tage Folk paa den rette Maade, men Lærerne var det galt med; det var de gamle, der var bleven siddende, og de manglede baade Evner og Forstaaelse af Sagen. Resultatet blev desværrer mange Steder i Angel, at man nu fik Dansk i Skolen, men Tysk i Hjemmet, mens det før var omvendt.

Det var mod dette, at Cornelius Appel med flere rejste den saakaldte Klosterpolitik. De vilde have fuldstændig Frihed baade i Kirke og Skole, og saa vilde de vække Befolkningen til Forstaaelse af dens Danskhed ved et folkeligt Væk-

Duborg-Skolen, den danske Realskole i Flensborg.

kelsesarbejde, og saa kunde Angel have været reddet, er der nogle, der mener. Men det vilde jo sige, at vi skulde have skabt de samme Forhold i Kirke og Skole i Mellemslesvig den Gang, som vi nu med Jacob Appel i Spidsen har gennemført i Nordslesvig. Nu har dette vakt den største Forundring i hele Europa, men var det muligt allerede da at gennemføre det. Var vi, og var de modne til det den Gang? Da havde vi nok Grundtvig, men hans Tanker var ikke gaet ind i det danske Folk.

Men enten man nu vil kritisere den danske Styrelse mellem Krigene, eller man har den Mening, at det paa den korte Tid var umuligt at udrette stort, saa blev Resultatet jo, at Fortyskningen kom til igen efter 64 og blev fortsat paa alle mulige Maader indtil 1920.

I den Tid stred man jo fra dansk Side imod, det bedste man kunde, men de bedste Kræfter blev sat ind i Nordslesvig, og det mærkedes meget lidt i Mellemslesvig, især naar man undtager Flensborg. Det er først nu efter 1920, at Arbejdet igen rigtig er taget op i Landsognene der nede, og det blev ikke let, for den store Skuffelse med Afstemningen ramte

Duborg-Skolens Festsal med Frølich's Malerier.

haardt, saa haardt, at mange maatte rejse bort. Men Danskheden var ikke saadan at knække, som en Staal fjeder sprang den op igen. Mange af de gamle Forkæmpere er igen i Arbejde, og unge kommer til.

Tyskerne har ikke magtet at vække Befolkningen der nede; nu maa Tiden vise, om Danskerne kan. Er Sproget end mange Steder gaet tabt, saa er det dog Folk af vor egen Stamme, hvem *dansk* Folkeliv ligger nærmest, blot de bliver vakt til Forstaaelse deraf, og saa kommer Sproget igen.

Faa Maaneder efter hin smærtefulde 14. Marts var Danskerne samlede der nede for at oprette „Den slesvigske Forening“, som snart fik en særlig Afdeling for Flensborg og en anden for Landdistrikterne; snart kom ogsaa en til for Slesvig Amt og endelig den frisisk-slesvigske der ude i Vest.

Det viste sig ogsaa snart ved Valgene, at Danskerne ikke helt er forsvundne i Mellemslesvig. De har nu syv Mand i Flensborg Byraad og fire i Kredsdagene (Amtsraadene), nemlig en i Flensborg-, en i Sydtønder- og 2 i Slesvig Amt.

I Flensborg By med de mange Danske staar det bedst til. Der findes foruden Duborg Realskole en dansk Kommuneskole, saa nu kan 6—700 af de 1000 Børn, der ønskede det,

Det danske Mindesmærke ved Sankelmark.

komme i dansk Skole. I Tivoli-Bygningen er der nu en stor Børnehave og Aftenskole for voksne. I „Hjemmet“ og i „Ansgar“ samles de unge, og i „Flensborghus“ har vi den store Bogsamling med Læsestuer o. s. v. Og endelig nævner jeg den danske Menighed, der de sidste Aar har haft sin Kirkesal i „Ansgar“, men som nu endelig igen faar den gamle danske Kirke paa Hovedgaden til sin Raadighed. Menigheden har nu to Præster, der ogsaa holder Gudstjeneste i Slesvig og flere Steder paa Landet, i Harreslev og Tarup f. Eks.

Foruden Flensborg var det naturligt, at det var Midtlandet, man fra dansk Side satte sin Lid til. Det gælder da især de egentlig dansktalende Sogne langs Grænsen, altsaa Hanved, Valsbøl, Medelby, Ladelund, Aventoft o. s. v., og her tog da gode Folk fat. Niels Kjems bosatte sig i Harreslev, hvor Grænseforeningen købte en Kro til Skole og Forsamlingshus, og snart gik flere unge Vandrelærere under hans Ledelse og i Skoleforeningens Tjeneste ud over Sognene, hvor de samlede Børnene til dansk Undervisning om Eftermiddagen og de voksne til Aftenskole, ligesom de ogsaa af og til holdt Møde med dem.

Ude i Valsbøl slog Maren Sørensen sig ned hos Gaard-

Gammel Kæmpehøj ved Isted.

ejer Lorenz Jepsen, der lod bygge en Kirkesal til sit Stuehus, og her leder hun da baade et rigt Menighedsarbejde og en stor Sygeplejegerning.

Det begyndte da ogsaa at gro mange andre Steder, men Folk er noget forkuede der nede i Hedesognene. Der er langt til Naboerne de fleste Steder, og det er mest Smaakaarsfolk, der er dansksindede. At være sin Danskhed bekendt kan der godt koste Brødet, især da for en Forretningsmand, og flere er bleven tvunget til at rejse bort. Tyskerne passer jo ogsaa paa, det bedste de har lært. Da Landmand P. Lorenzen paa Østerby Mark lod bygge et Forsamlingslokale, „Pers Pisel“, til sit Hus, havde han glemt at faa et „W. C.“ med paa den Tegning, der blev godkendt, men han lod det alligevel opføre, og paa Indvielsesdagen kunde Gæsterne, deriblandt ogsaa Folk langvejs fra, se dette Rum forsvarlig aflaaet og spærret med solide Jernkæder. Nordslesvigerne kunde nok kende Tyskerne igen fra før 1920.

Noget har de dog forandret sig siden. Da jeg f. Eks. engang skulde tale ved et lille Møde i Avenstoft og nævnte Grundtvig som et muligt Emne, sagde man: „Naa, det var jo ham, Professoren fra Kiel talte om i den tyske Skole i Aftes“.

»Slesvighus«, dansk Forsamlingshus i Slesvig.

Der gives med andre Ord fra tysk Side Oplysning om dansk Aandsliv i disse Grænseegne, hvorfor man da ogsaa sørger for at faa Præster og Lærere, som kan tale Dansk, til Sognene der.

Inde i Angel blev der ogsaa taget fat fra dansk Side med Gymnastik og Vandrelærervirksomhed som i Lyksborg, Tarup og Jaruplund. Her skød det flere Steder friske Skud, idet tysktalende og tysksindede Mennesker kom til at forstaa sig selv som Danske for en stor Del gennem rigtige historiske Oplysninger, og saa tog de fat paa at lære Dansk for at komme til at leve ret med i det danske.

Vi oplever da det mærkelige, at man her er mere ivrig for at gøre Brug af den nye Skolelovs Ret til at faa danske Skoler, end man er det i de egentlig dansktalende Sogne mod Vest. Denne Lov giver Ret til, at Forældrene til mindst 24 Børn kan forlange en offentlig dansk Skole, og til mindst 10 Børn en privat Skole med Statstilskud, men den taaler alligevel slet ikke Sammenligning med dansk Skolelovgivning, og Tykerne skal nok passe paa, at Danskerne ikke faar for meget ud af den, især ved paa forskellig Vis at lægge Pres paa de

Holmen ved Slesvig, hvor Ansgar byggede den første danske Kirke.

Folk, der vover at melde deres Børn til dansk Skole, og flere er da bleven betænkelige og har taget deres Indmeldelser tilbage, og er der blot et Barn for lidt, faar de ingen Skole.

Foreløbig har man da kun faaet een Kommuneskole, nemlig den paa Harreslev Mark, og da Harreslev Mark og Harreslev By er i Skoleforbund, saa kan man ikke engang faa en Friskole i Harreslev By, skønt der er en stor tysk Skole hver af de to Steder. Derfor har N. Kjems da ogsaa genoptaget den private Danskundervisning (efter endt Skoletid i den tyske Skole), som han ellers havde opgivet til Fordel for de danske Skoler.

Og saa har man udenfor Flensborg faaet indrettet tre danske Friskoler, i Sosti ved Kobbermøllen Nord for Flensborg, i Tarup mod Øst og i Jaruplund mod Syd. I disse Skoler har man flinke og dygtige Lærere eller Lærerinder, og det bliver sikkert disse Friskoler, selv om de foreløbig er meget smaa (ingen af dem har 20 Børn), der kommer til at betyde noget for Danskheden, for selv om der læres aldrig saa meget Dansk i en Kommuneskole der nede, saa er det dog tvivlsomt,

hvor meget det kommer til at betyde, naar de fleste af Lærerne er Tyskere, eller maaske ingenting i national Henseende.

Det tegner til, at det bliver Øst og Syd for Flensborg, hvor man var gaaet over til Plattysk, at man har mest Mod paa at rejse danske Skoler, mens der endnu ingen er rejst i de egentlig dansktalende Sogne mod Vest. Paa en Maade har de jo ogsaa mest Brug for Undervisning i Dansk, hvor det saa længe har været sat i Skammekrogen. Derfor er der da ogsaa her mange voksne, der tyer til de danske Aftenskoler for at lære at tale og læse deres gamle, naturlige Sprog.

Nede paa „Slesvighus“, det danske Forsamlingshus i Slesvig, skulde vi høre baade en tysktalende og en frisksktalende Dansker, og vi var meget spændte, men Forundringen blev ikke mindre, da det viste sig, at de begge to talte godt Dansk (dog lidt præget af det tillærte, men hvordan kunde det være andet), et smukt Bevis for, at det danske kan vækkes til Live, selv hvor det er lagt i Dvale under et plattysk Sprog. Men „den tysktalende Dansker“ taler plattysk hjemme. Det gør han, men hvem kan bebrejde ham det. Han sidder med en stor Familie paa en lille Ejendom ude ved Mosen, som han har arbejdet godt op, og da han kom til at forstaa sig selv som Dansker, gik han tre Vintre i Aftenskole for at lære sig Dansk, og det magter han nu saa godt, at han baade kan holde Foredrag og skrive udmærkede Artikler i „Flensborg Avis“ paa Dansk. Og nu sender han sine Børn i den danske Skole. Men hans Kone taler Plattysk, og derfor maa de mest bruge det Sprog hjemme. Kan hun da ikke lære sig Dansk? Jo, men ikke endnu da, for hun har 12 Børn.

Vi kan jo let nok komme og sige, at hvis de Folk der nede mener noget med deres Danskhed, saa maa de straks lære at tale Dansk, men kan vi virkelig forlange det? Naar en Mand som den nævnte selv lærer det og sætter sine Børn i en dansk Skole, som han maa ofre meget for, saa er det allerede mere, end vi kan forlange som det almindelige. Nej, kan næste Slægt (eller dens Børn igen) komme saa vidt, at Dansk bliver dens Hjemmesprog, saa maa vi være glade.

Ved Danevirke.

Derfor er det fuldtud paa sin Plads, at der foreløbig gives disse Folk god dansk Oplysning paa Tysk (gennem et tysksproget dansk Blad og paa anden Maade). Det indsaa man allerede i 1840erne, og det forstod Jessen. Men det har man desværre vanskeligt ved at forstaa her oppe mod Nord, ikke mindst i Højskolekredse, og det er vel egentlig ret naturligt, naar vi nu i henved hundrede Aar har sjunget:

„Motersmaal er vort Hjertesprog,
kun løs er al fremmed Tale,
det alene i Mund og Bog
kan vække et Folk af Dvale.“

Selvfølgelig er det danske Sprog det naturlige og det normale Udtryk for danske Mennesker, men i Mellemslesvig er Forholdene ikke normale, og saa maa vi ikke hænge os i gamle Dogmer, men komme vore Landsmænd i Møde, der hvor de staar, og det er nu foreløbig i det tyske Sprog. Paa det skal de have sandfærdig Oplysning om sig selv, deres

Historie og Afstamning. Sker det saa, at de kommer til at forstaa sig selv som Danske, saa skal de nok af al deres Magt søge at lære Dansk, og saa først har de Betingelser for, at deres Danskhed kan blive hel og rig.

Kristen Nørgaard.

Min Kone og jeg siger Tak for de mange Breve og Hilsener til Jul og Fødselsdage! Dem er vi meget glade for, og vi stiler stadig efter at besvare dem alle, men det lykkes desværre ikke altid. Ja, mange Tak for alt godt i det svundne Aar! Og Carl og Mormor og vi to ønsker jer allesammen en rigtig glædelig Jul og et godt, velsignet Nytaar! Vi haaber, det paa mange Maader maa gaa fremad for hele vort Folk i det nye Aar!

Jeres hengivne

Via og Kristen Nørgaard.

Skønhed og Hygge i danske Bondehjem.

Der fortælles, at den store græske Filosof Sokrates og hans Venner en Aften sad og diskuterede, hvad Skønhed i Virkeligheden var og man kom omsider til det Resultat, at det mest hensigtsmæssige altid vilde være det kønneste. Dertil bemærkede Sokrates, at i så Tilfælde måtte han være dette Selskabs smukkeste Mand, og han begrundede sin Påstand med at hævde: „Øjnene bruger man til at se med. Mine Øjne sidder ikke gemt i Huler som jeres, men er fremstående, altså, de mest hensigtsmæssige, derved de kønneste.

Formålet med Næsen er at indånde den friske Luft, men jeres Næsebor vender nedad og indånder derved Jordens dårlige Dunster, hvorimod min Næse vender fremad — mest formålstjenlig, altså den kønneste Næse.

„Hvad skal man særlig bruge Munden til,“ fortsatte Sokrates, „til at bide med. Min Mund går næsten op til Ørerne, det bevirker, at jeg kan tage større Bid end I, altså er min Mund den kønneste.“

Det var sikkert ikke Sokrates's Mening at ville påvise, at han var den kønneste. Han vilde kun bruge sin Påstand for derigennem at belære sine Venner om, at man vanskelig kan stille bestemte, almene Skønhedslove.

Ethvert Folk har sine særegne Smags- og Skønhedsbegreber, og man må ikke gå ud fra, at et enkelt Folks Skønhedsopfattelse er den eneste rigtige og alt, hvad der afviger fra den, er uskønt, men blot erindre, at Skønhedsbegreberne hører sammen med de forskellige Folks legemlige og sjælelige Ejendommeligheder. Man kan derfor ikke uden videre overføre eet Folks Skønhedsbegreber på et andet.

Rejser man rundt i vort Land og derved har Lejlighed til at studere Byggemåde og Udstyring af forskellige Hjem, ser man ofte, at Folk forsynder sig mod dansk Natur ved at op-

tage udenlandske, fremmedartede Ting, som dårligt passer ind i vore danske Rammer.

I Betragtning af, at vi Mennesker påvirkes og præges af vore Omgivelser, må det blive nationalt en Æressag at skabe vore Hjem så smukke, så hyggelige og ikke mindst så danske som muligt.

I det følgende vilde jeg gerne prøve på at sige noget om det særprægede danske Skønhedsbegreb med Hensyn til Udsmykning af Hjem og som Udgangspunkt pege på, hvad den gamle Bondekultur har skabt af Værdier på dette Område.

Tænker man på de gamle Bondestuer, som de fandtes på Landet for År tilbage og som man nu kan studere dem på vore Museer, må man sige til sig selv: „Hvor er de hjemlig hyggelige og hvor dejlig danske.“

Disse solide Møbler bærer Præg af en jævn og solid Folkefærd, som havde Sans for hvad, der var kønt. Ofte er Møblerne forarbejdet i det uforgængelige danske Egetræ, hvilket bevirker, at de kan bære Præg af daglig Brug, uden derfor at have lidt synderligt ved Tidens Knubs og Stød.

Det være med det samme bemærket, at en Stue, for overhovedet at kunne virke hyggeligt, må bære Præg af Brug. Lad så være, at den i Tidens Løb får nogle Skrammer, det opvejes let ved den lune og hyggelige Fornemmelse af vedkommende Families daglige Færden.

De gamle Bondemøbler blev forarbejdede af Landsbysnedkeren, og man må beundre den Smag og Snille, hvormed mange af disse Håndværkere formåede at udsmykke deres Arbejde. Dette gælder både de rige Udskæringer, samt hvor Maling er anvendt, de smukt afstemte Farver. Det hele vidner om en — gennem Tiderne ved Lyst og Interesse for Arbejdet — opelsket Skønhedssans, som man i Nutidens Fabriksmøbler som oftest forgæves må søge.

Ved deres Egenskab af at være håndlavede har de gamle Møbler tillige et stærkt personligt Præg, som gør, at man kan studere dem Gang på Gang og stadig finde noget nyt.

Det samme personlige Præg finder man iøvrigt i de gamle håndhamrede Kobbeting, som dels tjente til Hjemmets Udsmykning og dels som Nyttegenstande.

Hvad angår anden Udsmykning af de gamle Bondestuer skal her nævnes Panelerne, som Væggene som oftest var beklædt med, og som ved deres regelmæssige Inddeling og ensfarvede Maling virkede beroligende. Ligeledes den gamle „Bornholmer“, som med sin langsomme, rolige Dikken kunde minde Hjemmets Beboere om, at der nok kunde blive Tid til stille Stunder ved Hjemmets Arne.

Nu er det ingenlunde Meningen med den foregående Beskrivelse af den gamle Bondestue at fremhæve alt, hvad der er gammelt på Bekostning af det nye. Man må jo huske på, at det utvivlsomt er de bedste og smukkeste af vore Forfædres Møbler og andre Ting til Udsmykning af Hjemmene, som er bevaret på vore Museer, og alene af den Grund vilde det være ukorrekt at sammenligne det med moderne Indretninger i det store og hele; men det er blot Hensigten at betone, at vi har Grund til at være taknemmelige for de Skatte, der er bevarede fra danske Bondehjem. Vi har meget at lære af de smukke, danskprægede Ting, ikke mindst i en Tid som denne, hvor så meget fremmedartet trænger på.

Desværre er det jo gået sådan, at den danske, personligprægede Møbelkunst næsten helt er fortrængt af moderne Fabrikmøbler, som virker ensformige og lidet personlige. De ensfarvede Vægge er erstattede med blomstrede, uroligt virkende Tapeter. Dog er det heldigvis, som om der her igen er ved at ske en Ændring, idet man mere og mere går over til enskulørte, limfarvede Vægge. Men i sin Helhed er Tiden gået i Retning af, at Tingene skal glimre, være iøjnefaldende og give sig ud for mere, end der i Virkeligheden er Valuta for. Som et Par typiske Eksempler skal her nævnes: For det første, det Utal af Sølvvaser, der i de senere År har vundet Indpas i danske Bondehjem, og for det andet, de tyske Stueorgler, som en Tid strømmede ind i Landet. Jeg ved ikke om de, i de senere År, har bevaret Kursen, men en Overgang var de stærkt eftertragtede. Disse mægtige Kasser, udstyret med Spejle og Kruseduller, indeholdt et Instrument — jo, det gjorde de dog — men det tålte meget dårligt en Sammenligning med vore danske Instrumenter af samme Art.

Med Hensyn til Valg af Billeder får man det Indtryk, at

en forbedret Smag gør sig gældende. Man ser ikke så meget af det intetsigende, billige Stads, som kun hænger der for at fylde op og som ingen personlig Tilknytning har til Hjemmets Beboere; dog har der i de senere Aar indsneget sig et ikke ringe Antal dårlige, billige Malerier, som er blevet faldt ved Dørene, og som man har ladet sig forlede til at købe uden tilstrækkeligt Hensyn til, at en god Gengivelse af et godt Maleri altid vil være at foretrække fremfor en dårlig eller middelmådig Original. Ligeledes ser man ofte en udmærket Gengivelse af god Kunst eller en smuk Radering indrammet af en bred, påtrængende, forgyldt Ramme i Stedet for en enkel, beskedne Ramme, som kunde hjælpe til at fremhæve det smukke Billede.

Sluttelig kun den Bemærkning, at det ikke er Pengene alene, der skaber de hyggelige Hjem, men først og fremmest Hjemmets Beboere.

Ethvert Hjem er jo dog udstyret med Møbler, Billeder, Bøger o. s. v., og disse Ting kan vælges af Beboerne, så det hele får et personligt Præg. Dette har jeg oplevet ved at komme i ret fattige Hjem med beskedne Midler til dettes Udsmykning. Og jeg har oplevet det ved at komme i mere velstillede Hjem og måske i stærkere Grad nu i Sommer, da jeg havde Lejlighed til at se Selma Lagerlöfs Hjem i Värmland. Et Hjem, hvor der fra hvert enkelt Stykke af det kunstnerisk udførte Bohave udstrålede noget af det Billede, man har dannet sig af denne ejendommelige, svenske Forfatterinde ved at læse hendes Bøger.

Ligesom vi Mennesker gennem Opdragelse må opvække og udvikle medfødte Egenskaber, således må også vor Skønhedssans udvikles. Lykkelige, de Mennesker, som har Lyst til at udvikle denne Sans og derved kan få Lejlighed til at føre mere og mere Skønhed ind i deres Hjem; thi om Skønhed gælder det, at den er en Glæde for Øjnene.

Derfor kan et hyggeligt og skønhedspræget Hjem være med til at føre Mennesker gennem Livets tunge Stunder, for det, man kalder på hos Mennesker, det får man også frem.

Holger Bidstrup.

Det stolte og skønne Liv.

Der er Mennesker, der har særlige Evner til at sprede Glæde og Lyst til Livet omkring sig. Blot de træder ind i en Stue, er det, som om de bringer Sollys med sig derind, ja, selv i en menneskefyldt Sal kan Festglæden straaled fra dem ud til de fjerneste Hjørner af Salen. Den Slags Mennesker holder Selma Lagerlöf af at tegne for os; og hendes Skildringer har deres Rod i Virkeligheden. Naar hun skriver om Lilliecrona og hans Betydning for alle dem, der boede paa Løfdala, at „Livet blev dem alle saa stolt og skønt, ved at denne ene Sjæls Rigdom straaledede ud over det“, -- naar hun fortæller om Ekebys tolv Kavaljerer med Gösta Berling i Spidsen, — saa er det Indtrykket af hendes Fars lysende Personlighed, der lægger hende Ordene i Munden. Løjtnant Lagerlöf paa Mårbacka var netop en af disse livsforelskede Naturer, som river andre med sig og faar dem til at se, at Livet er forunderligt herligt og vel værd at leve. Faster Lovisa plejede at sige om ham, at „han har jo det ved sig, at der er ingen, der kan staa for ham“.

Saadanne Mennesker kan vi se os glade paa. Men det kan rigtignok ogsaa hænde, at vi ser os mismodige paa dem. Det sker, naar vi begynder at sammenligne: Saa let alting gaar for ham! Hvor er mine Evner dog smaa og fattige ved Siden af hans. — Det var sikkert saadan, det begyndte med Josefs Brødre. De var jo slet ikke udprægede Forbrydernaturer, men dygtige og flittige unge Mænd, voksede op i et kønt og godt Hjem. Men de havde en lille Broder, som gik ind i Folks Hjerter med Træsko paa; og naar de sammenlignede sig med ham, blev de først mismodige og dernæst misundelige: Hvorfor skal det være saadan, at alle gerne vil

være sammen med ham og gøre Stads af ham, mens saa faa lægger Mærke til os. Det er uretfærdigt. Det er ikke til at finde sig i.

Der er Mennesker, der kæmper en ædel Kamp for at holde Misundelsen borte fra deres Sind; for de forstaar, at den er en ødelæggende Gift. Men det er endnu ikke rigtig gaaet op for dem, at ogsaa Mismodet selv bærer Døden i sig, og at det er her, det egentlige Slag skal staa. Et Menneskes Hjerter er skabt til Glæde og ikke til Mismod; uden Glæde vil det skrumpede ind og blive til ingenting. Men Mismodet kommer ofte af, at vi gaar og sammenligner vore Livs-Evner med andres: først synes vi, at de er ynkeligt smaa, men snart naar vi til det Resultat, at vi har i Grunden slet ingen. Og saa sidder vi jo net i det. Den, som har mistet Troen paa, at han duer til noget, er i Virkeligheden paa Vej til at blive uduelig. (Det er derfor en alvorlig Vanskelighed og Fare ved den nuværende Børneskole, at der ved Karakterer og Examineringer og samme alsidige Lektiekraav til alle Børnene gøres saa meget ud af at sammenligne dem med hinanden. Det kan let virke nedbrydende i Stedet for opmuntrende paa Duelighedsfølelsen hos en Del af Børnene.)

Vi vil nødigt blive uduelige. Derfor søger vi efter en Livs-anskuelse, som kan give os Tillid til, at vi duer til noget. Luther fandt dette i Kristendommen; ud fra den vovede han at paastaa, at „intet Menneske maa nogensinde opgive Troen paa, at Gud jo har en stor Gerning for ved ham“. En stor Gerning — mindre kan ikke gøre det.

I en saadan Tro er vi løst fra den ødelæggende Sammenligningen med andre. Den, som tror, at han har Evner til noget stort, har Raad til at glæde sig over, at andre synes at have Evner til noget endnu større. I Stedet for at skotte ængsteligt rundt til alle Sider kan han nu i Ro besinde sig paa sine egne Evner til at leve Livet; og saa opdager han, at han er ikke blevet snydt eller behandlet uretfærdigt: de er mere værd, end han vidste af; han har blot hidtil manglet „Corasie“ til at finde dem frem og faa dem prøvet. Og endelig faar han Tid tilovers til at opdage, at der er ogsaa andre Mennesker

end ham selv, der kender til Kampen med Mismodet; der gaar maaske nogen af dem lige ved Siden af ham. Saadan føres han paa en naturlig Maade ind i den store Gerning, som det er at vokse i Tilliden til sin egen Livsduelighed og hjælpe andre til at stole paa deres.

Tillid til Livet er den Jordbund, hvorefter det festlige groer. Naar Løjtnant Lagerløf havde Fødselsdag, kappedes Gæsterne om at gøre Dagen festlig ved mange Paafund. Der gik mange Forberedelser forud for den Dag, og Festprogrammet var langt og indholdsrigt. Men den, som bevirkede, at alt dette blev saa vellykket, og at alle morede sig saa godt, det var til syvende og sidst Løjtnanten selv, som gik der og stode paa, at det skulde nok blive morsomt og festligt. Det var den Tillidsfuldhed, som straaledede ud fra ham baade paa Festsdage og paa Hverdage og gjorde Livet stolt og skønt for ham selv og hans Omgivelser.

Erik Gelting-Hansen.

Selvfølelsens Betydning i Livet.

Det sker undertiden, at man om et Menneske siger: Han er saa selvfølende! Han er saa selvbevidst! Og at man ikke dermed roser et Menneske, men udtrykker derved, at man føler et vist Ubehag ved det Menneske, navnlig ved at være sammen med ham; man føler sig irriteret af dette Væsen hos ham. Der er noget hos ham, man gerne vilde pille ud af ham, og man er ganske vis paa, at som Personlighed vilde han vinde ganske betydeligt derved. Ofte smiler og ler man ad én, netop fordi han er saa selvfølende, for han mangler ganske Grund til at være det; han er bare en udygtig, evneløs, tomhjertet Person. Eller Grunden til hans Selvfølelse er af ganske overfladisk Natur, en Selvfølelse, som kun tænker paa at tage sig godt ud og derved føle sig hævet over andre.

Det var bedst for os, om vi Livet igennem maatte føle den mest levende Trang til at gøre Oprør mod denne tomme Selvfølelse og ikke lade os overvælde af den lige meget, hvor vi saa træffer den. Det er ikke nok at være paa Vagt overfor den tomme Selvfølelse hos andre, men det gælder endnu mere om at være paa Vagt overfor sig selv. Der er ikke mange af os, som kan sige sig fri for Forfængelighed, og Forfængelighed det vil sige Fristelse til den tomme, taabelige Selvfølelse. Og selv om den Fristelse kan følge os hele Livet igennem og i alt Fald nu og da dukke op, saa er der vist særlig en Periode af Livet, hvori man skal være paa Vagt mod den, fordi i den Periode vaagner den. Den Periode er Ungdomsaarene, særlig den Tid vi kalder Overgangsaaarene.

Det er nu kun den ene Side af Sagen, dette: At vogte sig for den tomme Selvfølelse. Den anden Side af Sagen er

mindst lige saa vigtig; den drejer sig om den berettigede, sande, ægte Selvbevidsthed: Bevidstheden om, at der er en Gerning i Livet, man duer til!

Men der kan være Perioder af ens Liv, hvor den Bevidsthed mangler, og saa kan disse Tanker komme frem, at der ikke er noget, man duer til i Verden, og at man ikke kan blive til noget. Og det betyder, at det ganske lammer og sløver det i et Menneske, som hedder Energi, Fremadstræben. Er man et Menneske med Æresfølelse, saa fører den Tanke, at man intet duer til, ikke bare i Modløshed, men i Fortvivlelse. Og alligevel: har man den Æresfølelse, at man føler det som en Sorg og Skam ikke at kunne udrette noget, at være dømt til at være et unyttigt Menneske, saa er der endda Haab! For saa leder man dog i det mindste om man kunde finde sine Evners Omraade, sit Kald i Verden. Men fattes den Æresfølelse, saa man er ligeglad, kunde slaa sig til Ro med at være paa Aftægt hele Livet igennem, mon der saa er noget Haab for det Menneske? Det gælder om at have en levende og energisk Æresfølelse og den Selvbevidsthed, at der er en bestemt Gerning i Livet, som vi duer til! For det giver et Menneske Rygrad. Det giver Selvsikkerhed og Tryghed, et Tyngdepunkt, et fast Stade i Livet og den store Livsværdi, der ligger i at turde stole paa sig selv. Han er da som en Plante, der er rodfæstet og gror og faar Lyst og Mod til at tage fat. Og han vil stræbe efter at blive Konge i sin egen Verden, at staa her i Verden som det, han er, et Centrum af Lys og Orden.

Et Menneske med Æresfølelse vil ogsaa leve saaledes, at han fortjener andre sande dømmendes Bifald og Billigelse, og denne Stræben vil støtte ham i Selvopdragelse. Og den, der har berettiget Selvfølelse, vil ogsaa vurdere denne hos andre. Til at have slig en Æresfølelse og Selvbevidsthed hører der Evner og Dygtighed, Evner, ikke til mangt og meget, endnu mindre til alt mellem Himmel og Jord; de, der kan bruges til alt, duer ofte til intet — men Evner kun til en bestemt Gerning i Livet. Det er slet ikke nødvendigt, at man bliver stor paa det og overlegen, fordi man har en klar og

stærk Bevidsthed om sine Evner og sin Dygtighed. Stort er det at have gode Evner og megen Dygtighed, men den største er den, som har mest Tjenersind. Og det bevarer et Menneske mod Storhedsfølelse, Stolthed og Hovmod.

Det skal nok erfares, at Tjenersind giver et Menneske en Fremtid og et Haab.

Hvor sandt er det ikke, som Bjørnson siger i disse Linjer:

Alt af vort Arbejd, som bliver til Gavn,
vokser i Slægter, som glemte vort Navn,
samles til andres og øger engang
Fornyelsens Trang.
Denne har Kraften, som bærer det ind,
usvigelig ind
i Fremtidens Land.

B. Berthelsen.

Amerika - Brev.

Dansk Menigheds- og Skoleliv i De forenede Stater.

Grand View College,
Des Moines, Iowa,
U. S. A.

Oktober 1926.

Kære Vestbirk Venner!

Det er næsten ikke til at forstaa, at der allerede er gaaet et helt Aar, siden jeg sidst skrev Brev til Aarsskriftets Læsere. Men sandt er det jo nu alligevel. Almanakken viser Oktober, Bladene falder af Træerne, Trækfuglene er væk, og mange andre Efteraarstegn fortæller, at Vinteren er i Komme. Det er altsaa paa Tiden at faa sendt sin Julehilsen til de gamle Venner fra Vestbirk Højskole. Men allerførst vil jeg gerne sige Tak til alle dem, der i Aarets Løb har glædet mig med Hilsner fra Elevmødet eller ved andre Lejligheder; de var meget velkomne.

Saa har man imidlertid bedt mig fortælle noget om mine Indtryk af dansk Menigheds- og Skoleliv i U. S. A., og det vil jeg ogsaa gerne gøre. Men jeg maa forudskikke den Bemærkning, at man kan ikke paa fjorten Maaneder se til Bunds i alt, hvad der angaar et saadant Stykke Menneskeliv, saa hvad jeg har at fortælle, er kun personlige Indtryk, der vel kan være sande i meget, men maaske misvisende i andet. De har dannet sig dels under ni Maaneders Ophold paa Skolen her, hvor jeg har haft min egentlige Gerning, dels paa en lang Automobiltur, som jeg foretog i Sommer sammen med en Kollega fra den danske Skole i Blair, Nebraska. Den var paa ca. 12000 Miles, d. v. s. ca. 2500 danske Mil, eller saa langt som fra Des Moines til Vestbirk og tilbage igen — godt og vel. Man faar noget at se paa en

saadan Tur: storslaaede Bjerger, frodige Dale, vidunderlige Naturfænomener, rige Byer og golde Ørkener. Man oplever mange Eventyr, baade behagelige og ubehagelige, hvilket kunde give Stof til mange Breve. Men bedst af det altsammen var dog nok de mange Besøg i danske Kolonier — fra Chicago og Indianapolis til Seattle og Los Angeles.

Man kan møde danske, eller Mennesker af dansk Afstamning, overalt i Amerika. Der skal være over en halv Million ialt. Men det er kun faa af dem, der har noget med dansk Kirke og Skole at gøre. Nogle har vel boet saa spredt, at de ikke evnede at holde sammen paa det danske Aandsliv, og andre har ikke ment at have Brug for det overhovedet. De danske evangelisk-lutherske Menigheder har tilsammen næppe 50,000 Medlemmer, selv om der vel nok er en Del flere Mennesker under deres Indflydelse.

De Kaar, som de lever under, er meget forskellige. Der er Forskel paa By og Land og paa de forskellige Egne af det store Rige. I Byerne træffer man dem som Handlende, Haandværkere, Mælkemænd o. s. v. Paa Landet er de naturligvis Jordbrugere, „Farmere“, som det hedder her. Majs- og Grisefarmere i Mellestaterne, Hvedefarmere i Nordvesten og Vindyrkere i Californien. Mejeribrug er almindeligt i Minnesota og Wisconsin. Men selv om de ydre Kaar er saare forskellige rundt omkring, saa er dog Menneskene omtrent de samme. Man møder den samme jævne, danske Gæstfrihed og naturlige Hjertelighed overalt og føler sig hurtigt hjemme i enhver dansk Koloni. Maaske kan der mærkes nogen Forskel paa Øst og Vest. I Vesten kan Pionertiden endnu spores, og det er, som om der til den hører et varmere Hjerte og et kraftigere Haandslag, end man finder i de ældre Kolonier.

Der var oprindelig kun eet dansk evangelisk-luthersk Kirkesamfund i U. S. A.; men det blev for mere end en Menneskealder siden sprængt i to: „Den danske Kirke“ og „Den forenede Kirke“, som de nu til daglig kaldes. Det ene er nærmest grundtvigsk præget og det andet indremissionsk. Men denne Modsætning, der en Gang var baade stærk og bitter, føler

man ikke længer saa meget. En stor Procentdel af Menighedsfolket selv véd vist næppe, hvad det var, der i sin Tid fremkaldte Splittelsen, og flere er der, som ønsker, at de to „Søsterkirker“ igen kunde forenes i et fælles Samfund. Man ser da ogsaa Menighederne i de to Kirker leve fordrageligt sammen og i Fællesskab løse Opgaver, hvorom de kan enes. Herved bør de sikkert ogsaa blive staaende. For naar alt kommer til alt, er der alligevel saa megen Forskel i Synet paa forskellige Ting: Bibelen, det menneskelige o. s. v., at en varig Genforening næppe vil være mulig. Man henviser fra genforeningsvenlig Side til, at Grundtvigianere og Missionsfolk kan leve under samme Kirketag i Danmark; saa burde de ogsaa kunne gøre det i Amerika. Men hvis Folkekirken blev ophævet, vilde det sikkert ikke vare længe, før de to nævnte Retninger, for det fredelige Samlivs Skyld, maatte gaa hver til sit. Skulde de kunne enes om en fælles Organisation, vilde det kræve et gensidigt Frisind, saa stort, som Mennesker aldrig før har haft — hverken Øst eller Vest for Atlanterhavet. Og hvad skal en fælles Organisation til, naar man nu engang ikke kan enes om det, som en saadan Organisation skal tage sig af? Og naar det nu engang er saadan, at Mennesker arbejder bedst sammen, hvor de begynder med at lade hinanden have fuld Frihed i det, der ikke kan løses til alles Tilfredshed af en fælles Organisation, er det saa ikke det bedste at bøje sig for denne Kendsgerning i tryk Forvisning om, at „til samme Himmel gaar vor Gang, adskilles end vort Spor“. At dette sidste virkelig er sandt, har jeg faaet saa stærkt bekræftet ved at deltage i Gudstjenester indenfor begge Kirkesamfund. Jeg har følt mig bedst hjemme i „Den danske Kirke“, det nægter jeg ikke; men det udelukker ikke, at man kan opleve gode Stunder i Fællesskab med Mennesker, der hører til „Den forenede“.

Hvor er det godt at kunne være med til dansk Gudstjeneste i et fremmed Land saa langt fra Hjemmet, og hvor glad mindes jeg ikke mange herlige Stunder i de danske Kirker herovre; med de gamle Salmer og en Gudstjeneste, der er ganske, som man er vant til hjemmefra. Det er ogsaa helt hjemligt at komme til Egne med saa danske Navne som:

Viborg, Ringsted, Kronborg, Solvang, Vest Danmark, Dagmar og mange andre, som jeg ikke har besøgt. Hvor de findes, er det danske Pionerer, der først satte Ploven i Præriens uberørte Jord og banede Vej for et „jævnt og muntert virksomt Liv“. I Dagmar f. Eks., i Montanas nordøstlige Hjørne, var der for 20 Aar siden kun nøgen Prærie — intet andet, og nu er der en folkerig Koloni af Danske, der har en smuk Kirke, hvis Spir som et samlende Midtpunkt kan ses milevidt over den flade Slette. Men ogsaa paa Steder med ikke-danske Navne er der blomstrende danske Kolonier, der trofast staar Vagt om „Fædres gamle Kirke“. I Byerne forsvinder Danskerne lettere i den store Mængde, end de gør paa Landet; men det forhindrer dem jo ikke i at finde hinanden i Menighedens Forsamling, naar Klokkerne kalder. Baade i By og paa Land er der levende danske Menigheder, som man bliver rigere ved at gæste, og endnu bygges Kirker, hvor dansk Kristendom skal have til Huse. Men der er ogsaa Steder, hvor Livet kun rører sig svagt, enten det nu er paa Grund af for gode eller for svære Kaar, eller det er, fordi man er paa Vej over i det amerikanske, saadan at man er begyndt at slippe det danske Aandsliv uden at have tilegnet sig det amerikanske i Stedet. Thi det er et af de dansk-amerikanske Menigheders største Problemer i Øjeblikket — Forholdet mellem dansk og engelsk Sprog, og dansk og amerikansk Aandsliv.

Da de første danske Kolonier blev grundlagt, var det naturligtvis en Selvfølge, at Omgangssproget var dansk. Man kunde jo ikke andet; Gudstjenesterne var danske, og Skolerne blev danske, da man fik nogen. Men allerede i næste Slægted var det anderledes. Fra smaa af lærte Børnene i de amerikanske Skoler at bruge det engelske Sprog, og selv om de fremdeles talte Dansk hjemme, maatte de jo tale Engelsk, saa snart de kom ud mellem fremmede, og snart begyndte de at tale det indbyrdes. De havde ikke den Grund til at hænge ved det danske, som deres Forældre havde. For dem var Danmark Fædrelandet og det danske Sprog Hjertesproget. Men for de unge, der er vokset op i U. S. A., maa Amerika blive Fædrelandet og Danmark kun deres Fædres Land. Som saadant kan

de ære og agte det, ja holde af det, skønt de aldrig har set det, og de kan elske Dansk som det Sprog, deres Moder lærte dem, da de var smaa. Men det er Amerika, de skal leve deres Liv i, og hvis Fremtid, de skal være med til at bygge paa. Det betyder ikke, at de nødvendigvis maa kaste alt dansk fra sig, hvad forøvrigt vilde være dem umuligt, selv om de vilde; men det betyder, at hvad ædelt og godt, der er skænket dem i Arven fra Danmark, det skal frugtbargøres i Lincolns Fædreland. Der er derfor ikke noget unaturligt i, at der længe har været og stadig er en Bevægelse i Retning af Ungdommens Amerikanisering — i dette Ords bedste Betydning. Det har medført et Krav fra Ungdommens Side om mere Engelsk i Kirke og Skole; de ældre har som Regel holdt noget igen; men under en vis Spænding i Forholdet til Dansk har det stadig vundet mere og mere Terræn. Nogle Steder har Dansk endnu Overtaget, paa flere staa de lige, og mange Steder er Engelsk Nummer eet. Ejendommeligt er det at lægge Mærke til, at Bevægelsen ganske afgjort er videst fremskreden i „Den forenede Kirke“. Her som i Sønderjylland gælder det, at det er de grundtvigsk prægede Kredse, som er stærkest i Kampen for at bevare det nationale.

Det ses saa tydeligt paa de to Samfunds Skoler. Den forenede Kirkes Skole, „Dana College“ i Blair, Nebraska, er saa godt som helt engelsk. Hele Undervisningen foregaar paa Engelsk; der tillægges ikke Danskundervisningen større Betydning, og „Hussproget“ er ganske Engelsk. Paa Den danske Kirkes Skoler er det anderledes. Grand View College har bevaret meget af det danske. Vel foregaar det meste af Undervisningen paa Engelsk, og Eleverne taler mest Engelsk indbyrdes; men vore Bibeltimer og de Foredrag, hvorom vi plejer at samles i den sidste Time før Middag er næsten udelukkende danske. Eleverne kan da ogsaa alle baade forstaa og tale Dansk, ligesom de gerne synger de danske Sange. Noget lignende er Forholdet paa de danske Højskoler i Solvang, Nysted og Tyler.

Det er vist ikke mange Steder, at Dansk er helt fortrængt af Engelsk; men flere Steder fører det dog en nærmest døende

Tilværelse. Man kan have Grund nok til at spørge sig selv, hvordan det vel vil se ud i næste Slægtled. Vil Bevægelsen blive ved med at gaa samme Vej, til Dansk er helt forsvundet, eller vil vort Modersmaal kunne bevares levende blandt Dansk-Amerikanerne jævnsides med Engelsk?

Indvandringen fra Danmark har indtil for faa Aar siden været en kraftig Støtte for det danske Sprog. Men den er jo nu omtrent standset. I mange, maaske de fleste, danske Kredse holdes der „Ferieskoler“, hvor Børnene fra de danske Hjem faar dansk Undervisning i 4—6 Uger af deres Sommerferie. Man skulde ikke tro, der kunde naas meget derved; men jeg véd gennem min Erfaringer som Dansk lærer paa Grand View College, hvad Betydning det har for Elevernes Brug af det danske Sprog, naar de Aar efter Aar har været med i Ferieskolerne.

De dansk-amerikanske Folkehøjskoler har været faste Borge for det danske og er det endnu, men paa en anden Maade end før. De vil gerne bevare Dansk ved Siden af Engelsk, men kun som et Middel, ikke som et Maal i sig selv. Thi deres egentlige Maal ser de ikke i Fremhævelsen af noget bestemt Sprog, men alene i Indlevelsen i de aandelige Skatte, der kan naas af dansk-amerikansk Ungdom. Hvad der er værd at eje i dansk Aandsliv, vil de byde denne Ungdom sammen med det bedste i amerikansk Kultur. De bliver saaledes Arne-steder for et frugtbart Møde mellem to Folks aandelige Arv, og saa længe, der er Hjerter i Amerika, der slaar for det ædlest danske, vil de finde Husly paa disse Skoler. Men det kan ikke skjules, at ogsaa de dansk-amerikanske Højskoler for Tiden har trange Kaar. De bæres ligesom Ferieskolerne og „den lærde Skole“ her i Des Moines mest af de ældre og kan ikke bestaa uden Hjemmenes Støtte. Men vil den blive ved, naar de, der nu er unge, stifter Hjem? Det er den dansk-amerikanske Ungdom, der har Afgørelsen i sin Haand.

Derfor er det glædeligt at se, at mange af de mest levende unge, f. Eks. blandt de unge Præster, der er født herovre, er ivrige for at bevare Forbindelsen med det danske ved Siden af det amerikanske. De tager det ikke blot som noget ned-

arvet, som de bør holde fast ved af Ærbødighed for de gamle; men de er kommet til en selvstændig Bevidsthed om, at der her er Værdier, som de vil blive fattigere ved at miste. Der er Kræfter i den dansk-amerikanske Ungdom. Det forstaar man, naar man har mødt den paa Skole og ved Ungdomsmøde, i fortrolige Samtaler og ved store Stævner. Om den i det hele er mere levende end den danske, skal jeg ikke kunne sige. Den har nok Fejl, som ikke er saa udbredte hjemme i Danmark; men til Gengæld har den Fortrin, som dansk Ungdom kunde lære en Del af. Den er saaledes hurtigere i Vendingen, mere selvhjulpen og foretagsom og i Besiddelse af et vist Storsyn, der er en naturlig Følge af, at den hører til et stort Folk. Men i U. S. A. som i Danmark gælder det, at de virkelig levende unge, som vil noget, alligevel er de færreste. Men vil de samle sig om de Førere, der tror paa Aandens Magt og higer efter at være med i det dybeste Aandsliv, dansk eller amerikansk, saa skal de nok komme til at betyde noget, og saa skal det ogsaa nok vare længe, før det danske har udspillet sin Rolle i de forenede Stater. Der findes da endnu aandelige Skatte i Danmark, som det vel er værd at bringe over Havet, og man ser da ogsaa stadig unge Danske, født i U. S. A., rejse „hjem“, som man saa tit kalder det herovre, for ved Selvoplevelse at tilegne sig, hvad deres Far og Mor har fortalt dem om, og de vender beriget tilbage fra Danmark. Flere vilde rejse, hvis de bare kunde. Men vi kan være forvisset om, at det bliver kun ved, saa længe vi hjemme i Danmark lever med og er vaagne og byder vore Landsmænd herovre det bedste, vi kan.

Der er meget mere, jeg kunde have fortalt om; men jeg er bange, jeg allerede har brugt for megen Plads, saa jeg vil bede jer nøjes med dette, selv om jeg føler, at meget kunde have været anderledes og bedre. Skulde jeg imidlertid til sidst samle det Indtryk, jeg har faaet af dansk-amerikansk Menigheds- og Skoleliv, i faa Ord, saa bliver det disse:

Det er en Brydningstid, der af nogle opfattes som et Aandens Vejr og af andre som en Mørkets Gerning. De bedste unge er fulde af Søgen og gærende Uro, de staar forundret

spørgende overfor Livets dybeste Spørgsmaal og tager de gamles Ord og Daad op til Prøvelse. Mange af de ældre, der selv engang hørte til den gærende Ungdom, prøver at forstaa dem, der nu er unge; men det gaar ikke af uden Misforstaaelser paa begge Sider. Saa klages der over Mangel paa Aandsfrihed hos de ældre og Hensynsfuldhed hos de yngre, og Striden blusser højt baade i Kirke og Skole, saa det giver Genklang helt ovre i Danmark. Meget af det, der brænder, er sikkert kun Hø og Halm; men jeg er overbevist om, at Ilden ogsaa tjener til at lutre ædelt Guld i Sindet hos mange af de unge, der skal være med til at danne Amerikas Fremtid med Aand fra Danmark.

Lev saa vel allesammen. Tak for alt godt, og paa Gensyn i Vestbirk, naar vi samles til Elevmøde den sidste Lørdag og Søndag i Juni Maaned 1928. Glædelig Jul!

Holger Bennike.

Pastor Thygesen og Hustru.

Sølvbrylluppet på Grumstedbjerg.

Valgmenighedspræst samt lærer her ved højskolen, Thyge Thygesen og fru Marie Thygesen, fejrede deres sølvbryllup den 7. September 1926. Det blev en smuk og indholdsrig dag.

Fra vor lærerkreds her var kun mødt Anton Hansen og undertegnede. I efterårstiden flyver jo de fleste højskolemænd Verden rundt. Vore her var alle på langfart. I sin velkomst-tale trak Thygesen hovedlinjerne op for hjemmenes forbindelse med menighed og kirke. Formanden for valgmenigheden, Rasmus Jørgensen, Lundum mølle — gammel Vestbirk — overrakte fru Thygesen en skål og pastor Thygesen et gulduhr samt 1000 kroner til fælles bedste. Derefter holdt han en kort og varm tale til sølvbrudeparret.

Senere holdtes i teltet en lang række taler, som der ikke er plads til her. Vor skoles gamle elever, Mads Larsen, Vestbirk; Kristian Jørgensen, Mausing; Kristen Kristensen, Tønning, og Jørgen Møller, Gribstrup, førte ordet så sandt og naturligt, at det var mig en stor glæde at høre.

Præsteboligen på Grumstedbjerg.

Den bedste og muntreste festtale kom til sidst, da pastor Thygesens fætter, gårdejer Damsgaard fra Sjælland, fik ordet. Han tegnede for os et billede af student Thygesen, der laver luftspring og kraftspring. Under de spøgefulde ord lå en varm tak for alt, hvad de havde delt med hinanden.

Jeg takkede sølvbrudeparret for alt, hvad de har været for den kære, gamle Vestbirk højskole — og for mig personlig.

Alt i kirke og hjem taler her til mig om sjælelig ægthed. Jeg er så glad ved om søndagen at kunne sidde og indsuge sølvbrudgommens ægte, dybtpløjende vidnesbyrd. Så hører jeg evighedens vingesus over prædikestolen i den gamle Træden kirke.

Grønvald Nielsen

Det svundne Aar.

Vinteren 1925—26.

Sidste Aar var Grønvald Nielsen desværre syg en Tid i Efteraaret og maatte opholde sig ca. 1½ Maaned paa Dr. Bjerregaards Kuranstalt ved Silkeborg, og kom derfor først til at begynde med sit Arbejde paa Skolen ved Midten af Novbr. Lægen forbød ham nu — i hvert Fald for en Tid — at tage ud til Møder, og han har troligt — hvor ondt det end gjorde ham — sagt nej til alle Opfordringer. Ved

Grønvald Nielsen i Højskolens Have.

at være noget mere i Ro kom han sig godt igen og har kunnet passe sine sædvanlige Timer uden Afbrydelse hele sidste Vinter og Sommer. I Skoletimerne med Eleverne er Grønvald Nielsen nu saa frisk som altid. Men selv om han hen i det nye Aar atter drager ud til Møder, bliver disse ikke saa talrige som forhen. Han vil ikke, at Rejserne skal komme til at indvirke paa det hjemlige Arbejde, som dog er det vigtigste.

For to Aar siden var der gaaet 40 Aar, siden Vestbirk Højskole blev til. I Aar er det igen et Mindeaar, idet det er 40 Aar,

siden Grønvald Nielsen kom til Vestbirk og overtog den ganske lille Skole. I 40 Aar har Grønvald Nielsen og Anton Hansen arbejdet ved hinandens Side, medens 80 Hold er kommet og gaaet.

Det vil der blive mindet om senere i denne Beretning om Aarets Begivenheder.

I Midten af Novbr. havde Holger Bidstrup et 8 Dages Repetitionskursus for Delingsførere paa Højskolen. Deltagerne var med til nogle af Skolens Foredragstimer.

November Maaned bragte ogsaa et Besøg af Statens tilsynsførende ved Højskolerne, Dr. phil. L. Moltesen.

Møderne i Ungdomsforeningen giver os, Vinter efter Vinter, Lejlighed til at høre en Række fremmede Talere. Præsterne Sparsø, Sønder Vissing, og Bjørnskov Petersen, Østbirk, talte begge før Jul. Iøvrigt var der en Række Foredrag om kristelige Bevægelser i vort Folk i forrige Aarhundrede. Provst Andersen fra Ullerup i Sundeved indledte denne Række med et Foredrag om Lægprædikanten, Gaardejer Peter Larsen Skræppenborg; videre talte fhv. Seminarielærer Marius Sørensen, Jelling, om „de stærke Jyder“ og Seminarieforstander Johs. Elbek om den viden om kendte Gaardejer, Lægprædikant og Politiker Jens Jørgensen fra Bjerregaard ved Aale, altsaa en af denne Egnens førende Mænd i forrige Aarhundrede. Kristen Nørgaard talte om Frimenigheden paa Mors, den første i Danmark, om dens Tilblivelse og dens Liv til vore Dage. Højskoleforstander Corneliusen fra Odder holdt det sidste Foredrag i denne Række om „De grundtvigske Folk i Nutiden“.

Der var ogsaa et Foredrag af Efterskoleforstander Ole Madsen i Vestbirk om „Folkelig Digtning i det 19. Aarhundrede,“ og en Aften i Slutningen af Marts læste Lærer Malling fra Brande sin Fader Vilhelm Mallings Skuespil: „I Sommerferien“.

Alt dette hørte ind under Ungdomsforeningen, men Eleverne har Adgang til en Del af dens Møder, og de fleste benytter sig af det.

En Aften lige før Jul fik vi et Foredrag med Lysbilleder

om vore gamle Landsbykirker og deres Inventar, som man desværre ikke altid i Tidernes Løb har forstaaet at behandle efter Fortjeneste. Foredragsholderen, Maler Peter Kr. Andersen, er en fortrinlig Kender af disse Ting, idet han er ansat ved Nationalmuseet med den Opgave — sammen med flere andre — at rejse rundt og restaurere de gamle, brogede, rigt udskaarne Renæssance Altre, Prædikestole og lignende, som adskillige af vore Kirker er rige paa.

Det aarlige Nytaarsstævne 3.—4. Januar, som Vestbirk-egnens Ungdomsforeninger holder paa Vestbirk Højskole, var meget vellykket og havde samlet et stort Deltagertal.

Der begyndtes med en Ungdomsgudstjeneste i Østbirk Kirke, hvor Sognepræsten, Pastor Bjørnskov Petersen prædikede.

Kl. 2 aabnede Lederen, Valgmenighedspræst Thygesen, Mødet paa Højskolen og gav Ordet til Forstander Fr. Nørgaard, Antvorskov Højskole; han talte ud fra Jonas Lies Fortælling: „Naar Jerntæppet falder“, om den store Værdi Livet igennem i at vise sit sande Ansigt overfor sig selv, andre Mennesker og Gud.

Lidt senere paa Dagen indledte Fr. Nørgaard en Forhandling om „Vore Forsamlingshuses Brug og Misbrug“, et Emne, som i høj Grad trænger til at tages frem og drøftes, og som ogsaa viste sig til Fulde at have Forsamlingens Interesse.

Aftenen sluttede med en straalende Orkesterkoncert for ca. 500 Tilhørere af „Fynske Musikanter“ (25 Mand). Det var en Oplevelse at se Højskolens Gymnastiksal, som har været Rammen om saa meget værdifuldt, ved denne Lejlighed. En stor Forhøjning var rejst i den ene Ende af Salen til Musikerne, deres Instrumenter og Nodepulte, og der var indlagt ekstra Lys. Salen virkede overordentlig festligt, og saa er den som skabt til Musik med sit hvælvede Træloft. Koncerten varede i ca. to Timer og var af stor Virkning. Programmet var fint uden at være svært; der blev fremført Værker af Mozart, Haydn, Schubert, Carl Nielsen, Järnefelt, Oluf Ring osv.

Det er en meget betydningsfuld Opgave, „Fynske Musikanter“ har taget op, at bringe den bedste Musik ud paa

Landet, hvor der saa sjældent er Lejlighed til at høre god Musik. Hos Organisten, Komponisten og Højskolemanden, Thorvald Aagaard, er denne Sag i gode Hænder. Han og hans Hjælperer bringer kun det virkelig lødige i en stilfuld Udførelse, og det er ganske tydeligt, at de føler det som et Kald og en Glæde at lukke Musikkens vidunderlige Verden op for flere og flere af deres Landsmænd.

Den næste Dag efter Morgenandagten lagde Grønvald Nielsen for med et Foredrag om de ægte og uægte Livsværdier, belyst ved talrige Eksempler fra hans eget Liv og Historien.

Lige inden Middag holdt en Del af de „Fynske Musikanter“ en lille, nydelig Ekstrakonzert oppe i Foredragssalen, og om Eftermiddagen gav Holger Budde-Lund en Skildring af Digteren Hans Vilhelm Kaalund og hans Strid for at naa fra et uroligt Drømmeliv ind til Livets Virkelighed og paaviste, hvorledes denne midtpunktsøgende Kraft i hans Liv bevirkede en stadig Stigen i hans digteriske Evne. En Række af hans Digte oplæstes i Tilslutning til Foredraget.

Ind imellem Foredragene og Koncerten var der Undervisning i nye Melodier ledet af Thorvald Aagaard og Erik Gelting-Hansen og Sanglege ledet af Holger Bidstrup.

Til sidst bød Fru Nørgaard paa et festligt Kaffeboard i Højskolens Spisesal.

Lørdag den 9. og Søndag den 10. Januar holdt Delingsførerforeningen for Horsens og Omegn et Stævne hos os med ca. 100 Deltagere. Højskolelærer Rasmus Hansen, Ryslinge og Frøken Anna Krogh, Snoghøj, var Ledere, og der arbejdedes ihærdigt med Teori og praktisk Gymnastik, Sanglege og Folkedanse.

De tilreisende Gymnaster var indlogerede hos Egnens Familier.

Ved det afsluttende Kaffeboard Søndag Aften blev der holdt en hel Del Taler bl. a. af Formanden for Horsens og Omegns Skytte- og Gymnastikforening, Redaktør Kr. Olesen.

Direktør Adam Poulsen kom i Januar til Horsens med det mærkelige og indholdsrige Skuespil „Det gamle Spil om

Jernbanebroen ved Vestbirk, Maj 1926.

*Den nye, mægtige Dæmning til Horsens-Silkeborg Banen over Gudenaens gamle Leje.
Den gamle Jernbro findes begravet inde i.*

Enhver“, som Digteren Johannes Jørgensen har fordansket; det var vi ude at se.

Medlemmer af Ungdomsforeningen opførte i Februar Hostrups lille Stykke „Familielvist“ under Gelting-Hansens Ledelse og gav det en god Udførelse. Højskolens Elever var indbudt til at se det.

Fastelavnen bød paa de sædvanlige Fornøjelser — Folketingsvalg, Skolebal og Fastelavnsløjer.

Den 12. Februar kom der i Bjælkehuset en lille Dreng, der i Daaben fik Navnet Bent Budde-Lund.

Den 15. Marts havde vi Besøg af den sønderjyske Fører, Anders Lebech — tidligere Redaktør og i nogle Aar Folketingsmand, sidst Bibliothekar i Aabenraa. Han holdt et dygtigt Foredrag for os paa Skolen om de nuværende Forhold og Arbejdsvilkaar i Sønderjylland og om, hvad det nu særlig gælder om dernede.

Snart efter fik vi Budskabet om, at han var død. I April blev han angrebet af Blindtarmsbetændelse og kom paa Hospitalet, hvor det saa ud, som han skulde komme sig; da Nør-

gaard en Dag besøgte ham dér, talte han livligt og interesseret om Forholdene dernede i den Landsdel, han tilhørte og elskede og havde viet sine bedste Kræfter — en Time efter var han død, ramt af et Hjerteslag.

I flere Aar har vi nu her paa Højskolen haft Gæster fra den engelsktalende Verden. Det var derfor fornøjeligt nu igen at faa en fra Mellemeuropa; hele Marts Maaned var Schweizeren Bølsterli her som Gæst.

Adolf Bølsterli er en Mand paa 30 Aar fra den lille By Brütten i Nærheden af Zürich, altsaa i den tysktalende Del af Schweiz. Af Fag er han Korttegner og har som saadan arbejdet i Byen Winterthur i en Aarrække. Gennem Vandrefuglebevægelsen havde han lært at kende Dr. Wartenweiler, som er en saa velkendt Skikkelse herhjemme i Højskolekredse, idet han har opholdt sig i lang Tid i Ryslinge, taler det danske Sprog, har erhvervet Doktorgraden paa en Afhandling om Grundtvig og endvidere i flere Aar arbejdet paa at omplante Højskolen til Schweiz.

Adolf Bølsterli.

I Sommeren 1920 var han paa Wartenweilers Højskole, har siden arbejdet noget for en Landinspektør, gjort en Rejse til Italien paa $6\frac{1}{2}$ Maaned, og har fra 1922 om Sommeren været ved Landbrugsarbejde paa Fyn og om Vinteren paa Ryslinge og Askov Højskoler. Sidste Vinter delte han mellem Ryslinge og Vestbirk.

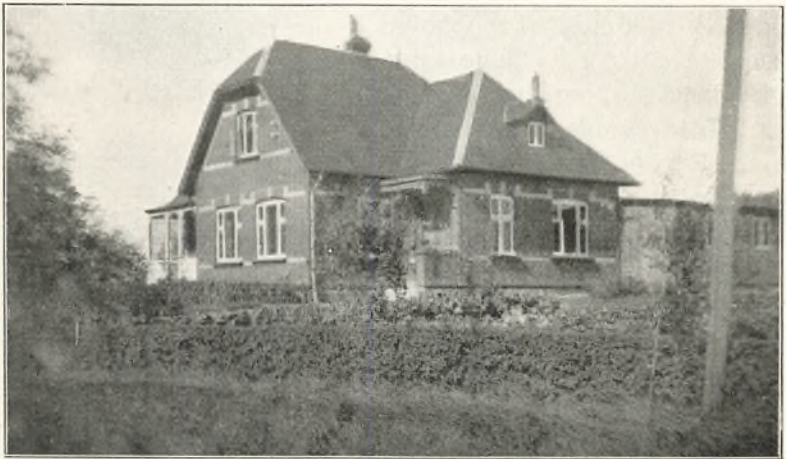
Vi forstod, at det var hans Hensigt i Fremtiden at være med at føre Højskolebevægelsen ind i sit Hjemland.

Meta Bidstrup.

Holger Bidstrup.

»Solbakken«.

Sommeren 1926.

Atter i Aar er der et Bryllup at melde om i Lærerkredsen. Den 22. April holdt Holger Bidstrup Bryllup med Meta Jensen, Datter af Gaardejer, Amtsraadsmedlem Hans Jensen, Sjørslev.

Alle, som paa en eller anden Maade arbejder paa Vestbirk Højskole, var bedt med til den store Fest i Brudens Hjem. Det unge Par bor nu i Solbakken, hvor de to har indrettet sig et hyggeligt Hjem.

I mange Aar har der ikke været noget offentligt Aabningsmøde paa Vestbirk Højskole, men da Skolen begyndte til Maj, blev det prøvet igen, og mange Forældre, gamle Elever og Folk fra Egnen mødte den Aften for at være med; Foredragssalen var stuvende fuld. Grønvald Nielsen og Nørgaard talte. —

Den 28. Maj havde vi Besøg af Skolens stedlige Tilsynsmand, Sognepræst Bjørnskov Petersen, som talte til Eleverne i Foredragssalen, og næste Dag holdt Diakonisse, Søster Elna Lassen Foredrag med Lysbilleder om Diakonissestiftelsen og Diakonissegerningen.

Søndag den 30. og Mandag den 31. Maj havde Træden Valgmenighed et stort Menighedsmøde i Tønning, som vi var med til en Del af. Det begyndte begge Dage med Gudstjeneste i Tønning Kirke ved Pastor Thygesen og fortsattes med Møder i Forsamlingshuset, hvor Seminarieforst. Winther og Valgmenighedspræst Munch fra Silkeborg talte den ene Dag og Provst Clausen, Vinding, og Valgmenighedspræst Oscar Geismar den næste.

Valdemarsdagen blev fejret med et Møde paa Skolen, hvor Grønvald Nielsen og Erik Gelting-Hansen førte Ordet.

Og saa kommer vi til Elevmødet den 26.—27. Juni.

I lang Tid havde Vejret været saa køligt og ustadigt, at det var med bange Anelser, vi i Vestbirk saa hen til den store, aarlige Fest. Endnu Lørdag Morgen kom der et Par Byger, men saa lysnede det og holdt sig saa nogenlunde, hvad der var meget værd, da en hel Del af Programmet skulde foregaa under aaben Himmel. Baade det ustadige

Eventyrspillet: Jesper faar Prinsessen til at le.

Scene fra Eventyrspillet: »Prinsessen, der ikke kunde le.«

Vejr og de daarlige Tider kunde nemt have gjort Deltagelsen betydelig mindre, men det mærkedes kun i ringe Grad, væsentlig ved Mødet i Skoven, da der netop lige, da det skulde begynde, kom en Byge. Biler var der Masser af, og der var Folk, der havde cyklet 16—17 Mil for at komme til Elevmøde.

Mødet indlededes Lørdag Aften af Kr. Nørgaard, der bød den store Forsamling i Gymnastiksalen velkommen, hvorefter Pastor Thygesen holdt det Foredrag, der findes foran i Aarskriftet.

Kl. 9 opførte Sommereleverne, der saa godt som alle medvirkede, ude i Haven et Eventyrspil: „Prinsessen, der ikke kunde le“. Partiet for Enden af den store Plæne er ganske fortrinligt som Friluftscene, og her udfoldede det brogede og behændigt byggede Stykke — i Gelting-Hansens og Skuespiller Hjælms Udarbejdelse og Indstudering — sig paa den nydeligste Maade og gjorde stor Lykke.

Som allerede nævnt er det i Aar 40 Aar, siden Grønvald Nielsen og Anton Hansen begyndte deres Arbejde i Vestbirk. Derfor bragte gamle Elever dem, da det var blevet mørkt nok, et Fakkeltog, som tog sig pragtfuldt ud i den klare Sommeraften. Ude fra Marken marcherede det lange Tog, der talte ca. 400 Deltagere, ind i Haven, hvor en Mængde Mennesker var samlet, for til sidst at svinge op foran Grønvald Nielsens Hjem, hvor de to Jubilarer og Fru Sofie Hansen tog imod det. Nørgaard holdt Fakkeltalen:

„I 1886 kom de to fynske Fætre her til Vestbirk. De overtog en lille Højskole, men arbejdede den hurtigt op til en af vore største, og vi tør vist sige — bedste Skoler. Den har nu haft omkring 9000 Elever i 80 Hold. Vi kommer her omtrent $\frac{1}{10}$ af disse 9000 som Repræsentanter for hele Flokken. Vi bærer Blus, vi takker, og vi ærer jer for alt, hvad I har bragt os i disse 40 Aar. Vi takker jer her, og vi haaber, vi kan takke jer nu og i Fremtiden igennem et godt Arbejde til Berigelse af dansk Folkeliv og Menighedsliv.“

Arkitekt Anton Hansen takkede og gav Udtryk for sin Glæde over at have været med i en Gerning til Dygtiggø-

relse og Styrkelse af de unge. Før 1864 gjorde den tyske Indflydelse sig i høj Grad gældende i vor Haandværkerstand. Men under den nationale og økonomiske Rejsning efter 64 blev der ogsaa taget et stort Arbejde op for fra dansk Side at dygtiggøre vor Haandværkerstand og for at hjælpe Haandværkerne til at leve et rigt Liv som danske Mennesker. Det har været min Glæde, at jeg fik Lov til at være med i dette Arbejde paa en dansk Højskole, og derfor siger jeg Tak.

Saa traadte Grønvald Nielsen frem:

„Ja, dette festlige Fakkeltog er jo formet i Anledning af, at 40 Aar nu er svunden, siden vi to ældste her i Lærerkredsen, Anton Hansen og jeg, kom til Vestbirk Højskole 1886.

Fakkeltog er gamle i Verden. Man havde dem ved forskellige Fester allerede i Oldtidsdage. I Athén var saaledes hvert Aar en Fakkelfest, som varede i hele 3 Nætter. Saa længe kan disse Fakler her omkring Villa „Ungdom“ heldigvis ikke brænde. — Den katolske Kirke havde i lange Tider Fakkeltog Paaske-Lørdag Aften og Nat som et Sindbillede paa det Haabets Lys, som den kristne Kirke altid bærer i sig, ogsaa ud igennem Dødens sorteste Nat.

I vore Dage anvendes Fakkeltog mest for at hædre og takke fortjente Medborgere eller til Minde om mærkelige Begivenheder.

Her paa Vestbirk Højskole bliver vi Lærere fra Morgen til Aften mindet om gamle Elevers Taknemlighed. Vi holder jo hver Dag Foredrag foran det store dejlige Billede fra Eder: Dannevirke bygges! Paa Væggene hænger min gamle, kære Ven Martin Kristensens Kultegninger af Grundtvig, Ingemann, Kold, Termansen, Jacob Kr. Lindberg o. fl., som I har skænket os. Ved Jubilæet kom I med de to herlige Malerier, som pryder Anton Hansens og min Dagligstue. Statuer, Buster og andre Kunstværker har I forskønnet min Dagligstue og mit Arbejdsværelse med.

Ikke at forglemme Ford-Bilen, som bringer mig til at tænke paa Jer, hver Gang jeg suser ud til Møder. Den har staaet stille nu en lille Tid; men det ser ud til, at den snart kommer igang paany.

Jeg kan ikke i denne Stund tilbageholde den Bekendelse, at Eders taknemlige og varme Følelser har ofte i de nævnte 40 Aar været det menneskelige Middel, hvormed jeg blev holdt oppe gennem mit Livs Kampe og Trængsler. Digteren Kaa-lund sang til sin Hustru:

„Var Livet en Dans paa Roser,
mon alt da var bedre end nu?
Hvis ej der var meget at stride for,
hvad var da vel jeg og Du?“

Dette Vers har I hjulpen mig til at gaa og nynne paa.

Af mit fulde Hjerte takker jeg Eder for denne festlige Af-tenstund og for alt, hvad I har skænket mig, baade det, som alle kan se, men ogsaa for de Gaver, som ad usynlige Veje bevæger sig fra det ene Menneskehjerte til det andet. Guds Velsignelse følge Eder i Hjem og Virksomhed overalt, hvor I færdes. Den hvile over dette minderige Sted i Frem-tids Dage.

Det er mig en stor Glæde at se, hvorledes de, som nu fortsætter, daglig henter Kræfter fra de dybe Væld, som aldrig udtømmes.

Lad os saa, kære Venner, her ved Faklernes Skin raabe et kraftigt Hurra for Vestbirk Højskole — mit velvoksne Hjertebarn.

Den leve!“

Hurraraabene bruste, den store Forsamling sang: „Dejlig er Jorden“, hvorefter de mange tilrejsende indkvarteredes paa Skolen og i mange af Omegnens gæstfrie Hjem.

Søndagen begyndte som sædvanlig i Gymnastiksalen med en Gudstjeneste. Grønvald Nielsen talte i Aar ud fra et Ord af Jesus: „Saa værer da barmhjertige, som eders Fader i Himlen er barmhjertig“ — om den guddommelige og men-neskelige Barmhjertighed — en Tale, der var fuld af person-lige Bemærkninger til hele den Kreds af gamle Elever, som staar ham saa nær.

Under Elevforeningens Generalforsamling fremkom en tid-ligere Elev, Holger Jensen, Mejrup, med et Forslag om at samle et Beløb ind i den store Elevkreds for at faa et Billede

af Grønvald Nielsen malet til Højskolens Foredragssal. Forslaget vandt den mest levende Tilslutning i den store Forsamling, rundt omkring i Salen sprang gamle Elever op og udtalte deres Bifald.

Da hævdede der sig en Stemme om, at Anton Hansen skulde hædres paa samme Maade, og det blev anbefalet af flere af hans gamle Haandværkere.

Der blev straks paa Stedet samlet et betydeligt Beløb ind. Se iøvrigt om denne Sag i en selvstændig Artikel.

I Middagen deltog omkring 850 Mennesker, og der blev ind imellem Sangene holdt en Række korte Taler af Kristen Nørgaard, Grønvald Nielsen, Anton Hansen, Gaardejer Majlund, Højskolelærer Erik Gelting-Hansen og Landmand Kristian Jørgensen.

Ved Eftermiddagsmødet i Skoven holdt først Kristen Nørgaard et Foredrag om Højskolens Stilling for Tiden. Det findes trykt her i Aarskriftet.

Derefter talte Holger Budde-Lund om vor Kirkes Jubelaar, 1100 Aars Mindet for Kristendommens Indførelse i Danmark og 400 Aars Mindet for Reformationen og om Vekselvirkningen mellem Kirke og Folk ned til vore Dage.

Holger Bidstrup talte om de unges Haab og det Haab, man kan nære til de unge i vor Tid. Mange kalder den en syg Tid, men Ungdommen er ikke afblomstret, og der er mange lovende Tegn.

Bernhardt Berthelsen gik ud fra et Ord hos Zakarias Nielsen: „Hvad er der ved at leve, hvis der ikke er noget at hige efter“. Han talte om de mange Maal, Ungdommen higer efter, om den Modgang og Modstand, der møder de unge undervejs, om ikke at gaa paa en saadan Maade op i sit Arbejde eller trælbindes af Livets Goder, at man glemmer Livet selv.

Efter Hjemkomsten til Skolen deltog et lige saa stort Antal i Aftensmaaltidet som i Middagen — i Sandhed et Kæmpearbejde paa Husholdningens Omraade.

Og saa begyndte Biler og Cykler at glide af Sted til fjerne Egne.

Haandarbejde i Haven.

En Uges Tid senere havde vi Besøg af 100 Husmænd og Husmandskoner fra Aale og Omegn; de havde sagt, at de gerne vilde tilbringe en Eftermiddag og Aften paa Højskolen. Det var en udmærket Tanke, og det blev en meget hyggelig Sammenkomst. Først blev der drukket Kaffe, hvorefter der var Møde i Haven, hvor Nørgaard holdt et Foredrag om Dannelse og Grønvald Nielsen talte om de dybe Kilder i Livet, som aldrig udtørres. Efter Aftensbordet opførtes Eventyrspillet. Til sidst sluttedes der med et Par Taler og Aftensang ude paa Plænen.

De unge Piger havde faaet Lov til at indbyde deres Forældre til Søndag den 11. Juli. Vi var jo spændte paa, hvor mange der vilde komme. Det blev et stort Besøg. Om trent 90 Forældre og andre paarørende af Sommerens Elever fulgte Indbydelsen til dette Forældremøde; jeg ved om en Fader, der den Dag cyklede 22 Mil for at være med. Der var noget eget hjemligt over den Kreds, og fornøjeligt var det at se de unge Piger vise Slægtningene om paa deres Skole. Nogle af dem havde selv været Elever her paa Højskolen for mange Aar siden, medens andre saa disse Egne for første Gang.

Idyl fra Haven.

Der begyndtes om Eftermiddagen ved et meget livligt Kaffebord, hvorefter hele Forsamlingen gik ud til Mødet i Haven, hvor Nørgaard bød velkommen og talte til Indledning om et saadant Samværs Værdi.

Efter ham holdt Grønvald Nielsen et Foredrag om vore Hjem og deres afgørende Betydning for det enkelte Menneske i Barne- og Udviklingsaarene, ja, gennem hele Livet, og deres Betydning for det hele Land.

Eleverne sang bagefter nogle flerstemmige Sange. Tiden efter det festlige Aftensbord blev benyttet til Smaature i den nærmeste Egn og til Samvær i Haven.

Ved Solnedgangstid opførtes endnu en Gang Eventyrspillet fra Elevmødet; det morede naturligvis Forældrene at se deres Døtre i de forskellige Roller, der blev saa kvikt og nydeligt udført.

Efter Aftensangen i Haven rejste de fleste hjem igen.

Dagen efter deltog vi i det store kirkelige Møde i Horsens, hvor Talerne i Aar var Biskop Sørensen, Stiftsprovst Hjortkjær og Højskoleforstander Holger Begtrup.

**Sønderjydebesøg
paa Vestbirk Højskole 5.—6. Juni.**

Efter Opfordring her fra Højskolen gik de sønderjyske Foreninger i Horsens og Silkeborg sammen med os om at indbyde et halvt Hundrede Sønderjyder til en Tur til disse Egne. Det var Folk fra Egnene lige nord for den nuværende Grænse, Sognene paa Strækningen mellem Tinglev og Tønder.

Genforeningens Fest var herlig, men den er længst forbi; nu gælder det om at vise, at den ikke, som man kan høre udtalt, bare var en Festrus, men at der fra vort Folks Side ligger en ærlig Vilje bagved, en Vilje, til helt, folkeligt, hjerteligt, aandeligt at genforene det, som hører sammen, men som dog i saa mange Aar var voldeligt adskilt.

Den lille Del af vort Folk, som stod mod Syd midt i Brændingen, maatte nødvendigvis lide meget. Den blev nok paa en Maade hærdet i den daglige Strid, saa den strittede inod og protesterede, men i Længden kan man ikke leve af Protester, der skal mere til. Aandeligt og folkeligt blev den forsømt og underernæret, og derfor er det en Pligt for os, der har haft det bedre, at vise dem dernede i de udsatte Egne, at de ikke alene er kommet indenfor Danmarks Statsgrænse, men at de er kommen hjem, hvor de virkelig hører hjemme, hos det danske Folk.

Den Genforening sker ikke paa nogle Maaneder eller et enkelt Festaar; her ligger der Aars Arbejde for det danske Folk, et Arbejde, der kræver Tillid og taalmodig Udholdenhed.

Vi maa huske, at fremmede Kræfter nu engang er kommet indenfor vort Folkelegeme, og at de som en Sygdom søger at bryde ned, hvad vi nord fra bygger op.

Saa var det da vor Tanke at glæde nogle af vore Landsmænd fra Grænseegnene, hvor Dansk og Tysk mødes, lære dem et betydeligt og særpræget Stykke af det øvrige Danmark at kende og fremme Forstaaelsen og Fællesskabet mellem dem og os og derved om muligt give et beskedent Bidrag til det fælles Genforeningsværk.

Efter et Døgns Ophold i Horsens kom de 4 store Biler

Sønderjydebesøget — første Bil ankommet.

til Vestbirk Grundlovsdagen Kl. 2 $\frac{1}{2}$, modtaget af Højskolens Elever med en Sang. Man gik straks til Kaffebordene og derfra i sluttet Trop til Rasmus Knudsens Skov, hvor Vestbirk Ungdoms- og Idrætsforening holdt sin Grundlovsfest.

Kristen Nørgaard bød Forsamlingen og ganske særlig Gæsterne velkommen.

Han gik derefter over til at omtale den økonomiske Krise, som for Tiden plager Landbruget ganske særlig i Sønderjylland, fordi Sønderjyderne samtidig med det almindelige økonomiske Tryk tillige har den Opgave at lægge deres Landbrug om efter de nye Tarv. Han drog en Sammenligning mellem det danske Landbrugs Krise i 80'erne i forrige Aarhundrede, da den danske Landmand med England for Øje maatte omlægge Driften til Flæske- og Smørproduktion. Som den Tids Mennesker med Nøjsomhed arbejdede sig igennem den vanskelige Tid, maa I og vi gøre det nu, og saadanne Tider kan endda tit i aandelig Henseende være de frugtbarste for et Folk.

Som det er bedst for tyske Mennesker at være i Tyskland, er det bedst for danske at være i Danmark; den Genforening, der begyndte i 1920, maa derfor stadig fortsættes, til vore

De sønderjyske Biler — Somren 1926.

Landsmænd, i alle Maader aandeligt som materielt, er hjemme her. Taleren hævdede især Højskolens store Betydning for den aandelige Genforening. Den har været Sønderjydernes bedste Støtte lige fra 1844 og til denne Dag; den og Sønderjyderne nord som syd for den nye Grænse kan slet ikke undvære hinanden i Fremtiden, om den fælles Sag skal fremmes.

Den kendte unge Sønderjyde, Gaardejer Peder Gad fra Hejsel, holdt nu et ypperligt Foredrag om Landbrugets Stilling nede i Tønder Amt.

Efter 1864 havde vi først den store Udvandring af de unge fra vore Egne, og det blev vanskeligt at faa passet Landbruget. Saa fik vi Udvandringen standset, og vi tog os sammen, og det gik fremad for os paa alle Punkter til Trods for Tyskernes overvældende Bestræbelser for at slaa vor Bevægelse ned — ja, selv ved at prøve at købe os ud, men det var forgæves. Og skønt der ikke er noget at prale af, gav det os alligevel en stærk Selvbevisthed, som vi har noget af endnu.

Saa kom Krigsaarene — en helt anden Tid; man er glad, naar man kan sige, at man er kommen igennem den, saa

De sonderjyske Gæster.

man dog kan være det bekendt. Nu trænger Sønderjyderne til Stilhed efter den voldsomme Storm.

Befolkningen dernede er ikke taget til i Tal siden 1864 paa Grund af Udvandringen, Krigen og Landbrugets Form — Kvægopdræt. En Ejendom dernede paa en 30—40 Tdr. Land er et Husmandssted; en almindelig Bondegaard er paa 100-150 Tdr. Land og havde tidligere kun ca. 8 Køer foruden det det betydelige Opdræt. De fleste Ejendomme kan let drives op til at yde det 3—4-dobbelte, naar de bliver drevet efter dansk Mønster. Nu er vi ved at lægge det hele om i den Retning, saa vi kan frembringe Smør og Flæsk. Men det er svært, for Krigen har udpint os, vore Værdier gik sydpaa — til Gengæld fik vi værdiløse tyske Papirpenge. Vore Midler er nu for smaa; derfor er der kun én Vej frem, nemlig en Udstykning eller rettere et Bortsalg af noget af Jorden fra de større Gaarde.

Der er kun saa faa Husmandssteder dernede, og heroppe er der Mangel paa Jord. Vi vil paa den Maade opnaa at faa rede Penge til Omlægning af Driften paa en noget formindsket Gaard, og de, der kommer ned til os, vil kunne faa en Ejen-

dom med ret god Jord til en ret billig Pris. Og de Nybyggere, der kommer ned til os — vi har allerede faaet flere af den Slags Folk — vil samtidig med, at de bliver selvstændige, paa en økonomisk og fornuftig Maade kunne gøre en god Gerning ved at virke som Vejvisere ind i det nye for de sønderjyske Landbrugere; for det er slet ikke saa nemt for Folk dernede at faa sig til at lægge om fra det tilvante. Men de vil ogsaa kunne betyde en Hjælp for os til at komme dansk Folkeliv og Aandsliv paa nærmere Hold. Der er fra den danske Regerings Side givet os udmærkede Rammer med Hensyn til Skoler og andet, nu gælder det om at faa det rigtige levende danske Folkeliv til at slaa Rod nede hos os, hvor der er slaaet saa mange Huller i den unge Slægt. Det vil være en Opgave at tage op for en og anden ung heroppe fra.

Holger Budde-Lund talte tilsidst om Værdien af en saadan Rejse og om den Hjemfølelse, vi gerne vilde, at Sønderjyderne nu skulde have, saa de rigtig kunde føle, at de, skønt Grænseboer, boede midt i deres Folk — og videre om den Samarbejds Dag, der nu var inde, hvor vi skulde dele ondt og godt med hinanden, saa at vi daglig øver os i at leve, hvad vi saa tit har sunget i Festens Øjeblikke:

Mig fryder din Ros, din Ære,
 mig knuger din Sorg, dit Savn,
 hver Glans, hver Plet vil jeg bære,
 som falder paa Danmarks Navn.

og

om Trængsel og Nød du fristed',
 jeg elsker dig lige ømt.

Efter et hyggeligt Samvær ved Aftensbordet holdt Grønvald Nielsen en Oplæsning, hvorefter man gik ud til en Forfriskning i den straalende illuminerede Have sammen med Værterne, idet en hel Del af Beboerne i Vestbirk med vanlig Gæstfrihed husede Gæsterne for Natten. I Haven sang Højskolens Elever forskellige Sange, hvorefter hele Forsamlingen sluttede Dagen med et Par Sange i Fællesskab.

Søndag Formiddag holdt Grønvald Nielsen efter Morgengudstjenesten paa Skolen et livfuldt Foredrag om Bondedig-

teren Mads Hansen og hans folkeopdragende Gerning i Sydfyn. I et Par Timer viste Formanden for den stedlige Husmandsforening, Husmand Martin Johansen, Gæsterne nogle veldyrkede Husmandsbrug.

Kort efter Middagen paa Højskolen brød Sønderjyderne op — efter at en af dem havde haft Ordet for at tolke Gæsternes Glæde og Tak — og tog over Ry, hvor Nørgaard, efter at have talt om den paa historiske Minder saa rige Egn, foreviste den minderige Kirke. Og saa af Sted til Himmelbjerget; ved Kaffebordet i Hotellet blev der fortalt om Stedet og dets Historie, inden vi gik ud for at se det med Rette saa navnkundige Stykke Danmark, som det laa dér i den straalende skønne Sommereftermiddag. Nede ved Søen tog Redaktør Sophus Sørensen og et Par andre Repræsentanter for Silkeborg By og den sønderjyske Forening imod Sønderjyderne, som en Damper lidt efter gled af Sted med ad Silkeborg til.

Besøg af Østjysk Højskolekreds.

Der findes noget, der hedder „Østjysk Højskolekreds“, og som samles én Gang om Aaret, altid den 1. August, naar Sommerskolen lige er sluttet. Kredsens væsentligste Formaal er at give Højskolefolkene Lejlighed til at lære hinanden at kende og til at drøfte Emner, der er af fælles Interesse for dem. Hvert Aar indbyder en af Skolerne de andre som Gæster, og i Aar var det Vestbirk Højskole, som havde den Glæde at være Vært.

Det var en ret stor Kreds, der havde fulgt Indbydelsen og samledes her ved Middagstid til et livligt Middagsbord, hvor Forstander Christensen-Maarsøe fra Ask Højskole indledte en kort Forhandling om Højskolen og de arbejdsløse, hvorefter man udvekslede sine Erfaringer fra sidste Vinter angaaende det Spørgsmaal, og de gik alle i gunstig Retning.

Bagefter indledte Kr. Nørgaard i Foredragssalen en Forhandling om „Højskolens Opgaver i Grænseegnene“. Han betonede den store Betydning, det har, at Højskolen stadig som i gamle Dage har Føling med vor nationale Sag mod Syd, og at det gælder om, at den unge Slægt af Højskole-

folk, der er kommet frem under og efter Verdenskrigen, gør noget for at sætte sig ind i de i mange Maader ændrede Forhold dernede og i det hele tage den Sag op paa en ny og frisk Maade.

Adskillige deltog i Forhandlingen bagefter, navnlig gav Højskolelærer Ejerslev, der nu er i Arbejde dernede som Vandrelærer, et vægtigt Indlæg.

Inden Aftensbordet var Selskabet en Tur til de nye Søer i Vestbirk, og efter det begyndte de fleste at bryde op, da mange havde langt hjem.

8 Dage paa Højskole.

For anden Gang indbød Vestbirk Højskole i Aar til en Uges Højskoleliv. Der kom 45, hvoraf nogle var tidligere Elever, som det var en stor Glæde at se igen en lille Tid, men vi vilde jo gerne have haft, at der skulde have været nogle flere Byfolk blandt Deltagerne, end der var i Aar. Iøvrigt var det en god Kreds, som hurtigt fandt sammen og fik Fornøjelse af Samværet. Næsten alle Livets Aldre var repræsenteret, idet der var en lille Pige paa 8 Aar og en Dame paa 71 som Yderpunkterne, og den gamle Dame deltog med Liv og Lyst i Timerne og det selskabelige Samvær. Men mest var det naturligvis unge og yngre Mennesker, Kvinder og Mænd.

Der var som i Fjor to Foredragstimer hver Dag om Formiddagen; endvidere var der mellem disse to Timer enten en Times Indøvelse af Sange eller ogsaa af Sanglege. Flere Timer er der ikke, da vi maa gaa ud fra, at de fleste er kommet for at holde Sommerferie samtidig med, at de faar et lille Indtryk af, hvad en Højskole er.

Om Eftermiddagen var der mindre Ture i Skolens smukke Omegn og større Ture til Ejer Bavnehøj og Himmelbjerget-Sukkertoppen. Om Aftenen skiftede det med Oplæsning, Musik, Opførelse af H. C. Andersens lille Stykke: „En Nat i Roskilde“, og Sanglege i det fri, ja, og den sidste Aften et muntert og festligt Chocladegilde.

Jubilæumsfest for gamle Elever

og

Efteraarsmøde.

(Efter et Avisreferat).

Ideen med hvert Aar at samle dem, der holder 25 Aars Jubilæum, er slaaet godt an.

I Aar var der ca. 50 gamle Elever, der havde efterkommet den Indbydelse, og som samledes i Højskolens Spisesal Lørdag Aften, og her fik man nogle rige og hyggelige Timer sammen, hvor personlige Taler og kraftig Sang vekslede; alt vidnede om, at man drak af de dybe, fælles Minders Kilde.

Efter at Forstander Kr. Nørgaard havde holdt en lille Velkomsttale, fremdrog Grønvald Nielsen en Række gamle Minder, baade af fornøjelig og alvorlig Art, som nu han paa sin særegne Maade kan gøre det.

Af „de 25-aarige“ havde Lærer Karl Jensen, Stenderup, Snedkermester Bundgaard, Klejstrup, og Gaardejer Søren Skovbølling, Haarup, Ordet; sidstnævnte hørte til en endnu ældre Aargang. Alle fremdrog gamle Minder og udtalte en dybt-følt Tak for, hvad den gamle Skole havde givet dem.

Den lille Fest, hvor man mærkede Fællesskabet i saa rig en Grad, blev en naturlig og god Indledning til det egentlige Efteraarsmøde, der begyndte Søndag Eftermiddag med, at Forstander Kr. Nørgaard, efter at have budt den store Forsamling Velkommen, talte over Emnet: At være stille. Forstanderen fremhævede Nødvendigheden af at skaffe sig Ro og Stilhed, hvis vort aandelige Liv skal bringes i Vækst, nævnte ligeledes nogle Eksempler paa, hvorledes Gud i sin Førelse ofte maatte lade Menneskene gennemgaa Stilhedens Skole for at faa dem i Tale. Forstanderen sluttede sit Foredrag, dette Foredrag, som havde saa stærkt Bud til Tidens forjagede Liv, med at udtale Ønsket om, at den Nedgangstid, vi er inde i nu, maatte lære os „at søge sig selv og Gud og være stille“.

Forstander J. Appel gav derpaa en interessant Skildring af Georg Brandes' religiøse Ungdomskamp, hvis Resultat blev

den Lære, som de Unge var saa stærkt optaget af en Tid. — Vanskeligheden for Tidens Religion er ikke, at de Unge vil holde paa Brandes' Lære, men ligger deri, at de Unge vil nøjes med religiøse Strømninger og ikke gaa i Dybden.

Søndagens sidste Taler var Forstander U. Grosen, der paa en særlig frisk Maade talte om Forholdet mellem Danmark og Norge. Taleren mindede om alt det, vi havde at være fælles om, og derfor maatte ikke Smaating og Snæversynet hed adskille de nordiske Folk.

Efter Morgenandagten Mandag Morgen fortsattes med, at Forstander Grønvald Nielsen holdt et stemningsfuldt Foredrag, hvori han dvælede ved Barndoms- og Ungdomsminder, og fremdrog i særlig Grad Mindet om Pastor Vilh. Birkedal og Indvielsen af Ryslinge Valgmenighedskirke.

Eftermiddagsmødet fortsattes med Foredrag af Redaktør Christiansen, Flensborg, der med førstehaands Kendskab kunde give en gribende Skildring af Danmarkens smerteblandede Historie dernede.

Sidste Taler var Pastor Noring, der talte over et religiøst Emne, dvælede navnlig ved: Hvad er Bibelen?

Om Aftenen læste Pastor Noring op, og efter den udmærkede Oplæsning havde Forstander Nørgaard sikkert hele Forsamlingens Tilslutning, da han udtalte sin Tak for de rige Dage, hvor vi havde været samlet om nogle af de Herligheder, som Livet hernede har at byde paa.

Højskolen i det amerikanske Højlandsfolk.

Med de amerikanske Damer, som besøgte Vestbirk Højskole en Tid for 4 Aar siden, har vi stadig Forbindelse. De holder os Skridt for Skridt underrettet om den Højskolebevægelse, de har sat i Gang derovre, og vi har ogsaa hørt lidt fra Holger Bennike, som i Sommer gæstede dem en Ugestid.

I tre Aar har de nu siden deres Hjemkomst talt og skrevet til det Højlandsfolk, som de fra gammel Tid er knyttet til med saa mange Baand, om den danske Højskole og om

Ønskeligheden af at faa noget lignende i Gang blandt Befolkningen i disse Egne, og de har nu fundet en Egn, hvor der er et virkeligt Ønske blandt Beboerne om at faa en saadan Skole som en Hjælp til at bygge og højne Livet iblandt dem.

Det har givet sig Udslag i, at en enkelt førende Mand har skænket 22 Tdr. Land god Jord, hvoraf noget er skovbevokset.

En tilgrænsende Landejendom paa 55 Tdr. Land med Bygninger er blevet købt, og der er lovet endnu et Stykke Skovland som Gave. Endvidere har 116 af Beboerne givet Løfte dels om Pengebidrag, dels om Bygningstømmer, Telefonpæle, Kampesten, Brændsel o. s. v. og dels har mange af dem lovet at give deres Arbejdskraft gratis en Tid. Det er tydeligt, at man vil løfte i Flok for at faa den Skole rejst. Og selvfølgelig betyder det langt mere end selve Bidragene maalt i Penge, hvad den gennemgaaende meget smaat stillede Befolkning selv yder til Sagen. Men Hovedbidragene udredes af forskellige Kirkeorganisationer og Carnegiefonden.

Det er i Staten Nord Carolina, Skolen rejses, i Cherokee Amtet, hvor i gamle Dage en af de berømteste Indianerstammer levede, og den skal hedde John C. Campbells Folkehøjskole — opkaldt efter den Mand, der i 25 Aar var en ivrig Foregangsmand for alt aandeligt Liv og Virke i disse Egne. Han havde Tanken om en saadan Højskole (se Aarskriftet for 1923), men døde, inden han kunde faa den udført. Nu rejser hans Hustru Skolen og lader dens Navn minde om ham.

Endnu findes kun Udenværkerne — selve Skolebygningen er endnu ikke rejst — dog er de vist nu ved at være i Gang med den. Men Bygningen, der hører til Landbruget, og forskellige mindre Bygninger har de dog — bl. a. et Tømmerhus af den Slags Nybyggerne brugte; det skal bruges som Museum og udstyres efter den Tids Skik og staa som et Minde om Nybyggertiden.

I Sommer blev der holdt et lille Kursus paa et Par Uger, for at give Folk i Egnen en Forestilling om Skolens Virke-

maade, men selve Skolen vil næppe kunne begynde før om et Aarstid. Dels har man ikke alle Pengene, dels er der saa meget at ordne og forberede, før man kan tage fat.

Landbruget er allerede godt i Gang; det skal drives som et Mønsterbrug. Det er Holger Bidstrups Broder, Georg Bidstrup, der for et Par Aar siden var Gymnastiklærer her paa Højskolen en Vinter, som leder det, og han skal ogsaa føre Bukhs Gymnastik ind paa Skolen. „Han har allerede naaet Vidundere med Hensyn til Farmen“, staar der i et Brev, jeg lige har faaet.

Ogsaa en Forstmand er knyttet til Skolen; han skal lære Befolkningen at bevare og pleje deres Skove. Brænde er dér det eneste Brændsel, og Folk har hugget hensynsløst.

Der er Ild og Begejstring over det Foretagende — de skal nok faa det ført igennem trods alle Vanskeligheder.

Holger Budde-Lund.

Til gamle Elever!

De, der var med til elevmødet i sommer, vil erindre, at der på forslag af Holger Jensen, Mejrup, Holstebro, og snedker Søren Larsen, Vægger, blev bestemt at lade et billede af Grønvald Nielsen og Anton Hansen male til ophængning i højskolens foredragssal til minde om de to mænds fortjenstfulde arbejde i de 40 år, de har virket ved skolen.

Udgifterne til disse maleriers fuldførelse skulde skaffes til veje ved fri bidrag fra gamle elever, indsamlet ved tillidsmænd blandt dem. Jeg påtog mig at udsende en opfordring, som findes trykt efter dette, og modtage de indkomne beløb, og satte en frist for indsamlingens slutning til 15. oktober d. å. Tillidsmændene blev i forening med nogle af elevforeningens bestyrelse udtaget af elevforeningens medlemsliste, og til disse, såvel som de, der ved elevmødet meldte sig frivillig, blev der udsendt 400 opfordringer. Da man ikke er vis på, at det er kommen til alle gamle elevers kundskab, og jeg ikke har hørt fra mange af tillidsmændene, vil jeg ikke undlade herved at meddele, at der endnu, indtil 15. Januar, kan sendes bidrag til malerierne til mig og blive modtaget med tak, så meget mere, som vi endnu mangler ikke så få penge i den sum, som kunstmaleren forlanger, nemlig 4000 Kr.

Der er sikkert endnu mange, som gerne vil være med.

Vestbirk, 10. november 1926.

Søren Hansen.

I Anledning af, at det i Aar er 40 Aar, siden Højskoleforstander Grønvald Nielsen og Arkitekt Anton Hansen begyndte deres Virksomhed ved Vestbirk Højskole, blev der ved Elevmødet nu i Sommer, af Holger Jensen, Mejrup, Holstebro, og Snedker Søren Larsen, Vægger, foreslaet at lade et Bil-

lede af hver male til Ophængning i Højskolens Foredragssal. Til Afholdelse af Udgifterne derved tænkes der, i Erkendelse af det velsignelsesrige Arbejde, de to Mænd har udført, foretaget en Indsamling af frie Bidrag ved Tillidsmænd blandt gamle Elever, og med Hensyn til Anton Hansen især blandt Haandværkere, som har været paa Tegneskolen. Det vil koste 2000 Kr. for hvert Billede. Ved Elevmødet indkom straks ca. 550 Kr. Det vilde være et smukt Minde om disse to Mænds Arbejde, og da der ved Elevmødet var stor Interesse for Sagen, udsender vi denne Opfordring til Dem, i Haab om, at der maa blive gjort et Arbejde for at indsamle Beløbet hos de mange, som føler sig i Taknemlighedsgæld til Vestbirk Højskole.

Vi skal gøre, hvad vi kan for at faa en virkelig dygtig Kunstmaler til at male Billederne, og vi haaber at kunne faa dem færdige, saa de kan afsløres ved Elevmødet 1927, da Grønvald Nielsen fylder 70 Aar det følgende Efteraar. Bidragene, med Fradrag af Porto, bedes sendt til Søren Hansen, Vestbirk pr. Vestbirk inden 15. Oktober d. A.

September 1926.

<i>Holger Jensen,</i> Mejrup, Holstebro.	<i>Søren Larsen,</i> Snedker, Vegger.	<i>Fru Karen Thygesen Jørgensen,</i> Ferritslev, Ullerslev.
<i>Kr. A. Lange,</i> Seminarieforstander, Vejle.	<i>Kristian Hansen,</i> Tømrer, Vestbirk.	<i>N. Daubjerg,</i> Jydsk Andelsfoderstoffor., Aalborg.
<i>Rasmus Jørgensen,</i> Gaardejer, Lundum.	<i>Peter Olsen,</i> Rosbjerggd., Rørbæk.	<i>Fru Eli Nielsen,</i> Strandgaard, Tranderup, Skjelskør.
<i>Mads Markussen,</i> Hjortsvang, Tørring.	<i>Kristian Jørgensen,</i> Mausing, Kjellerup.	<i>Mads Poulsen,</i> Tømrer, Lemming, Lemming.
<i>Frk. Marie Bæk Petersen,</i> Friskoleseminariet, Elbæk, Søvind.	<i>Frk. Ingeborg Tholstrup,</i> Refsvindinge,	<i>Anders Søgaard Mortensen,</i> Torp, Østbirk.
<i>Martinus Larsen,</i> Friskoleseminariet, Elbæk, Søvind.	<i>Frk. Marie Thoustrup,</i> Hunborg Friskole, Sjørring.	<i>Otto Hansen,</i> Gaardejer, Hedensted.
<i>Frk. Ragnhild Bonde,</i> Skovlide, Lyngaa, Lerberg.	<i>Frk. Asta Mikkelsen,</i> Fredegaarden, Sortebro.	
<i>Frk. Anna Lauridsen,</i> Børnehj., Rostrupvej, Kbhvn.		

Frk. Thora Hollesen,
Lærerinde, Lund, Rødvig.

Kristian Thoustrup,

Sogneraadsf., Møltoft Mejrup, Holstebro.

Niels Arvad Nielsen,

Arvadg., Brande.

Bestyrelsen for Elevforeningen:

Fru Karen Sodborg Hansen,

Vestbirk.

B. Berthelsen,

Landbrugslærer, Vestbirk.

Hans Mikkelsen,

Gaardejer, Haarup, Brædstrup.

Harald Jensen,

Tømrer, Vestbirk.

Søren Hansen,

Formand for Elevforeningen.

Smaanoter.

Efteraarsmødet og Jubilæet

til næste Aar er sat til Dagene 18.—20. Sept. Vi har altsaa bestemt os til igen at prøve med at holde Efteraarsmøde i tre Dage — eller „3 Dage paa Højskole“, som nogle nu kalder det. Der er saa mange af vore gamle Elever, især af de ældre Aargange, der ikke kan komme til Elevmødet i den travle Sommertid, og vi vilde da gerne gøre det saadan, at de kan faa nogle gode Dage sammen med os her i Sept., efter Høsttravlheden, den Tid, da i alle Tilfælde Landboerne er bedst oplagte til at rejse ud til Møder.

Vi begynder Søndag den 18. Kl. 4, men jeg gør opmærksom paa, at der samme Dags Formiddag er Gudstjeneste i Træden Valgmenighed, hvor Pastor Thygesen jo prædiker, saa I kan ogsaa faa Lejlighed til at høre jeres gamle Lærer i Kirken.

Af fremmede Ordførere har vi Lovning paa Pastor *Gamborg*, Ø. Tørslev, Seminarieforstander *Vinther*, Silkeborg, og de to Højskoleforstandere *Holger Begtrup* og *Johs. Monrad*.

Jubilæet for de gamle Elever har vi de sidste Aar haft megen Glæde af, men der er en Del, der har klaget over, at det har ligget Aftenen før Efteraarsmødet begyndte, fordi de gerne vilde have noget af det med ogsaa, selv om de kun kunde være her een Dag. Vi har derfor bestemt os til at flytte det til den sidste Dags Aften, saa vi slutter Efteraarsmødet med dette selskabelige Samvær — det er jo da ogsaa mere naturligt end at begynde med det. Saa kan alle, der kommer til Jubilæet, faa i det mindste noget af Efteraarsmødet med ogsaa, men vi haaber, at de fleste bliver alle tre

Dage, saa vi kan faa et rigtig godt Samvær ud af det. Det gør hele Mødet saa rigt og hjemligt, naar de gamle Elever paa den Maade slaar sig ned her igen.

Den 1. Novb. i Aar var det, som I alle ved, 40 Aar siden, at Grønvald Nielsen og Anton Hansen begyndte deres Livsgering her i Vestbirk, og det vil da sige, at vi nu ogsaa glæder os til at holde Jubilæum for „de 40-aarige“ Elever sammen med det, vi holder for de „25-aarige“. Men da vi egentlig er kommen bag efter med dette, saa indbyder vi nu til September 1927 baade Holdene fra *Vinteren 1886—87* (altsaa Grønvald Niensens første Hold) fra *Sommeren 1887* og fra *Vinteren 1887—88*, og saa „de 25-aarige“ fra *Sommeren 1902* og fra *Vinteren 1902—03*. Vi haaber da, at der bliver mange at holde Fest for, og selvfølgelig er andre gamle Elever og Venner, der er med til Efteraarsmødet, ogsaa velkommen til Jubilæet.

K. N.

Vestbirkkredsen i København

har fortsat sit Arbejde med at samle de gamle Vestbirkelever, der for en Tid har Pladser i København eller ligger inde som Soldater. Den Kreds har bragt Glæde og hjemlig Hygge til efterhaanden ikke saa ganske faa Landboere inde i den store By. Flere af Lærerne her fra Skolen har talt i Kredsen i det sidste Aar.

Formanden, Frk. Anna Lauridsen, der nu i flere Aar har gjort et trofast Arbejde for Kredsen, modtager Indmeldelser; hendes Adresse er Børnehjemmet, Rostrupsvej 3, Københ. F.

Grønvald Niensens Bøger.

Naar I nu skal købe Julegaver, saa glem ikke Grønvald Niensens Bøger, som jo overalt i Bladene har faaet den smukkeste Omtale.

Indtil Genforeningen gik alt, hvad han tjente med sin Pen, ned til Sønderjylland. Nu bliver det brugt til Grundtvigs Mindekirke.

„Breve til mine Elever“ faas kun hos Forfatteren. Alle de andre kan ogsaa købes i Boghandelen.

„I de unges Lejr“	Kr. 3,00
„Gladstone“	„ 1,50
„Minder fra min Barndom og Ungdom“	„ 5,50
„Talt og skrevet“	„ 3,75
„Breve til mine Elever“	„ 2,00

Boldspil og Stafetløb,

særlig egnede til Brug i Sal — hedder en lille fikst udstyret Bog, som Holger Bidstrup har udgivet, og som kan faas hos Forfatteren for 1 Krone. Til mange af Boldspillene er Deltagernes Opstilling vist i Tegninger. Der vil sikkert være adskillige Ledere af Gymnastik og Idræt, der vil være glade for et saadant Hjælpemiddel.

Kære gamle Elever!

Disse linjer skulde gerne bringe en oprigtig og varm tak til alle, som sendte mig hilsen på min fødselsdag eller på mange andre måder har opmuntret mig i det svundne år.

Glædelig Julefest!

Guds velsignelse fra dag til dag i det ny år!

Lev vel!

Eders hengivne gamle lærer

GRØNVALD NIELSEN.

Kære gamle Elever!

Alle vi underskrevne sender jer vor Tak for al Venlighed i det forløbne Aar og vore bedste Ønsker om en glædelig Jul og et godt 1927.

Sofie og Anton Hansen.

Erik Gelting-Hansen.

Karen og Kristian Hansen.

Marie og Thyge Thygesen.

Valborg Jensen.

Kirstine Rind.

Maren Andersen.

Meta og Holger Bidstrup.

Kathrine og Bernh. Berthelsen.

Vilhelmine og Holger Budde-Lund.

Regnskab

fra 1. Juni 1925 til 1. Juni 1926.

Indtægt:	Kr. Øre
Kassebeholdning	1079 08
Tilbagebetaling fra Trykkeriet	24 15
Medlemsbidrag	5375 15
Solgte Aarsskrifter	110 25
Overskud i Brugsforeningen	54 90
Renter fra Anton Hansen og Girokontoret	74 33
Gave fra Martin Friis Hansen, Amerika.....	10 00
	Kr. 6727 86

Udgift:	
Understøttelse til Karlene 1925—26.....	525 00
do. - Pigerne i 1926.....	360 00
Postoprævningsblanketter	104 10
Frimærker til Oprævning og Forsendelse.....	1260 00
Korsbaand.....	30 00
Fragt af Aarsskriftet.....	57 16
Trykning af Aarsskriftet	2960 00
Fotografier til Aarsskriftet	3 50
Papir, Gummibaand, Konvolutter	6 34
Kundgørelser	40 27
Medlemsbidrag i Brugsforeningen.....	14 00
Porto.....	17 55
Formandens Løn	300 00
Kassebeholdning	1049 94
	Kr. 6727 86

Ovenstaaende Regnskab er revideret og fundet rigtigt.

Vestbirk, 20. Juni 1926.

Anton Hansen.

Holger Budde-Lund.

Medlemmer, der skifter Opholdssted,
bedes meddele det til Formanden inden 1 November,
samt hvilket Aar de har været Elev paa Skolen.

Medlemmer i Elevforeningen

af sidste Aars Skolehold

Vinteren 1925—26.

Andersen, Søren, Katbjerg, Mariager.

- Niels, Søby, Hou.
- Adolf, V. Vedsted, Ribe.
- Jens, Katbjerg, Mariager.
- Viggo Dall, Møldrup, Skanderborg.
- Arne, Sdr. Vissing.

Bak, Knud, Røgen, Sporup.

Bräuner, Kristen, Hvam, Kjellerup.

Bech, Jens, Nr. Skovgaard, Mejrup, Holstebro.

Broch, Kristian, Vrigsted Løgballe, Braaskov.

Buhl, Hagbarth, Murer, Dr. Dagmars Alle 7, Valby, København.

Böttcher, Christian, Lindved, Hornsyld.

Dam, Ejnar, Knudsbøl, Jordrup.

Dolleris, Povl, Stensvej, Odder.

Ebbesen, Karl, Terpling, Glejbjerg.

Gregersen, Gregor, Mosevraa, Oksbøl.

Hansen, Peter, Varnæs, Aabenraa.

- Karl V., Margaard, Maare, Ørbæk.
- Gunnar, Hvirring, Flemming.
- Otto, Hedensted, Daugaard.
- Poul, Voel, Gjern.
- Johannes, Kobakken, Klim.
- Karl Andreas, Rens, Jydevad.
- Hans, Murer, Toftlund.

Henriksen, Valdemar, Vestbirk.

Hjort, Skjold, Brogaard, Hørning.

Holst, Otto, Vesløs, Vesløs.

Jacobsen, Hans, Ulkjær, Lindved.

Jensen, Alfred, Højvang, Hinnerup.

- Sigurd, Pederstrup, Kjellerup.
- Holger, Søgaarden, Lemvig.

- Jensen, Kristian Th., Vestergaard, Tarp, Sdr. Felding.
 — Niels C., Højbjerg, Rødkjærbro.
 — Hans M., Sdr. Nissum, Ulfborg.
 — Herman, — —
 — Thomas, Holbergsgade 5, O. V. G., Aarhus.
 — Georg, Haislund, Borbjerg, Holstebro.
- Jespersen, Peder, Vestbirk.
- Jochumsen, Aksel, Gislinge, Gislinge.
- Justesen, Kristian, Svejstrup Mark, Alken.
- Carlsen, Niels P., Lyksborg, Lyksborg.
- Clausen, Aksel, Skottemarke, Holeby, Lolland.
 — Søren, Bolhede, Nordenskov.
- Kristensen, Karl, Mønsted, Sparkjær.
 — Albert, Yderik, Sig.
 — Karl J., Glænø, Sdr. Bjerre.
 — Kristen A., (J. Kristensen) Hurup.
 — Meinert, Vesterbæk, Sig.
 — Holger Vaisgaard, Gislinge, Sjll.
- Kirk, Jens, Kjelstrup, Thisted.
- Knudsen, Mads, Agerbæk.
- Kjærsgaard, Kristian Jørgensen, Kjøljkær, Bredsten.
- Knøvl, Oskar, Astrup, Malling.
- Mikkelsen, Harald, Sinding, Skægkær.
- Mortensen, Magne, (Gertrud Mortensen), Svinballe, Hundslund.
- Mouritsen, Aage J., Rind Mejeri, Herning.
- Nielsen, Peter, Jelling, Jelling.
 — Johannes B., Faaborg, Varde.
 — Karl Brogaard, Glejbjerg.
- Nordentoft, Henry, Tilsted, Thisted.
- Nysted, Lars, Alstrup, Hjerimitslev.
- Olesen, Fridlev, Døstrup, Døstrup.
- Overgaard, Viggo, Lundholm, Maabjerg, Holstebro.
 — Niels, Skjolddelev, Hinnerup.
- Pedersen, Andreas, Hover, Vejle.
 — Erik Skov, Risbøl, Hovborg, Holsted.
 — Søren, (Jens Søgaard), Galten, Hadsten.
 — Andreas, Ullerup, Hurup.
 — Arne Vesterskovgaard, Oldrup, Hundslund.
- Petersen, Hans J., Aabenraagade 57, Flensborg.
 — Henry, Grumstrup, Hovedgaard.
- Rahbæk, Rasmus, Hessel, Ansager.
- Ravn, Johannes, Møllebjerglund, Langesø, Fyn.
- Rasmussen, Karl, Kastkærgaard, Gedved, Horsens.
 — Anton, Alken, Alken.

Sørensen, Kristian, Horn, Faarvang.
 — Kr. Hougaard, Bjerregaarden, Koed Mark, Ryomgaard.
 Tarpgaard, Marius, Vedersø, Ulfborg.
 Toftgaard, Anton, Esig, Rønde.
 Thomsen, Jens, Bøgely, Edslev, Hørning.
 Ullum, Thorvald, Nylund, Tørring.
 Vestergaard, Albert, »Dalsgaard«, Hillerslev.
 — Carl, Sennels, Thisted.
 Ølholm, Otto, Ebdrup, Kolind.
 Østergaard, Johannes, Tødsø, Nykøbing M.

Sommeren 1926.

Andersen, Anna, Korumgaard, Løgstør.
 — Augusta, Sæby, Glyngøre.
 Antonsen, Ebba, Damgaard, Bredsten.
 Bak, Kristine, Røgen, Sporup.
 Bjerre, Sigrid, Østbirk.
 Borgbjerg, Helga, Blegind, Hørning.
 Bruun, Mette, Hunborg, Sjørring.
 Ebbesen, Dagny, Barslund, Sdr. Hygum.
 Espersen, Meta, Brudager, Sortebro.
 Fast, Carla, Pillemark, Samsø.
 Føgh, Anna, Hørsted, Snedsted.
 Hansen, Esther, Dobbeltgaard, Alsø.
 — Karen Emilie, Øverup, Næstved.
 — Martha, Strynø, Strynø.
 — Clara, — —
 Hjord, Metha, Demstrup, Sjørslev.
 Jakobsen, Anna, Øster Velling, Langaa.
 — Helga, Torrendrup, Grevinge.
 Jensen, Gudrun, Mejrup, Holtebro.
 — Valborg, Naldal, Vestbirk.
 Johansen, Kamilla, Ingerslev, Hasselager.
 Jørgensen, Kathrine, Tindinge, Espe.
 Kaasgaard, Rigmor, Lundbæk, Ferring, Bonnet.
 Korgaard, Ragnhild, Farsø, Farsø.
 Kristensen, Agnes, Hørby, Hobro.
 — Johanne, Sofiendal, Aalborg.
 Christiansen, Karen, »Rast«, Egevej, Fredericia.
 Krog, Johanne, Bjerre Mark, Faaborg.
 Kjærgaard, Jutta, Tødsø, Nykøbing M.
 Larsen, Anna, »Stenold«, Bjerre Mark, Faaborg.
 Laursen, Jensine, Udby, Ørsted.
 — Ester, Asdal Mejeri, Horne.

- Lund, Margrethe, Tødsø, Nykøbing M.
 Madsen, Marie, Jerslev, Brønderslev.
 — Esther Egevang, Villa »Pan«, Skovbakkevej, Hasseris, Aalborg.
 Mathiesen, Karen, Sdr. Vissing.
 Mortensen, Signe, Døstrup, Døstrup.
 Mikkelsen, Hildegard, Egholt, Jordrup.
 Nielsen, Elly, Vestbirk.
 — Stense, Hjørring Mark, Hjørring.
 Nyholm, Ingeborg Jensen, Toelt, Kvistgaard.
 Nørskou, Johanne, Hvidbjerg, Hvidbjerg, Thy.
 Olsen, Dagny, Vium, Sjørsløv,
 Pedersen, Ella, Aastruplund, Brædstrup.
 — Anna, Tjerrild, Thorsager.
 — Gunhilde, Løgstrup, Løgstrup.
 — Magda, Næsborg, Løgstør.
 — Karen, Odde, Klim.
 — Anna, Ringgaard, Skyum, Hørdum.
 Poulsen, Johanne, Rauning, Rauning.
 — Astrid, Ellidshøj, Ellidshøj.
 Rasmussen, Signe, Sorring Mark, Toustrup.
 — Gerda, Hundslund, Hundslund.
 — Margrethe, Korsvej, Laasby.
 — Karen, »Kolden«, Søballe, Skanderborg.
 Rask, Marie, Tungelund, Thorsø.
 Stisen, Anna, Ulfbjerg, Skals.
 Skovhus, Thea, Blære, Blære.
 Solvang, Rebekka, Vejleby, Hørve.
 Svendsen, Jacobine, Stensig, Sædding.
 Sønderholm, Sigrid, Drantum, Brande.
 Sørensen, Nielsine, Højgaard, Aarslev, Randers.
 — Marie, Sortemose, Hornslet.
 — Elise, Borød, Sorø.
 — Sigrid, Ullerup, Thorup.
 — Karen, Assendrup, Daugaard.
 Tanderup, Ingrid, Rønbjerg, Rønbjerg.
 Trøglborg, Marie, Kobbervølgaard, Randbøl.
 Vestergaard, Karen Stenum, Brønderslev.
 — Astrid, Hillerslev, Hillerslev.
 von Qualen, Anna, Egvad, Røde-Kro.
-

Elevmødet

i 1927 bliver

Lørdag d. 25. Juni

og

Søndag d. 26. Juni.

Efteraarsmødet

bliver

Søndag d. 18., Mandag d. 19.

og

Tirsdag d. 20. September.

Der slutes Tirsdag Aften med et lille

Jubilæum

for Holdene fra 1886—87, 1887
og 1887—88; 1902 og 1902—03

Til alle disse Møder bedes man melde sig i Forvejen,
og hvis man vil bo paa Skolen, medbringe Tæpper eller
andet Sengetøj.

INDHOLDSFORTEGNELSE

GRØNVALD NIELSEN: Menneskesindet.....	3
KRISTEN NØRGAARD: Folkehøjskolen i disse Aar.....	23
THYGE THYGESEN: »Hvad synger du om saa højt i det blaa?«	31
HOLGER BUDDE-LUND: Søndagen og dens Plads i vort Liv	44
KRISTEN NØRGAARD: Mellem Flensborg Fjord og Danevirke	53
HOLGER BIDSTRUP: Skønhed og Hygge i danske Bondehjem	68
ERIK GELTING-HANSEN: Det stolte og skønne Liv.....	72
BERNHARDT BERTHELSEN: Selvfølelsens Betydning i Livet	75
HOLGER BENNIKE: Dansk Menigheds- og Skoleliv i De for- enede Stater.....	78
GRØNVALD NIELSEN: Sølvbrylluppet paa Grumstedbjerg..	86
HOLGER BUDDE-LUND: Det svundne Aar.....	88
SØREN HANSEN: Til gamle Elever.....	115
Smaanoter.....	118
Julehilsen.....	121
Regnskab.....	122
Nye Medlemmer.....	123